Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Quattuor nouissima cu[m] multis exe[m]plis pulcherrimis

https://hdl.handle.net/1874/461466

ora

u.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

¶ Ambroſiꝰ. O aīa nunqꝫ excidat a memoria tua Ite maledcī
in ignē eternū. Venite bn̄dicti ꝑcipite regnū. O q̄d pt lamēta
bilibꝰ ⁊ terribiliꝰ cogitari q̄ꝫ ite maledci in ignē eternū. Et quid
poteſt delectabiliꝰ cogitari q̄ꝫ venite bn̄dicti ꝑcipite regnū. due
voces q̄ꝝ nihil terribiliꝰ vna ⁊ nihil iucūdius altera iueniri p̄t.
¶ Bernardꝰ in meditationibꝰ ſuis. Quiſputas tūc meroꝛ erit
quis luctꝰ. que triſticia cū ſeꝑabunt impij a cōſortio iuſtoꝝ ⁊ a
viſiōe dei ⁊ traditi in ꝑtātem demonū ibunt cū ipſis ī ignē eter
nū. ibiqꝫ ſemꝑ erunt ſine fine ī luctu ⁊ gemitu. ꝓcul quippe a bea
ta ꝑadiſi patria exulati cruciabunt in gehēna ꝑpetua nunq̄ꝫ lu-
cē viſuri. nunq̄ꝫ refrigeriū adepturi. Sed ꝑ milia miliū annoꝝ
in īferno cruciādi nec inde vnq̄ꝫ liberādi. vbi nec q̇ torquent ali-
qn̄ fatigant. nec qui torquentur aliqn̄ moriunt. Nihil ibi aliud
audiet niſi fletꝰ ⁊ planctꝰ gemitꝰ ⁊ vlulatꝰ merores ⁊ ſtridores
dentiū. Nihilqꝫ ibi videbit niſi vermes ⁊ laruales facies. torto
res atqꝫ teterrima mōſtra demonioꝝ. Ardebūtqꝫ miſeri ī igne
eterno in eternū ⁊ vltra. In carne cruciabūtur ꝑ ignē. In ſpū
per cōſcientie vermē Ibi erit doloꝛ ītolerabilis. fetoꝛ īcōꝑabilis
timoꝛ horribil'. mors corꝑis ⁊ aīe ſine ſpe venie ⁊ mīe. Sic tamē
morient vt ſemꝑ viuāt ⁊ ſic viuēt vt ſꝑ moriātur. Ita aīa pctō
ris in īferno cruciabit ſine fine ꝓ pctīs ⁊ aīa iuſti ꝓ bonis meri-
tis in ꝑadiſo collocabit. Nunc āt alterū e duobꝰ eligamꝰ aut ſꝑ
cruciari cum ipijs. aut ꝑpetualit̄ letari cum ſcīs. bonū ſiquidem
⁊ malū mors ⁊ vita añ nos ſunt poſita vt ad q̄ voluerimꝰ ma-
nū extēdamꝰ. Si tormēta nos nō terrāt saltē p̄mia inuitēt.

¶ Finiunt exempla de extremo iudicio
Secundo nouiſſimorum.

¶ Incipit Tercium nouiſſimoꝝ de inferno.

TErcium nouiſſimoꝝ cuiꝰ ſalubris recordatio a pctīs
prohibet ē inferuꝰ ſeu gehēna. Vñ narrat Athana-
ſiꝰ de ſcō anthonio hēmita. Q꜒ cum diabolꝰ eum tēta
ret de aliquo pctō ipſe penas eterni incendij pctō debitas reme
morās eidē ſe opponebat Et ſic tādē vicit diabolū ⁊ liberabat a
tētationibꝰ ꝑmanēs immunis a pctō Circa quā materiā inter
cetera ſunt tria ſpecialit̄ conſiderāda. Primū eſt diuerſimoda
noīatio penaliū locoꝝ. Secundū eſt multimoda afflictio ſoda
liū infernoꝝ. Terciū eſt varia cōditio infernaliū tormentoꝝ q̄
rū memoria valde p̄ſeruat hoīem ne cadat in pctā

¶ Q꜒ multimoda eſt noīatio infernaliū locoꝝ

DE ſuperiꝰ poſitis primū principalit̄ declarādum ē diuerſi
moda noīatio penalium locoꝝ. Igit ſciēdum ē q̄ infernꝰ eſt lo
cus igneꝰ ab infero ſic dictꝰ. Nam aīe reoꝝ ibi inferunt ad eter
nalit̄ puniendū. Vñ Job. vij. Qui deſcenderit ad infernū non
aſcēdet. nec reuertet vltra in domū ſuam. Et ſic infernꝰ appella
tur gehēna ignis. vñ Grego. in q̄rto dialogoꝝ. Vnꝰ quidē ge-
hēne ignis credendꝰ eſt ſed non vno modo oēs cruciat pctōres
Vnuſquiſqꝫ eñ in quātū exigit culpa tm̄ illic recipiet de pena
Itē Iſido. li. primo de ſummo bono Ignis gehēne ⁊ lucebit mi
ſeris ad augmētum pene vt videāt vñ doleāt. ⁊ nō lucebit ad cō
ſolationē ne videāt vñ gaudeāt. Item ibidē In gehēna duplex
eſt damnatoꝝ pena quoꝝ mentē affligit triſticia. ⁊ corpꝰ com-
burit flamma. Ignis iſte gehēnalis ineffabilit̄ cruciat pctōres.
De q̇bꝰ ſic dr̄ in pſal. Cadent ſuꝑ eos carbones. in ignē deijcies
eos in miſerijs nō ſubſiſtēt Itē dn̄s in ira ſua cōturbabit eos ⁊
deuorabit eos ignis. Quapropt̄ ſcribit Eſa. ix. Igni erit cibus
Hie. xv. Dicit dn̄s ad dānatos. Ignis ſuccēſus ī furore meo ſu
per vos ardebit. Iſte ignis talit̄ inflammatꝰ eſt ⁊ ab ira iudicis
ſuccēſus q̄ nouo incēdio nō indigebit āmodo. ⁊ vſqꝫ ī ſempit̄nū
Hic eſt q̄ dr̄ Job. xx. Deuorabit eos ignis q̇ nō ſuccendetur. O
q̄ꝫ dure vindicabit ſe tunc dn̄s de miſeris pctōribꝰ condemnat꜒
Vñ Eccī vij. Vindicta carnis impij. ignis ⁊ vermis Differt
autem ille ignis īfernalis ab iſto igne materiali p̄cipue in tribꝰ
Primo in acerbitate. Eſt eñ acerbioꝛ q̄ſi in infinitum. Vnde
dicit ſanctꝰ Sebaſtianꝰ cui angelꝰ ad aurem ſtabat. q̄ iſte ignis
ſenſibilis ita ſe habet et ad ignem gehēnalem ſicut ignis in parie
te depictꝰ ad iſtum ſenſibilem. Secundo in duratiōe. Nam iſte
ignis p̄t extingui. ille vero nō. Vñ Eſa. vlti. Ignis eoꝝ nō ex-
tinguet. Mat. iij. Paleas autem comburit igni inextinguibili.

Quatuor
novis-
sima.
1494.

Rariora

E. qu.
340

Cm

Cm

Cm

Cm

Ra
E.
3

Theologia

Quarto nº 340.

Rariora

E. qu.
340

244. **Gerard van Vliederhoven**, Cordiale quattuor novissimorum. Deventer, Rich. Paffroet 16 Dec. 1494. 4°.

E. 4°. 340

Typen 3, 4, 6. — HMT 64 (113) e 2. — Rubr. α. — HC* 5708. — CA 1308. — Peddie II p. 196. — Pell. 5107. — Pr. 9005.

Campb. 1308

Quattuoꝛ nouiſſima cū multis exēplis pulcherrimis.

MEmorare nouiſſima tua et in eternū non
peccabis Ecci. vij. Sicut dicit beatus Aug⁹ in li
bro meditationū. Plus vitāda eſt ſola pcti fedi-
tas. quā quelibet tormentoꝝ imanitas. Cū ergo
nouiſſimoꝝ noticia ⁊ illorum frequēs memoria a
pctis nos reuocat. ꝟtutib⁹ nos copulat. ⁊ in oī bono ope nos re
tinet ⁊ cōfirmat. Jō diuina inſpirāte grā de his nouiſſimis. vi
delicet q̄ ⁊ q̄t illa ſunt modicum ꝓpoſui dicē ⁊ narrare. Nec nō
q̄olibet p̄ciſe q̄dāmō declarare. Eſt ergo notādū q̄ q̄ttuor ſunt
nouiſſima ꝯiter apud ſcōs in numero cōputata. Sicut ptz eui
dēter ex ꝟbis btī Bern̄. in q̄dā ſermōe ſic dicētis. Jn oib⁹ opi-
b⁹ tuis memorare nouiſſima tua. Que q̄dē q̄ttuor ſunt. mors.
iudiciū. gehēna. ⁊ glīa. Quid horribili⁹ morte. q̄d terribili⁹ iudi
cio. q̄d intolerabili⁹ gehēna. ⁊ q̄d iucūdius celeſti glīa. Hec Ber
nar. vbi ſupra. Jſta ſunt q̄ttuor rote currus aīe vehentes eā ad
eternā ſalutē. Jſta ſunt q̄ttuor incitamenta incitātia ſpm̄ hoīs.
vt ſpretis oīb⁹ mūdanis ad ſuū redeat creatorē. Eſt ergo cōue
niēs ⁊ vtile q̄ habeātur in cōtinua recordatiōe. Et ĝ dīt Sap.
Ecci. xxvij. Memēto nouiſſimoꝝ. Vn̄ quidā volēs hec nouiſ-
ſima freq̄ēter hr̄e pre ocul' ⁊ iugiter ī memoria ꝟſificādo ſic lo
quit'. Bis duo ſunt q̄ cordeten⁹ ſub pectore miſi. Mors mea iu
diciū: baratri nox: lux padiſi Vlēꝝ cum totalis hui⁹ opuſculi ꝓ
ceſſus principalit' ad hoc conat' inducere vt nouiſſimoꝝ celebris
memoria cordialit' ⁊ intime humanis cordib⁹ imprimat'. Cōti-
nue ergo videbitur rei ꝯſonum. vt p̄n̄ti huic libellulo nomē cor
diale loco ſui tituli ſi placet imponatur

¶ De morte corporali

PRimū igitur nouiſſimoꝝ cui⁹ memoria ē a pctis retra
ctiuū eſt mors p̄n̄s ſiue corpalis. Vn̄ Bern̄. in ſpeculo
monachoꝝ. Summa philoſophia ē meditatio mortis aſſidua.
hāc quocūq̄ʒ hō p̄xerit ſecū portet. ⁊ in eternum nō peccabit.
Jtē Aug⁹ in li. exhortationū. Nihil ſic reuocat a pctis. ſicut fre
quēs meditatio mortis. Hec eſt eīm illa q̄ facit hoīem ſe humilia
re. oīa cōtemnere. ⁊ pn̄iam aggredi ſiue acceptare

¶ Quō meditatio mortis fcit hoīez ſe hūiliare

DJco ergo q̄ mortis recordatio facit hoīem ſe humiliare.

ACADEMIA

Vñ Aug⁹ in libro de ỽbis dñi. Agnoſcat homo ſe mortalem
et frāgat elationem. Cetera nr̄a ⁊ bona ⁊ mala icerta ſunt. So
la mors eſt certa. Unde q̄zuis aduent⁹ eius hora nobis ē occul
ta ⁊ incerta. Ipſa tñ eſt certiſſima. ⁊ veniēs venit cito ⁊ nō tar
dabit Vñ Ecci. xiiij. Memor eſto qm̄ mors nō tardat. Scribi
tur em̄ in Tobia. Mors ꝑperat fuga nulla patȝ mortale tribu
tum Soluē nature lege tenet homo. Ad idem dt Berñ. in ſmo
ne. Miſer hō quare te omni hora nō diſponis ad mortē? Cogi-
ta te iam mortuū quem ſcis de neccitate moritur̄. Diſtingue q̄li
ter oculi tui vertētur in capite. vene tue rumpētur. cor ſcindet ī
dolore. Quis ergo iam nō timebit ⁊ ſe humiliabit. cum certiſſi
me ſcit ſe moritur̄. ⁊ in terram reuerſur̄ Nulla em̄ erit ꝑſonaꝝ
acceptio. ſicut nec fuit vt ſcribit. ij. Re. xiiij. Oēs morimur ⁊ q̄-
ſi aque dilabimur in terram q̄ non reuertūtur. Vñ in Richar
do. Iure vocata fuit mors. q: morſus amar⁹ omnib⁹ eſt. a quo
nemo cauere p̄t. Hinc dr in libello de cōtemptu mūdi. Mors re
ſecat. mors omne necat qđ carne creat. Magnificos p̄mit ⁊ mo
dicos. cūctis dominat. Nobilium tenet imperiū nullumq̄z ve
retur. Tam ducibus q̄z principib⁹ cōmunis habet. Mors iuue
nes rapit atq̄z ſenes. nulli miſeret. Illa fremit. genus omne tre
mit qđ in orbe mouet Illa ferit caro tota perit. de ſub pede mor
tis Cōteritur nec eripit. vir robore fortis. nil redimit. dū mors
perimit. q: federa nunq̄z. Nec p̄cium nec ſeruitiū mors recipit
vnq̄z. Sed q̄d plura loquar. nulli mors impia parcit. Nec eua
det inops. nec qui marſubia farcit. Certe audio nūc q̄ mors ē
vltima linea rerum. Vñ ſcribitur in Gheta. Omnia mors tol
lit. doctum cecidiſſe Catonem. Atq̄z ipm ſocratem ꝑcubuiſſe
ferūt. Ecce qualiter ſcia aut doctrina nullum p̄ſeruat a mortis
iaculis ⁊ ruina Nam vt ſcribit Eccl. ij. Moritur doct⁹. ſilr ⁊ ī-
doct⁹. Vñ Eſaie. xxxiij. dr. Ubi eſt legis ỽba ponderās. vbi ē
doctor paruuloꝝ. Quaſi dicēt. Nō ſunt neq̄z viuūt. ſed eodem
curſu cum alijs trāſierūt. Sed cum Gheta ſolum duos dictos
ante: nominat fore morte peremptos. Dic mihi tu. Ubi Ale
xander potētiſſim⁹: vbi Iudas machabe⁹. ⁊ Sampſon vir for
tis virib⁹: vbi Creſus ditiſſim⁹: vbi Abſolō pulcherrim⁹: vbi
Galien⁹ medicus. et Auicēna ei⁹ ſocius: vbi Salomō pruden
tiſſim⁹: vbi Ariſtoteles peritiſſim⁹: vbi Plato: vbi Porphi

rius? vbi doctiſſimꝰ poetarum Virgiliꝰ. Nonne omnes tanq̄
peregrini ⁊ hoſpites vniꝰ diei velociſſime trāſierunt. Vere ſic.
Nam vnꝰ ex eis nō remāſit. qꝛ in vanitate defecerūt dies eorū.
et anni eoꝝ cum feſtinatiōe. Nam vt dr̄ in Pſalmo. In imagi
ne ꝑtrāſit hō. Nunc enī fortis ⁊ ſanꝰ. cōpos ꝑ omnia. cras ve-
ro debilis aut languidꝰ. feſſuſq; i terra cum dubia ⁊ fragil' ſit no
bis vita tributa. Qd̄ etiam ibi clare pꝫ ꝑ ph'm. qui Adriāo
impatori de eſſentia ⁊ ſtatu hoīs interrogāti ſic rn̄dit. Hō eſt
mancipiū mortis. hoſpes loci ⁊ viator trāſiens ſilis aceruo ro-
ſe minꝰ mature atq; pomo nouo. Ex his facilit̄ comꝓbat̄ q̄
fragilis ⁊ labilis ⁊ q̄ indurabilis ē humana vita. nō ſolum mō
paupis. verumetiā cuiuſlibet quātumcūq; diuitis aut potētis.
Nam commune mori. mors nulli parcit honori. Mors fera.
mors nequam mors nulli parcit: ⁊ equam. Mors ſeruat legem
tollit cū paupe regem. Nā regis ⁊ paupis lex eſt moriēdi com-
munis. Dat cām flendi ſi bn̄ ſcripta legis. Vn̄ Job. xx. ſic ſcri-
bit̄ de diuite ⁊ elato. Si aſcēderit vſq; ad celum ſupbia eiꝰ. ⁊ ca
put eiꝰ nubes tetigerit. q̄ſi ſterquiliniū i fine ꝑdet̄. ⁊ qui eū vide
rint dicēt. Vbi eſt? velut ſomniū euolās nō inuenietur tranſyt
ſicut viſio nocturna. Item Baruth. iij. Vbi ſunt pͥcipes gen
tiū ⁊ q̄ dominātur ſup beſtias q̄ ſunt ſup terram: q̄ in auibꝰ celi
ludūt. qui argētum theſauriſant. ⁊ auꝝ in quo cōfidūt hoīes.
et non eſt finis acquiſitiōis eorum. qui argētum fabricāt ⁊ ſol-
lici ſunt. nec eſt inuētio opeꝝ illorum. Exterminati enī ſunt ⁊ ad
inferos deſcenderūt ⁊ alij i locum eorūdem ſurrexerūt. Unde
Proſper i ſuis ſentētijs ſic ait. vbi ſunt inſuꝑabiles oratores?
vbi qui cōuenientius feſta diſponebāt? vbi equoꝝ ſplendidi nu-
tritoēs? vbi exercituum duces? vbi ſatrape ⁊ tyrāni: nōnne om
nes puluis ⁊ fauille: nōne in paucis vſibꝰ eſt eoꝝ memoria vite
Reſpice ſepulcra. ⁊ vide q̄s ſeruꝰ ⁊ quis dominꝰ quis paup et
quis diues. Diſcerne ſi potes victum a rege. fortē a debili. ⁊ pul
chrum a deformi. Item dr̄ Chryſoſtomꝰ in libro de reparatio-
ne lapſi. Quid ꝓfuit illis q̄ in luxuria corꝑis ⁊ in pn̄tis vite vo
luptatibꝰ vſq; ad vltimum diem ꝑmanſerūt. intuere nūc ſepul-
cra eorum. Vide ſi eſt aliquid iactātie veſtigium. ſi aliqua diui-
tiarum vel iactātie ſigna cognoueris. Require vbi nūc veſtes
et ornamēta peregrina. Vbi nūc ⁊ ſpectaculoꝝ voluptas. vbi i

et ſecutorum turbe ⁊ opulētia. riſus iocus. immoderata atqꝫ ir
refrigerata leticia. quo abſceſſit. vbi illa nunc ⁊ ipſi. finem vtro
rumqꝫ intuere diligētius. ⁊ accede propiꝰ ad ſingulorum ſepul
cra Vide cineres ſolos. ⁊ feditates vermium reliquias ⁊ recor
dare hūc corporum eſſe finem. etiam ſi in delicijs ⁊ leticia. etiam
ſi in labore ⁊ cōtinentia tranſegerint hic vitam. Item Bernar-
dus in ſuis meditationibꝰ ſic inquit. Dic mihi. vbi ſunt amato
res mundi qui ante pauca tempora nobiſcum erant. nihil ex eis
remāſit niſi cineres ⁊ vermes. Attende diligēter quid fuerint.
Homies fuerūt ſicut tu. comederūt. biberunt. riſerūt. duxerūt
in bono dies ſuos. ⁊ in puncto ad inferna deſcenderūt. Hic caro
eorum vermibꝰ. ⁊ illic anima eorū ignibꝰ deputatur. donec rur
ſus infelici collegio colligati ſempiternis inuoluātur incendijs
qui ſocij in vitijs ⁊ in peccatis fuerunt. Quid ꝓfuit illis inanis
gloria. breuis leticia. mundi potētia. carnis voluptas. falſe di-
uitie. magna familia. ⁊ mala cōcupiſcentia Vbi riſus. vbi iocꝰ.
vbi iactantia. vbi arrogātia. De tanta leticia quanta triſticia.
poſt tantam voluptatem tam grauis miſeria De illa exaltatio
ne ceciderūt in magnam ruinam ⁊ grauia tormēta. quicquid il
lis accidit tibi accidere poteſt. Quia homo es. homo de humo.
limus de limo. De terra es. de terra viuis. ⁊ in terram reuerte-
ris. De his ſupradictis amatoribꝰ mundi. tam carnaliter ⁊ ſe-
cullariter viuentibꝰ nec mortem metuentibꝰ iam vicinam ſic lo
quitur Bernardꝰ ad fratres de monte dei. O miſerabiles miſe
ri. quos ipſe miſerie huiꝰ vite ⁊ vie ſeducunt. dum in bonis dies
ſuos ducūt. ⁊ in puncto ad inferna deſcendūt. Nam vt dicitur
in Pſalmo. Veniet mors ſuper illos ⁊ deſcēdent ad infernum
viuentes. Certe nūc quilibet eorum poſſꝫ dicere. Circumdede
runt me dolores mortis. ⁊ pericula inferni inuenerunt me. Ibi
ſunt miſerabiles miſeri quos vita preſens hic ſeducit. De qui-
bus dicitur Iob. xxi. Impij viuūt ſubleuati. confortatiqꝫ diui-
tijs ſemē eorum permanet coram eis. ꝓpinquorum turba ⁊ ne-
potum in cōſpectu eorum. Domꝰ eorum ſecure ſunt ⁊ parate.
et nō eſt virga dei ſuper illos. Bos eorum cōcepit ⁊ non aborti
uit. vacca peperit ⁊ nō eſt priuata fetu ſuo. exultant luſibus. te-
nent tympanum ⁊ citharam. ⁊ in puncto ad inferna deſcendūt
O q̄ꝫ male fecūdatur q̄ꝫ ſtulte ludificatur. Qui propter florem

mundi vanumq́ȝ decorem. Qui prius apparet quaſi flos ⁊ ꝓti
nus aret. Uadit ad infernū perdit diadema ſupernum. Mal-
let preterite ꝙ in omni tempore vite. Pauper vixiſſet. nec diui
tias habuiſſet nec inmerito. nam quid tunc theſauri. quid acer
uus proderit auri: Cum peccatores mittūtur ad īferiores. In
ferni latebras ignem pariterq́ȝ tenebras. Semper paſſuri. nec
ab his vnq́ȝ redituri. Chariſſime quid dicis de diuitibꝰ huius
ſeculi. Nonne moriūtur ſicut ceteri. veriſſime in nullo vidētur
priuilegiati. Nam ſicut dicitur Sapientie. vij. Unus ē introi
tus omnibꝰ ad vitam ⁊ ſimilis exitus. Item Job xxi. Iſte mo
ritur robuſtus ⁊ ſanus diues ⁊ felix. viſcera eius plena ſunt adi
pe. ⁊ medullis oſſa irrigantur. Alius vero moritur in amaritu
dine anime ſue abſq́ȝ vllis opibus. ⁊ tamē ſimul in puluere dor-
mient. ⁊ vermes operient eos. Ecce qualiter diuites mundi et
potentes mortem cōmunem ſortiūtur cum pauperibꝰ. Unde
Eccle.. x. Omnis potētatus breuis vita. rex ē hodie ⁊ cras mo
ritur. De tali rege ſine dubio ſic legitur. pri. Machab. ij. Gloria
eius stercꝰ ⁊ vermis. hodie extollit̄ ⁊ cras non inuenietur. Exē
plum em̄ accipe de excellentiſſimo mundi principe. videlȝ Ale-
xādro magno qui vniuerſum mūdum ſibi ſubiugauit. Sic q̄d
totiꝰ ſeculi ſolus dominꝰ putabatur. Unde legitur de ip̄o. Ma
gnus Alexāder quo primū Grecia rege. Floruit e terris mul-
ta trophea tulit. Hic mundi peragrās fines ſibi ſubiugat orbē
Tota terra minor viribus eius erat
¶ Item in alio loco ſic de eo ſcribit̄. Omnia rex regum ſibi ſub
dita regna videbat. Fecit eum fame ſonꝰ ⁊ fortuna monarchā.
Totus Alexādro famuletur ſubditꝰ orbis. Magnꝰ ⁊ ī magno
dominetur maximꝰ orbe. Sed poſt mundi triumphū. poſt vni
uerſale ⁊ vnicum totiꝰ mundi adeptum imperium quid magni
ſequebatur. Nunq̇d regni ſtabilitas. aut potentie ꝑpetuitas.
nunq̇d corporis incolumitas. aut pn̄tis vite lōgeuitas. Certe
nequaq́ȝ. ſed illud cōmune omnibꝰ. Ultimꝰ ad mortē poſt oīa
fata recurſus. Nūc bn̄ potuit dicē Alexāder ī hora mortis ſue
illud Job. Ecce ego quondā opulētus repēte cōtritꝰ ſum. Nā
ſolūmodo ꝑ duodecim ānos ⁊ nō amplīꝰ imꝑauit. Sic em̄ ſcri-
bit de ip̄o Petrus in aurora Bis ſenis dominans annis morti
vir obedit. Cꝰ viuit adhuc neſcia fama mori. Silr̄ de morte cō-

querēdo potuit dicere illud Job.xix. Spoliauit me gloria mea.
et abſtulit coronam de capite meo. deſtruxit me vndiqꝫ ⁊ pereo
Ecce chariſſime iam manifeſte patet licet omnia ceſar habet. ta
men gloria ceſaris eſſe deſinit. ⁊ tumulus vix erit ei octo pedū.
Ex quo apparet euidēter ꝙ regia maieſtas omnis terrena po-
teſtas. Proſperitas rerum: ſeries lōginqua dierum. Preterit
abſqꝫ mora mortis cum venerit hora. Unde dicit alius poeta.
Es ſapiēs marcet ſapiētia morte redundās. Diuitie lapſu mo
biliore fluūt. Es probus. expirat probitas. es honeſtꝰ honeſtas
Labitur es fortis fortia morte cadunt. Sane iam video ꝙ ſin-
gula de nobis anni furantur euntes. Et ergo Si fueris diues.
pulcher fortis ve. quid inde Si dn̄s mūdi. ſi rex. ſi papa Quid
inde? Tam cito preterēūt hec omnia ꝙ nihil inde Sola manēt
merita. quia glorificabimur inde. Unde Iſidorus in quadam
omelia dicit ſic. Dilectiſſimi pēſare debemꝰ quam breuis eſt mū
di felicitas. quam modica eſt huiꝰ ſeculi gloria. quā caduca ⁊ fra
gilis eſt tēporalis potētia. Dicat qui poterit. Ubi ſunt reges?
vbi principes? vbi imperatores? vbi rerum locupletes? vbi po
tētes ſeculi? vbi diuites huius mūdi. Quaſi vmbra tranſierūt.
et velut ſomnium euanuerūt. Querūtur ⁊ non ſunt. Quid di-
cimus ad hec. Reges obierunt. ⁊ principes mortui ſunt. Multi
tamē putēt ſe diu viuere. ⁊ quaſi nunq̄ꝫ morte cadere de preſen-
ti vita. Certe non ſic impij non ſic. Uos autem ſicut homines
moriemini. ⁊ ſicut vnus de principibꝰ cadetis. Nam vt dt Se
neca ad Lucillum. Huius eminentis vite cadere eſt exitꝰ. Un-
de ſcribitur in Glosa. Omnia mors delet. omnia morte cadūt
Uniuerſas em̄ felicitates hominum mors terminat ⁊ conclu-
dit. Nam cum predicaueris fidem Abrahe. pietatem Joſeph.
claritatem Moyſi. fortitudinē Sampſonis. zelum Phinees.
Dauid manſuetudinem. Heleſei miracula. Salomonis diuiti
as ⁊ prudentiam. Abſolonis pulchritudinem ⁊ formam ſem-
per extrema omnium luctus occupat. finiſqꝫ hiſtorie finem ho
minis imponit. vnaqꝫ cōcluſio ſingulorum. videlicet ⁊ mortuꝰ
eſt Ecce iam patet manifeſtiſſime per predicta ꝙ forma. genus.
mores. ſapiētia. res ⁊ honores non retinent hominem qui ruit ī
cinerem. Nam omne qđ eſt genitum tendit ad interitum. Hic
eſt ꝙ Ouidius dt. Ortus cūcta ſuos repetūt matremqꝫ requi

runt. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Omnia ad nihi
lum deuenerũt tanq̄ȝ aqua decurrens. Similiter ⁊ ego miſerri
mus quaſi ad nihilum redactus ſum ⁊ neſciui. Nam dies mei ſi
cut vmbra declinauerũt. ⁊ ego ſicut fenum arui. Puluis em̄ ſu
mus. Homo ſicut fenum. dies eius ſicut flos. ſic efflorebit. Quo
niam ſpiritus pertranſibit in illo ⁊ non ſubſiſtet. ⁊ non cogno-
ſcet amplius locum ſuũ. Ecce iam conſidera ꝙ homo eſt res fra
gilis durans tempore paruo. Efficitur ſimilis flori qui creſcit
in aruo. Unde Eſaie. xl. Omnis caro fenũ ⁊ omnis gloria ei⁹
quaſi flos agri. Vere fenum eſt populus. exſiccatum eſt fenũ ⁊
cecidit flos. Et ergo cur ſuperbit homo qui ē ſicut fenum tecto
rum quod priuſquã euellatur exaruit. Unde ſcribitur in Tho
bia. Eſt homo vas luteum. vas lamentabile. fenum aridulum.
fragilis glebula. ſaccus olens. Carnis vita. labor carnis. conce-
ptio tabes menſtrua. putredo finis. origo luctus. Sperma pri-
us. modo ſacc⁹ olens. Poſt vermib⁹ eſca in tumulo. Pro qua
dote ſuperbit homo. Item Bernard⁹ in libro meditationum.
Unde ſuperbit homo. cuius cōceptio culpã. Naſci pena. labor
vita. neceſſe mori. Poſt hominem vermis. poſt vermem fetor
et horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Attē-
de ergo principium vite tue. ⁊ medium ⁊ finem ſiue terminum.
et inuenies magnam occaſionem te humiliandi. Quid cogitas
quid dicis. ⁊ quid temetipſum facis. Nōne puluis es ⁊ terra?
Scriptum eſt em̄ Eccleſiaſt. xij. Reuertatur puluis in terraȝ
ſuam vnde erat. In terram viliſſimam. ī terram putridam ver
mibus repletam. Job. xviij. Putredini dixi pater meus es tu.
mater mea ⁊ ſoror mea vermibus. Item Eccleſiaſt. xvij. Om-
nis homo terra ⁊ cinis: Et Geneſis. iij. Reuerteris in terram
de qua ſumpt⁹ es. quia puluis es ⁊ in puluerem reuerteris. Et
ſicut ammonet Alanus Eſto memor ꝙ puluis eris ⁊ vermib⁹
eſca. In gelida putreus quando iacebis humo Non erit in mũ
do qui te velit vltra videre. Cum tua rãcidior ſit caro rupta ca
ne. vnde Bernardus. Quid fetidius humano cadauere. quid
horribilius mortuo homine cuius erat in vita gratiſſimus am
plexus fit in morte horribilis aſpectus. Quid ergo proſunt di-
uitie. q̇d delitie. q̇d honores. Diuitie nō liberãt a morte. nec deli
cie a vermib⁹: nec hono͛s a fetore. O de⁹ eterne q̄ȝ miſera ſorte

claudiẗ omnis homo. ¶ Certe tu chariſſime ſi p̄dicta diligēter at-tēderes. maximā humiliatiōis cām ꝓcul dubio inuenires. Itē ꝙ mortis memoria hoīem humiliat ptꝫ. iij. Reg. xxi. de Achab qui audita cōminatiōe mortis ſibi fcā ab Helia iterim humilia-tus eſt ſic ꝙ dn̄s dixit ad Heliā. nōne vides achab humiliatum coram me. Legiẗ ꝙ in roma curia quondā fieri ſolebat ⁊ adhuc fit ſuo tp̄e. ꝙ creato papa apportaẗ coram eo ſtuppa. q̄ incēſa di cebaẗ ſibi ſub hac forma. Sic trāſit glīa mūdi. hoc ē. ſicut ignis ſtuppam velociẗ ⁊ cito redigit in favillā. ſic oīs mundi gloria ci-to labiẗ ⁊ p̄terit q̄ſi vmbra. Narrat etiā Iſidorꝰ. cōſuetudinem antiquitꝰ fuiſſe. ꝙ prima die coronatiōis impatoris Cōſtanti-nopolitani. cū eſſet ī glīa ſua. latomus quidā apportauit ei tria vel q̄ttuor genera lapidum. dicēs ei ꝙ eligēt de q̄ vellet ſibi fieri monumētum. ¶ Item legiẗ de btō Ioāne elemoſynario p̄riar-cha Alexādrino ꝙ dum ſepulchrū eiꝰ fieret nun̄q̄ꝫ voluit ꝑfici. ordinās ꝙ ī magnis feſtiuitatibꝰ in honore ſuo aliq̄s veniret ad eum ita dicēs. Dn̄e ſepulchꝝ tuū impfectū eſt iube illud ꝑfici. qꝛ neſcis q̄ hora fur eſt aduenturꝰ. Et q̄re fiebāt iſta de papa. impa tore. ⁊ p̄riarcha. qꝛ oēs erant ſtatꝰ excellētiſſimi huiꝰ mundi ni-ſi vt ſemetipos recognoſcerēt hoīes mortales. Et vt ſpe lōgio-ris vite magnanimitate potētie ſeu rei terrene glīe ſupbiendo ſe nō extollerēt. Sꝫ mortis memoriam pre oculis habēdo ſe in oī-bus humiliarēt. Vn̄ per ꝓphetam dr̄ in pſalmo. Sciāt gentes q̄m hoīes ſunt. hoīes inq̄ꝫ id eſt de humo ſeu de limo ꝓcreati. et ideo neccārio moriūtur. vn̄ Eccleſiaſt. xli. Omnia q̄ de terra ſūt in terram cōuertenẗ. de quoꝝ numero oīs hō deputaẗ. Vn̄ ꝓ-pheta Hieremias dr̄. Terra. terra. terra. audi ſermones meos. Terram vocat hoīem ter. Eſt em̄ terra. qꝛ de terra creaẗ. ī ter ra cōuerſaẗ. ⁊ in terram redit ⁊ mutaẗ. Terra eſt creatiōe. con-uerſatio ne ⁊ morte. Terra ē natura. vita ⁊ ſepultura. Terrā ſa pit. terrā lingit. terrā ſitit ⁊ cōcupiſcit. Cōglutinatꝰ eſt in terra vēter eiꝰ. deſcendit ad inferiora terre. Celeſtiū oblitꝰ pro terra pugnat. ꝓ terra mare nauigat. ꝓ terra terrā circuit ⁊ perambu lat ⁊ ſepiꝰ pro terra nūc hoc nūc illud hō miſerabilis anxius la-borat: nec a talibꝰ ceſſat. donec qui de terra ſumptꝰ eſt reuertitur in materiam primā videlꝫ terram. dicēs illud. iij. Regū. ij. Ec-ce ingredior viā vniuerſe terre. Et ideo cum ſex. cum timus. cū

res viliſſima ſimus. Unde ſuperbimus. quia ad terram. terra
redimus.

Quod meditatio mortis facit hoīem omnia contemnere

Facit etiam ſecūdo mortis memoria hoīem omnia cōtem-
nere ⁊ tanq̄ꝫ nihilum ſe reputare. Un̄ Hiero⁹ in prologo
ſuo ſic inq̄t. Facile cōtemnit omnia. qui ſe ſemꝑ cogitat moritu-
rum. Nam cōcupiſcētia oculoꝝ cōtemnitur. quādo aliquis co-
gitat ſe breuiter omnia relictuꝝ. Cōcupiſcētia carnis cōtemnit᷑
dūmodo quis cōſiderat ꝙ corp⁹ ſuum ꝓprium quaſi in inſtanti
erit cibus vermium Sup̲bia vite deſpicit᷑. dum quis hoc corde
ponderat. ꝙ ille qui vult eſſe ſuꝑ alios. ponetur in terra ſubtus
pedes omnium q̄ eſt infimum elementoꝝ. Et ideo d̄t idem Hie
ronym⁹ in ep̄la ad Cyprianum. Memēto mortis tue ⁊ nō pec-
cabis. Qui cottidie recordatur ſe morituꝝ. cōtemnit p̄ntia feſti
nans ad futura. Eſau autem cōſiderans ſibi mortē imminere
faciliter cōtempſit terrena. Un̄ dicitur Gene. xxv. En morior
quid mihi proderūt primogenita? Item Iſidor⁹ aduertēs pre-
ſentis vite breuitatem. ⁊ ꝙ ea que vidētur hic poſſideri quaſi in
ſtātiſſime videlꝫ in morte relinquenda ſunt. ad illorum exhor-
tans cōtemptum ſic inquiens ait. Si vis eſſe quiet⁹ nihil ſecu-
li appetas. Semꝑ requiem mētis habebis ſi curas ſeculi a te ꝓ
ieceris. abijce a te quicquid bonum ꝓpoſitum poterit impedire.
Eſto mortu⁹ mundo. ⁊ mund⁹ tibi. Mundi gloriam quaſi mor
tu⁹ non aſpicias. ab affectu hui⁹ vite quaſi mortu⁹ te iam ſepa-
ra. Sicut ſepultus non habeas curam de ſeculo. Tanq̄ꝫ defun
ctus ab omni te purga negocio. viuēs cōtemne q̄d poſt mortē
non poteris habere. Un̄ ait Seneca. Nihil eque tibi proficiet
ad temperātiaꝫ omnium reꝝ temporalium ⁊ cōtemptum ſicut
breuis eui ⁊ hui⁹ temporis incerti meditatio. Igitur dilecte mi
dum viuis memori mente memēto mori. Unde legitur in libel
lo de dono timorꝭ ꝙ quidam magne litterature in philoſophia
datus mundi vanitatibus audiens ſemel legi in matutinis de
longa vita patrum antiquorū. ⁊ ꝙ ſemper dicebatur in fine ad
quemlibet eorum ⁊ mortuus eſt. Unde Geneſis quinto. Co-
gitauit ꝙ ſibi etiam taliter eueniret quantumcūq̄ꝫ temporis vi
ueret ſuꝑ terram. ⁊ ex hoc concipiēs mundi cōtemptum intra-

uit ordinem predicatoꝝ. in quo fact⁹ eſt peritus magiſter i theo
logia. ⁊ vir eximie ſanctitatis. O q̄ꝫ bene habuit hic pre oculis
verba Eccleſiaſt. xi. ſic dicentis. Si ānis multis vixerit homo
et in omnib⁹ his letatus fuerit. meminiſſe debet tenebroſi tem-
poris ⁊ dierum multoꝝ. que cum venerint vanitatis arguētur
preterita Uere in die mortis patet vanitas ⁊ vanitatum vani
tas. ⁊ ꝙ omnia fuerunt vana. Unde ſcribitur Ecclſ. iij. Cuncta
ſubiacēt vanitati. ⁊ ſic eſt reuera. vana ſunt omnia vniuerſa et
ſingula. Uanitas eſt vita noſtra ⁊ quelibet mundi creatura.
Nam vt dicitur i pſalmo. Uniuerſa vanitas omnis homo vi
uens. Tu autem eſtimas diu viuere. ⁊ hec temporalia ānis plu
rimis in delicijs poſſidere. Chariſſime non ſic. Homo vanitati
ſimilis factus eſt dies e⁹ ſicut vmbra pretereūt Ecce iam vides
ꝙ dies tui erūt pauci. ⁊ epiſcopatum tuum accipiet alter. Et io
Tēpora longa tibi noli ꝓmittere vite Quocūqꝫ ingrederis ſe
quitur mors corporis vmbram. Ideo ſi bene inſpexeris te ⁊ ver-
ba tibi dicta. ac etiam poſtmodum dicenda cordis auribus dili-
gēter perceperis. potius deberes dicere. vado mori credens per
longum viuere temp⁹. Forte dies hec eſt vltima vado mori. Ti
bi enim dr̄ Luce. xij. Stulte hac nocte demones repetent aīam
tuam a te. Que autem paraſti. cuius erunt? Ergo vade mori.
vade certus quia velox ē depoſitio tabernaculi tui. vt ſcribitur
ſecūda Petri primo. Et cogita iam te mortuum quem ſcis de
neceſſitate etiam quātoſlibet annos procul dubio moriturꝫ Ac
cōtemne trāſitoria que ſtatim ⁊ abſqꝫ mora (q̄ꝫuis inuite) erūt
relinquēda. Unde poeta refert. Predia terrarum. poſſeſſio di
uitiarum: fabrica murorum. grandis ſtructura domorum. glo-
ria mēſarum. cum delitijs epularum: Inſigneſqꝫ thori. mappe
ciphiqꝫ decori. Reſplendēs veſtis que morib⁹ obſtat honeſtis
Grex armētorum ſpacioſus. cultus agrorum Fertile vinetum
diuerſa vite repletum. Gaudia natoꝝ. dilectio dulcis eoꝝ. Cū
cta relinquētur. nec poſt hec inuenietur Ex his iam vide ⁊ cō-
ſidera ꝙ nihil ſtabile ſeu permanēs eſt in preſenti vita. vnde dr̄
Eccleſiaſtici. ij. Magnificaui opera mea. edificaui mihi domos.
Plantaui vineas. Feci ortos ⁊ pomeria. cōſeui ea cuncti gene-
ris arborib⁹. ⁊ extruxi mihi piſcinas aquaꝝ vt irrigarem ſiluas
lignoꝝ germinātium. poſſedi ſeruos ⁊ ācillas. multāqꝫ familiā

habui. Armenta quoq͡ʒ ⁊ multos auium greges vltra omnes qui ante me fuerūt in hierusalem. coaceruaui mihi argentum ⁊ aurum ⁊ substantias regum. ac prouintiarum feci mihi cantores ⁊ cantatrices. ac delicias filiorū hominum. Ciphos ⁊ vrceos ad vina in ministerio fundenda ⁊ supgressus sum opib⁹ omnes q̇ fuerūt ante me in hirl'm Sapiētia quoq͡ʒ pseuerauit mecum. ⁊ omnia q̄ desiderauerūt oculi mei nō negaui eis. nec phibui cor meum quin frueref voluptate ⁊ oblectaret se in his que parauerā. Cūq͡ʒ vertissem me ad vniuersa opa q̄ fecerāt man⁹ mee ⁊ ad labores in quib⁹ frustra sudauerā. vidi in omnib⁹ opib⁹ vanitatem ⁊ afflictionē animi ⁊ nihil pmanē sub sole. Vere nihil pmanet. oīa em̄ transeūt ⁊ labūtur q̄si vmbra. Vn̄ Joā. de garlādia. Qd̄ fuit est ⁊ erit: perit articulo breuis hore Ergo quid prodest esse fuisse fore: Esse fuisse fore tria sunt florida sine flore. Nā simul omne perit qd̄ fuit est ⁊ erit. Mūdus em̄ transit ⁊ cōcupiscētia ei⁹. Et id̄. Qd̄ breuiter durat qs prudēs querere curat. Vn̄ Bern̄. i libro meditationū sic ait. Quid thesaurisat qs in terra. cum sine dilatiōe trāseat ⁊ illud qd̄ colligif. ⁊ ille q̇ colligit. Tu ergo hō quem fructū expectas in mūdo. cuius fruct⁹ est ruina: ⁊ finis mors: Vtinam hec intelligēs ⁊ nouissima puideres. Item Petr⁹ blesensis in q̄dā epl'a sic dt. Gloria mūdi fallax ⁊ seductoria suos decipit amatores. Quicq̄d enim vel futuꝝ pmittit. vel in pn̄ti puidet. totū ad nihilum deuenit. tanq͡ʒ aqua decurrens. Ergo inspice q͡ʒ fragilis. q͡ʒ fallax. q͡ʒ inanis sit mund⁹. ⁊ illius gloria. quam cupim⁹ Et igif o stultissime Cur cito nō spernis q̄ preterēūtia cernis: Nōne vides mundū miseꝝ nimis ⁊ furibundū. Sub gladio dire mortis languēdo perire

¶ Qd̄ mors facit hoīem pn̄iam acceptare

Ultra ordinem premissoꝝ nunc restat diligēter inuestigare qualiter mortis memoria facit hominem penitētiam aggredi siue acceptare. Illud clare patet Jone. iij. de Niniuitis q̇ ad cōminationem mortis penitētiam peregerunt. Item Luce iij. Facite dignos fruct⁹ penitentie. Et subdit. Securis ad radicem arboris posita ē idē cōminatio mortis. Cū occideret eos q̄rebāt eum ⁊ reuertebātur sc͡ʒ ad penitētiam. Vn̄ Ambrosius

ſuꝑ Lucam Ve mihi ſi pctā mea nō defleuero. ve mihi. ſi media
nocte nō ſurrexero ad cōfitendū tibi dn̄e. Ve mihi ſi dolū ꝓrio
meo fecero. ve mihi ſi veritatem nō dixero Ad radicem arboris
ſecuris poſita ē. faciat qui pt̄ fruct⁹ grē. qui dꝫ pn̄ie. Adeſt dn̄s
et q̇ requirit fructū vite. Job etiam ꝯſiderās breuitatem pn̄tis
vite. poti⁹ elegit hic q̄ꝫ poſtmodum inutiliter ſine fructu penitē
Vn̄ dicit̄ Job. x. Paucitas dierꝝ meorꝝ finietur breui. dimitte
me ergo vt plāgam paululum dolorem meum anteq̄ꝫ vadam ⁊
nō reuertar ad terrā tenebroſam ⁊ optam mortis caligine Ve
re temp⁹ pn̄s eſt breuiſſimū Nam vt dr̄ Job. xiiij. Breues dies
homīs ſunt. Item prima ad Corin. vij. Temp⁹ breue ē. ⁊ ideo
eſſet meli⁹ modo breuiter ⁊ leuit̄ ſuſtinē modicum. q̄ꝫ poſtea do-
lere ⁊ inutilit̄ penitē ꝑ infinita ſcl'a ſeculorū. Vn̄ dr̄ Aug⁹ in li.
de decem cordis. Melior ē modica amaritudo in faucibus q̄ꝫ tor
mētum eternū in viſcerib⁹. De breuitate pn̄tis vite idem dr̄ in
ſermōe. Vita homīs tota breuis ē ab īfantia vſqꝫ ad decrepitā
ſenectutē. Adam eñ ſi adhuc viuēt ⁊ hodie moreret̄. quid ei lō-
gitudo vite ꝓfuiſſet. certe modicū vel nihil. īmo poſſet dicē. Iā
mihi p̄terite fluxerūt tp̄a vite. Vn̄. Quid ꝓdeſt hoī ſi viuat ſe
cula centū Cum morit̄ vitam trāſiſſe putat q̄ſi ventū. Et ergo
dicit Aug⁹ ſuꝑ pſalteriū. Si toto tp̄e illo viuēs ex q̊ Adā emiſ
ſus ē de ꝑadiſo vſqꝫ ad hodiernū diem. certe vidēs vitam tuam
nō fuiſſe diuturnā. q̄ ſic auolaſſet. Vita aūt vniuſcuiuſqꝫ hoīs
quāta eſt adde tāto ſlibet ānos. duc longiſſimā ſenectutē Quid
erit. nōne q̄ſi aurora matutina: Item dr̄ idē in q̄dā omelia. Fra
giliores ſum⁹. q̄ꝫ ſi vitrei eſſem⁹. Vitrꝝ et ſi fragile eſt. tn̄ bene ſer
uatū ⁊ cuſtoditū diu durat. vita āt humana quātumcūqꝫ ſerue
tur: durare non pt̄. Nam ſcribit̄ ad Hebre. ix. Statutū eſt om
nib⁹ homīb⁹ ſemel mori. Vn̄ Seneca de remedijs fortuitorꝝ.
Vita nr̄a peregrinatio ē. cū diu ambulaueris deniqꝫ redeundū
eſt Hāc mortis neceſſitatē ⁊ humane vite breuitatē ꝯſiderabat
gētilis ille xerxes. De q̊ btūs Hiero⁹ ſcribēs in epl'a ad Helio do
rum. Sic inq̇t xerxes ille potētiſſim⁹ rex. q̇ ſubuertit montes.
mariaqꝫ cōſtrauit. cū de ſublimi loco cernēt infinitā multitudi-
nē ſui exercit⁹: dr̄ eo fleuiſſe ꝙ null⁹ eorꝝ q̄s cernebat ſuꝑuiueret
poſt centū annos. In humanis valde neccāriū ē humanā vi-
tā non eſſe longeuā. Sicut Barlaā refert. ipſa cuidā arbori ꝯꝑa

tur.ad cuiꝰ radices ſedēt duo mures.vnꝰ albꝰ.nigerqꝫ reliquꝰ.
id ē dies ⁊ nox.huiꝰ arboris vite radices.inceſſabilr corrodētes
Itē Augꝰ in originali tractās illud Jacobi.iiij.Que eſt nr̄a vi
ta:Vapor ad modicū parens deinceps terminat̄:ſic d̄r.Vita
hec ē vita dubia.vita ceca ⁊ erūnoſa.quā humores tumidāt.do
lores deſiccāt.aera morbitāt.eſce inflāt.ieiunia macerāt.ioci ſol
uūt.triſticie cōſumūt.ſollicitudo coartat.ſecuritas hebetat.diui
tie iactāt.pauꝑtas deijcit.iuuētus extollit.ſenectꝰ incuruat.in
firmitas frāgit.meror deprimit.⁊ poſt hec oīa mors interimit.
et vniuerſis gaudijs ſitū imponit.ita vt cū eſſe deſierit.nec fuiſ
ſe putet̄.Et hoc eſt qđ dicit̄ Sapiē.ij.Exiguū ⁊ cū tedio eſt tē
pus vite nr̄e.Ex nihilo nati ſumꝰ.⁊ poſt erimꝰ quaſi nihil fui
mꝰ.Et ibidē.Vmbra tranſiēs eſt tempꝰ nr̄m.Item Sap.pri
mo.Trāſiet vita nr̄a tanqꝫ veſtigium nubis.⁊ ſicut nebula diſ
ſoluetur q̄ fugata ē a radijs ſolis.et a calore eiꝰ aggrauata.Job
xvi.Ecce breues anni trāſierūt ⁊ ſemitam ꝑ quā non reuertar.
ambulabo.Eiuſdē nono Dies mei velociores fuerūt curſore.p̄
tereūt q̄ſi naues poma portātes.⁊ ſicut aquila volās ad eſcam
Eiuſdē.vij.Dies mei velociores trāſierūt.q̄ꝫ a texēte tela ſucci
dit̄ ⁊ cōſumpti abſqꝫ vlla ſpe.Memēto mei deꝰ q2 ventꝰ eſt vita
mea.⁊ non reuertat̄ oculus meꝰ vt videat bona.nec aſpiciat me
vllꝰ viſus hoīs.Vn̄ Petrꝰ in aurora.Tela texētis citiꝰ tua vi
ta ſecat̄.Nam nullo trāſire die vel nocte morat̄.Qđ ſilis vēto
fuerat tua vita memēto.Que fugit abſqꝫ mora.q̄ ſola tranſit ī
hora.Ecce q̄ꝫ breuis ⁊ modica.q̄ꝫ inſtabilis ⁊ caduca.ē hec p̄ns
nr̄a vita.Nam vt ſcribit̄ Ecci.xix.Numerꝰ dierum hoīm vt
multū centum ānī.Sed iſte numerꝰ ꝑ ſucceſſus tꝑm eſt modi
cum minoratꝰ.Vn̄ etiam in Pſal.d̄r.Dies annoꝝ noſtrorū
ſeptuagīta anni.Siāt in potētatibꝰ octogīta anni.ampliꝰ eo
rum labor ⁊ dolor.Sed q̇d eſt hoc tempꝰ octoginta ānoꝝ vel cē
tum annoꝝ ꝑ qđ hō viuit eſt hoc tempꝰ magnū.eſt hoc lōgum
annoꝝ ſpacium reputandū:Certe nō.ſed reſpectu eternitatis
potiꝰ eſt momētum quā tempꝰ nominādum.Cū etiā mille an
ni ſint añ oculos dn̄i ſicut dies heſterna q̄ preterijt.⁊ tranſit ve
lut vmbra.Vere vere hec ē vita breuis lubrica pena dolor.Itē
nō ſolum pōderāda eſt p̄ntis vite breuitas.ſꝫ etiam maxima i
certitudo.Cum dubia incertis verſet̄ vita periculis.Neſcimꝰ

enim diem neq̨ horam. Sʒ cum dixerit pax ⁊ ſecuritas. tunc re
pentinꝰ ſupueniet interitꝰ. ⁊ forſitan fur ille ē hodie aduēturus
Vn̄ poeta. Quis ſcit adhuc an nos plures complebimꝰ ānos
Neſcis an cras te mors ſit raptura vel ante. Et ergo d̾r Eſa.
xxxvij. Diſpone domui tue q̄r morieris tu. ⁊ non viues. Et ibi
dem. Preciſa ē velut a texēte vita mea. dum adhuc ordirer ſuc
cidit me. Nam dū primo incepi viuē. in eodem tp̄e etiam incepi
morti appropinq̄re. Vn̄ Sap. v. Nos ſtatim nati cōtinuo de
ſinimꝰ eſſe. Huic eſt q̄ Seneca in ep̄la d̾t. Quotidie morimur.
nam q̄tidie demit̾ aliq̄ ps vite Et ſic q̇d aliud eſt vita nr̄a q̄ʒ qui
dam curſus ſiue trāſitꝰ Vn̄ non īmerito horologio ꝯpat̾. quod
gradatim ſp̄ trāſit. ⁊ vſq̨ ad certū punctū cōtinuo diſcurrit. et
tūc ſubito ac ip̄rouiſe cadit. ac cāpanellas tāgit ⁊ eas ſonitū fa-
cē cōpellit. Sic ī veritate vita nr̄a ſemp̄ labit̾ ⁊ fluit vſq̨ ad cer
tum punctū. Hoc ē ad vite terminū a deo p̄re ſtatutū ⁊ prefixū
quē nemo poterit p̄terire. Tūc em̄ deficit ⁊ cadit ⁊ cāpanellas
realiter ⁊ ad lr̄ām ſeſe pulſare ⁊ ſonare facit. Igit̾ euigila ⁊ pru-
denter expecta curſum vite tue. Nā horologiū tuū gradꝰ pau-
ciſſimos habʒ p̄trāſire. Omni em̄ hora plures gradꝰ preterit ⁊
trāſcendit. ⁊ ſtatim cum ad vltimū p̄uenerit. in baratꝝ mortis
ſubito dilabit̾ ⁊ cadit. Audi ergo q̇d poeta de hoc refert. Vita
breuis velut vmbra leuis fugit annihilatur. Sic vadit ſubito-
q̨ʒ cadit dum ſtare putatur ¶ Media nāq̨ vita in morte ſumꝰ
Et ergo d̾r de hoc Eccl̾. ix. ca. Neſcit hō finem ſuū. ſed ſicut pi-
ſces capiūtur hamo. Et ſicut aues comp̄hendunt̾ laqueo. ſic eti
am capiūtur hoīes in tp̄e malo. Ecce iā venit finis. finis venit.
nam mors vite eſt vltimꝰ finis. Hic eſt finis cunctoꝝ hoīm qui
ammonet̾ in domo luctꝰ. vt habet̾ Eccl̾. vij. Unde d̾r in libello
metrico de vita ⁊ geſtis ipſiꝰ Alexādri magni. O felix mortale
genꝰ ſi ſemp̄ haberet Eternū pre mēte bonum. fineq̨ʒ timeret. Qui
tam nobilibꝰ media q̨ʒ plebe creatꝰ Improuiſus adeſt raīe diſcri
mine magno. Ecce iam frater chariſſime. Vita q̇d eſt hoīs niſi
res vallata ruinis. Eſt caro nr̄a cinis mō p̄ricipiū modo finis
Hinc eſt q̄ Bern̄. dicit. Cū recordor q̄ ſum cinis. ⁊ q̄ cito venit
finis. ſine fine p̄timeſco. ⁊ vt cinis refrigeſco. Et q̄r ſm̄ Grego.
valde ſe ſollicitat hō in bono op̄e qui ſp̄ cogitat de extremo fine.
Igitur dilectiſſime. Oēm crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.

Sempꝑ habens memoꝛi mēte neceſſe moꝛi. Quis ergo hō ſane
mentis cōſiderās breuitatem et maximā incertitudinē huiꝰ mi
ſerabilis vite ac ꝓpinquitatē moꝛtis iam venture? Quis aīad
uertēs diligēterqꝫ reuoluēs ꝙ anni nr̄i velut aranea mutabū-
tur ⁊ dies nr̄i ſicut fumꝰ deficiunt. ⁊ ꝙ hō natꝰ de muliere tam
breui viuit tp̄e. qui q̄ſi flos egredit̄ ⁊ ꝑteritur. ac fugit velut vm
bra? Quis etiā mente tenꝰ hec ponderās ac intuēs coꝛdialit̄ et
cōſiderās ſic ſeducit̄ a diabolo mūdo ⁊ carne ꝙ penitē negligit ī
hoc tp̄e breuiſſimo. īmo vt veriꝰ dicā in hac p̄nti hoꝛula ſiue mo
mēto Certe nemo negligit ſiue differt. niſi quē malicia ſua peni
tus excecauit. O quāta pena talibꝰ hoībus de illa negligētia cō
ſequet̄. Unde dt̄ Paulꝰ ad hebreos ſecūdo. Quō effugiemꝰ ſi
tantā neglexerimꝰ ſalutem? Hinc btūs Effrem dt̄. Chariſſimi
in hoc breui tp̄e ſi neglexerimꝰ. nullam oīno excuſationē habebi
mꝰ quam ꝓ facinoꝛibꝰ nr̄is oſtendamꝰ. Noli ergo breuitatem
huiꝰ tp̄is negligē. ne ꝑ infinita ſc̄la p̄nīa infructuoſa poſtmodū
incipias tarde penitē. Igit̄ feſtina ne tardaueris ne cū fatuis v-
gībꝰ finaliter excludaris. Matthei. xxv. Ecce ſpōſus venit. ⁊ q̄
parate erātītrauerūt cū eo ad nuptias. ⁊ clauſa ē ianua. Sup
quo beatꝰ Grego. ſic dt̄. O ſi palatū coꝛdis ſape poſſet quātum
admiratiōis hꝫ. Ecce ſpōſus venit. Quantū dulcedis. intraue
rūt cū eo ad nuptias. ⁊ quātum amaritudis. ⁊ clauſa eſt ianua.
Chariſſime ſi hec ſapes ⁊ ītelligēs. ac frequēter coꝛde tenꝰ rumi
nares ad p̄nīam vtiqꝫ feſtināter currēs. nec tempꝰ acceptabile
et dies ſalutis ꝑ comeſſatiōes ⁊ ocia īutiliter ꝑderes ſine fructu
Et ergo ſcribit̄ Apocal. ij. Memēto vn̄ excideris ⁊ p̄nīaꝫ age.
¶ Legitur apud Clareuallem accidiſſe. ꝙ quidā vir ſc̄us cum
eſſet in oꝛōne audiuit quādam vocē miſerabilē lamentātem. et
cum inq̄reret q̄d hoc eſſet. R̄n̄dit. Ego ſum aīa cuiuſdā damna
ti infelicē meam deplangēs damnationē. Et cū de pena eiꝰ que
reret. dixit ꝙ int̄ oīa q̄ damnatos magis excitabāt ad penā erat
amiſſio tp̄is ſibi dei gr̄a collati. in cuiꝰ parua moꝛula potuiſſent
p̄nīam egiſſe q̄ eos liberaſſet a pena infernali. Un̄ Hugo de ſc̄ō
victoꝛe. Oīa gehēne ſupplicia ſupat dolū non vidē ⁊ bonis carē
que in p̄tāte habuiſti obtinere. Opemur igit̄ dum tempꝰ habe
mꝰ. ne poſtmodum dicamꝰ penitēdo illud Hieremie. viij. Trāſijt
eſtas. finita eſt meſſis. ⁊ nos ſaluati nō ſumꝰ. Hinc eſt ꝙ deuotꝰ

ille Effrem nos amonet dicēs. Obſecro vos chariſſimi ⁊ ſuppliciter rogo. O amici mei vigilate in hoc breui tpe. in hac hora vndecima cōtendite. iam em̄ veſpera ꝑperabit. cum gloria multa remunerator adueniet reddē vnicuiqȝ ſcdm̄ opa ſua. Exemplariter etiam ptz ꝙ mortis memoria inducit hoīem ad pn̄iam faciēdam. Vn̄ legit̄ de quodam milite flagitioſo. ꝙ nullam penitētiam a papa alexādro ſibi impoſitam voluit acceptare. tandē papa dedit ſibi anulum ſuū. vt illū in digito ſuo ꝓ pn̄ia portaret. ⁊ quādocūqȝ eum inſpicēt. ꝙ de morte ſua cogitaret. Qđ cum feciſſet pluribꝰ diebus. tādem ad papam rediȷt dicēs ꝙ paratꝰ eſſet oēm aliam penitētiam quātamcūqȝ ſibi iniūngēt facere ⁊ adimplere.

Item legit̄ de quodam alio peccatore. q̇ etiam nullam a confeſſore voluit acceptare pn̄iam. tādem confeſſor ſuus ſibi hoc iniunxit. vt p̄ciperet ſeruitori ſuo ꝙ ſemꝑ in primo ferculo baculum decorticatum ei p̄ſentaret dicēs. Domine ad memoriā reducatis ꝙ neceſſario habetis mori ⁊ neſcitis vbi. quō ⁊ quādo. Cum autem ꝑ tempꝰ aliquot hoc factum fuiſſet ⁊ ꝑ hoc q̄ comedebat ſibi in tedium verterētur. dixit cōfeſſori ſuo ꝙ paratꝰ eſſꝫ omnem aliam penitētiam facē quātamcūqȝ etiam vellet. Nam cor ſuum in ſeipo cōturbatum erat ⁊ formido mortis cecidit ſuꝑ eum. Ex p̄dictis ergo ſatis ptz ꝙ memoria mortis facit hoīem ſe humiliare omnia cōtemnere. pn̄iam aggredi ſiue acceptare. ⁊ ex cōſequenti pctā deuitare. Et ideo Sepe recorderis bone frater ꝙ morieris. Si memor es mortis. felicis eris cito ſortis.

Sequūtur nūc Exempla ex varijs ſacrarum litteraꝝ paſſibꝰ homini chriſtiano admodum vtilia

Petrus damiani ad Blancam comitiſſam de terroribꝰ mortis.

PEnſandum quippe eſt cum iam peccatrix aīa vinculis incipit caris abſolui q̄ȝ amaro terrore ꝯcutitur quātis mordacis cōſcientie ſtimulis lacerat̄. Recolit vetita que cōmiſit. vi

det mandata que negligēter implere cōtempſit. Dolet indulta
pñie tp̄a ſeſe inaniter ꝑcepiſſe. Plorat immobilem diſtricte vl-
tionis articulum ineuitabilit̄ imminere. Manē ſatagit. ire com
pellit̄. recuꝑare vult ꝑdita nō auditur. Poſt terga reſpiciēs to
tius trāſacte vite curſum velut vnum breuiſſimum deputat iti
neris paſſum. Añ ſe oculos dirigit ⁊ īfinita ꝑhennitatis ſpacia
dephēndit. Plorat itaqȝ q2 añ tam breue ſpacium acquirē po-
tuit leticiam oīm ſeculoꝝ. Defiet etiam ſe ꝓpter tam breuis ille
cebre voluptatē inenarrabilem ꝑpetue ſuauitatis amiſiſſe dul-
cedinem. Erubeſcit q2 ꝓpter illā ſubſtātiam q̄ vermib⁹ erat ob
noxia illam neglexit q̄ choris āgelicis erat inferēda. Jā radios
mētis attollit. ⁊ dum diuitiaꝝ immortalium gloriā cōtemplat̄
eam ꝓpter vite inopiā ꝑdidiſſe confundit̄. Cumqȝ ſub ſe reflectit
oculos ad hui⁹ mundi cōuallem tetrāqȝ caliginem. Sup ſe ve-
ro mirat̄ eterni lumīs claritatē. liquido dephēndit q2 nox erat
et tenebre qđ amauit. O ſi rediuiuū pñie temp⁹ ꝓmereri potu-
iſſet q̄ȝ dure cōuerſatiōis iter arriperet. quantis ſe deuotionum
vinculis innodaret. ¶ Interea dum elbeſcētes oculi cōtabeſcūt
dum pect⁹ palpitat. dum raucum guttur anhelat dentes ⁊ pa-
latum nigreſcunt. ⁊ quādam velut erugine cōtrahunt. Palle-
ſcunt ora. membra cuncta rigeſcunt. Dum hec ⁊ huiōi tanqȝ vi
cine morti p̄cedētia famulātur officia. aſſunt oīa geſta ſimul et
verba. nec ipſe etiam cogitatiōes deſunt. ⁊ cuncta hec amaꝝ cō
tra actorē teſtimoninm reddunt. Coaceruātur oīa ante reſpu
entis oculos. ⁊ que reſpicere refugit. coactus ⁊ inuit⁹ attendit.
Adeſt preterea hinc horrēda demonum turba. illinc ⁊ ꝯtus an
gelica. In illo q̄ meli⁹ eſt liquido dephēndit̄. cui parti iure poſſeſ
ſio vendicet̄. Nā pietatis in eo vident̄ inſignia viſitatiōis ange
lice blādicijs delinit̄ atqȝ armonice melodie vt exeat ꝓuocatur
Qđ ſi cum ſiniſtre pti nigredo meritorū ⁊ feditatis ſqualor ad
iudicet. intolerabili mox terrore cōcutitur. repētini impet⁹ vio
lentia ꝑturbat̄. precipitatur inuadit̄. ⁊ de miſere carnis ergaſtu
lo violēter euellitur. ⁊ ad eterna ſupplicia cnm amaritudie tra
hitur. Jam vero poſt egreſſionē de corpore quis explicare va
leat quot armate iniquorum acies in inſidijs lateant. quot fre-
mentes cunei feralibus telis obſtructi tunc obſideant. ⁊ ne libe
re trāſire poſſit anim⁹ velut militari more cōſtipate legiōes op-

pugnant. Hec ⁊ huiõi freq̃ter in corde ꝟſari q̇d eſt aliud q̃ꝫ le
nocinãtia hui⁹ vite blandimẽta reſpuere. mũdo repudiũ dare. il
licitos mot⁹ carnis illudẽ. ſolidũq̈ꝫ ꝑfectiõis adipiſcẽde ꝓpoſitũ
indeclinabilit̃ cuſtodire. ¶ Ex horologio eterne ſapiẽ

Stetit añ diſcipulũ ſilitudo iuuenis pulcherrimi. q̇ morte ꝑ
uent⁹ in ꝓximo migratur⁹. de ſalute aĩe ſue nihil diſpoſue-
rat. Qui huiõi voce lachrymabili clamabat. Circũdederũt me
gemit⁹ mortis dolores ĩferni circũdederũt me. Heu me de⁹ eter
ne ad q̇d in hũc mundũ naſcebar. natus ex vtero cur nõ ſtatim
perij. En principiũ vite mee fuit cũ fletu ⁊ dolore. nũc aũt finis
me⁹ ⁊ exit⁹ exiſtũt cum miſerabili plãctu ⁊ merore. O mors q̃ꝫ
amara ẽ memoria tua cordi iucundo ⁊ ĩ delicijs enutrito. Horri
bilis p̃ñtia tua ei q̇ de etate iuuenis ⁊ robore fortis. ⁊ q̇ potit̃ ſuc
ceſſib⁹ ꝓſperis. O q̃ꝫ parꝝ credidiſſem ꝙ tã cito mori debuiſſem.
Sꝫ nunc mors miſera repẽte q̃ſi in ĩſidijs irrũpens irruiſti ſuꝑ
me. ꝯp̄hendiſti me ⁊ mille funib⁹ ligaſti ⁊ ĩ vinculis tecũ trahis
ferreis. ſicut trahi ſolet dãnat⁹ ad ſuppliciũ mortꝫ. Tempus p̄
terijt. dilapſum ẽ et a nullo hoĩm reuocari p̃t. nõ fuit hora tã bre
uis in q̃ ſpũalia lucra ſuo valore oĩa terrena incõꝑabl'r exceden-
tia ꝯꝑare potuiſſem. Heu me miſerũ. iõ nunc ſtillat ocul⁹ meus
pre dolore ⁊ palpebre fluũt aq̇s. q꜡ reuocare q̇d preterijt nõ poſ
ſum. Eya vos oẽs q̇ adeſtis q̇ meam miſeriã videtis. q̇ flore iu-
uẽtutis adhuc gaudetis. q̇ temp⁹ aptũ adhuc habetis. me reſpi
cite. meaſq̈ꝫ miſerias ꝯſiderate. ⁊ ĩ meo ꝑiculo damnũ vr̃m decli
nate. florẽ iuuẽtutis vr̃e cũ deo expendite. temp⁹ ſacris occupa
te actionib⁹ ne ſilia faciẽtes ſilia patiamĩ. O felix pñia ⁊ cõuer-
ſio matura q꜡ ſecura q̇ aũt tarde pñie ſe cõmittit dubius ⁊ incer
t⁹ erit. q꜡ neſcit an vere aut ficte peniteat. O cras cras q̃ꝫ longã
reſtẽ feciſti mihi. ⁊ in baratꝝ mortis me ꝑtraxiſti. ꝑcraſtinãdo
decepiſti me. Et q̇d adhuc dicã. in ꝓrio ẽ tribulatio mea. vt de
hoc mũdo recedã. Attẽde nũc ad me q̃ſo diligẽter. Ecce ĩ hac ho
ra magis gauderẽ de breui oratiũcula. puta de ſalutatiõe angeli
ca deuote ꝑ me dicta q̃ꝫ ſuꝑ milia auri ⁊ argẽti. O mi de⁹ quãta
bona neglexi. q̃ꝫ male accidit mihi ꝙ hec nõ ꝓuidi qñ bene ꝓuidẽ
potui. q̃t horas nunq̃ꝫ redituras ꝑdidi. q̃ꝫ modica fcã ⁊ negocia
inutilia tractãs tã multa ⁊ p̄cioſa bona neglexi. O mi de⁹ nunc
finẽ verbis meis ĩpono. vlteri⁹ plangẽ non valeo. Ecce venit ho-

ra q̄ me aufert de terra. Heu me nūc video. nunc experior ꝙ am
pliꝰ viuere nō valeo. ⁊ ꝙ mors ē in ꝓpinquo. En manꝰ inualide
incipiūt rigeſcē. facies palleſcē. viſus obumbrari. ⁊ oculi ꝓfun-
dari ac trāſuerſari. Ach me miſeꝝ puncture mortis amariſſime
circūdant me. ⁊ cor debile ſuffocare nitunť. O cordis anguſtie
et preſſure mortifere. En pulſus īcipit capriſare. Anhelitꝰ defi-
cē. ⁊ q̄ſi ex ꝓfundo ſe colligē. lucem hꝰ mundi ampliꝰ non video
Et ecce iā ſtatum alteriꝰ mundi pre oculꝭ mentalibꝰ quaſi p̄me-
ditādo ꝓſpicē incipio. O mi deꝰ q̄ꝫ miſerabiles aſpectꝰ. en cruē-
te beſtie. laruales demonū facies. nigri ethiopes inumerabiles
circūdant me inſidiātes ⁊ ſpectātes miſerā aīam meā in ꝓximo
exiturā. ſi forte torquenda eis in ſortē tradať. En ſudor mortis
adeſt. ⁊ mēbra penetrās ⁊ victam eſſe naturā ⁊ iam ſuccubuiſſe
atteſtās. O terribilis aſpectꝰ iuſti iudicis mihi iā p̄ntis. ꝑ timo
rem ſubito veniētis ꝑ exhibitionē. Hic valete ſocij ⁊ amici cha
riſſimi qꝛ hinc iam exiturꝰ oculū mentis ad purgatoriū quo iā
deducendꝰ ſum cōuerto. inde nō exiturꝰ donec reddā nouiſſimū
quadrantē. Illic oculo cordis intueor miſeriā ⁊ dolorē. penaꝫ ⁊
afflictionē multiplicē. Heu me miſeꝝ inter alias debitas penas
in illo loco exurgē video flāmas igniū. ⁊ inuoluē ⁊ reimpingē q̄ſ
dā aīas miſeroꝝ. q̄ velut ſcintille flāmiuome in medio ignis cā
dētis diſcurrūt. Sicut cū magna villa tota in incēdio poniť. et
in igne ⁊ fumo ſcintille pariter ſurſum ⁊ deorſum ferūtur vllu-
lātes. ⁊ pre dolore cruciatuū clamātes ſingule ⁊ dicentes. Miſe
remī mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei. Ubi nūc eſt amico
rum meoꝝ adiutoriū. vbi ꝓmiſſiōes bone cōſanguineoꝝ. ⁊ alio
rum ꝑ quoꝝ inordinatū affectū noſmetipos neglexerimꝰ. ⁊ no
biſipis hāc penam adauximꝰ. Heu cur tot fecimꝰ. laborauimus
eis placē volētes ⁊ male remunerati ſumꝰ. ardemꝰ ⁊ eſtuamus.
nec ab illis adiutoriū recipimꝰ. Heu cur de ſalute nr̄a nō nobiſ-
metipis ꝓuidimꝰ. En miꝝ afflictio purgatorij qd̄ patimur ſup
pliciū ſuperat quodcūqꝫ huiꝰ tꝑalis mūdi. Unice hore iſtiꝰ quā
patimur acerbitas penalitatis centū annos ī ſe putať hīe ſecu-
li tranſeūtis miſerias. Sꝫ ſuper oīa genera tormentoꝝ ledit ni
mis. illiꝰ diuine faciei abſentia. Et hec oīa p̄dicta in vltimo ago
ne cōſtitutꝰ tibi ꝓ memorali relinquo. Et his dcīs agoniſando
expiro. ¶ Gregoriꝰ in omelia. ¶ Qui inqꝫ ſunt huma-

ne aīe maioēs inimici q̄ꝫ maligni ſpūs·: q hāc exeuntē a corpe ob
ſidēt. quā in carnis amore poſitā deceptorijs delectatiōibus fo
uēt. quā vallo circumdāt. qꝛ añ mentis eiꝰ oculos reductis ini
quitatibꝰ quas ꝑpetrauit. hāc ad ſocietatē ſue dānatiōis trahē
tes coartāt. vt ipſa iā extremitate vite dep̄hēſa et a q̇bꝰ hoſtibꝰ
circūcluſa ſit videat ⁊ inde euadēdi aditū inuenire nō poſſit. qꝛ
opari iā bona nō licet. q̄ cum agē licuit cōtempſit. De q̇bꝰ adhuc
apte qđ ſequiť intelligi p̄t. Circumdabūt te ⁊ coanguſtabūt te
vndiqꝫ. Maligni quippe ſpūs vndiqꝫ anguſtāt aīam. qn̄ ei non
ſolum opis. ſꝫ etiā locutiōis ⁊ inſuꝑ cogitatiōis iniq̇tates repli
cāt vt q̄ prius ſe ꝑ multa dilatauit ī ſcelere. ad extremū de oībꝰ
anguſtieť in retributiōe. Si em̄ diſtricte penſeť cuiꝰ ſit pōderis
impropeiū ex ore veritatꝫ agnoſciť. cum negligēti ⁊ futura nō
prouidēti dr̄. Et quidem ī hac die tua q̄ ad pacē tibi nunc aūt ab
ſcōdita ſunt ab ocul' tuis. Nā cogitādum valde eſt q̄ꝫ terribilis
erit hora nr̄e reſolutiōis. q̇s pauor mentis. quāta tunc oīm ma
loꝝ memoria. q̄ obliuio trāſacte felicitatis. q̄ formido ⁊ cōſidera
tio iudicis. Quid ergo nobis eſſe de p̄ntibꝰ ad delectationē de-
bet qn̄ ſimul cunctis trāſeuntibꝰ non valet trāſire qđ imminet
qn̄ ⁊ hoc funditꝰ finitur qđ diligiť ⁊ illud īcipiť vbi dolor nunq̄ꝫ
finitur. Tunc maligni ſpūs egrediēte aīa ſua oꝑa requirūt tūc
mala q̄ ſuaſerūt replicāt. vt ſociā ad tormētum trahāt

Hieronymꝰ in epl'a ad demetriadē. Reſpuanť honores. de-
ſpiciātur diuitie. Ipſa q̇ꝫ vita nr̄a martyrij amore cōtemnatur
Et hec oīa et ſi ꝓ eternitatis p̄mio nō darentur. eſſent tn̄ qn̄qꝫ
peritura. Amittūt hec etiā illi qui ſemꝑ cupiunt poſſidē. q̄ꝫ mul
tos memoria nr̄a retinet in maximis honorıbꝰ ⁊ diuitijs cōſti-
tutos repēte de ſummo illo potētie faſtigio cōcidiſſe et eos qui
tumore elati aliud quidēꝫ q̄ꝫ hoīes ſe iā putabant exitu ſuo tan
dē docuere nos q̇d fuerit. Quid em̄ in hoc mundo ſtabile q̇d fir
mū eſt. q̇d porro nō breue ⁊ incertū. ⁊ caſui nō ſeruiens. Quale
illud bonū eſt: qđ ſemꝑ timeas amittē vel qđ auferēdum abs te
metuas vel a te relinquēdum ſcias. Nā ⁊ ſi nullo eripiať caſu l'
morte certe ꝑdendū eſt. Et ſi vita nr̄a tenꝑatur ꝑ mille ānos et
ad extremū illum diē totiꝰ etatis cottidiana deliciaꝝ volupta-
te veniamꝰ. q̄le hoc q̄ſo diu eſt qđ fine deleť. Age iā tranſactum
vite tue tempꝰ animo reuolue. Nōne videbitur tibi vmbra q̄-

dam fuiſſe q̄d trāſijt ⁊ inſtar ſomnij tenuis incertum eſſe omne
q̄d videtur. Hoc idem ⁊ decrepitꝰ ſenex ſentire p̄t cui cōuenit di
cere cum ꝓpheta. Dies mei ſicut vmbra declinauerūt. ⁊ ego ſi-
cut fenum arui. ¶ Ex dialogo Gregorij.
¶ Vir quidā in hoc mundo valde diues fuit Criſoriꝰ nomine
ſed tm̄ vitijs plenꝰ quātum rebꝰ. ſuꝑbia tumidꝰ. ſue carnis vo
luptatibꝰ ſubditus. in acquirēdis rebꝰ auaricie facibꝰ accenſus
Sꝫ cum tot malis dn̄s finem ponē decreuiſſet corꝑali hūc mo
leſtia ꝑcuſſit. Qui ad extremum veniēs eadem hora q̄ iam erat
de corꝑe exiturus aꝑtis oculis vidit tetros ⁊ nigerrimos ſpūs
corā ſe aſſiſtē ⁊ vehemēter imminere vt ad inferni clauſtra ſe ra
perēt. Cepit tremiſcē palleſcere ⁊ ſudare. ⁊ magnis vocibꝰ in-
ducias petē. filiumq̄ʒ ſuū noīe maximum quem ipē iam mona-
chus monachum vidi nimijs ⁊ turbatis vocibꝰ clamare dicēs
Maxime curre. nunq̄ʒ tibi mali aliq̄d feci. in fide tua me ſuſcipe.
Turbatꝰ mox maximꝰ affuit lugēs ⁊ ꝑſtrepēs familia cōuenit
Eos aūt q̄s ille inſiſtētes ſibi grauiter tolerabat. ipi malignos
ſpūs videre nō poterāt. ſed eoꝝ p̄ntiā in cōfuſione ī pallore ac
tremore illiꝰ qui trahebat̄ videbāt. Pauore autē eoꝝ tetre ima
gis huc illucq̄ʒ v̄tebat̄. in lectulo iacebat ī ſiniſtro latē aſpectum
eoꝝ ferre nō poterat. v̄tebat̄ ad parietē ⁊ ibi erāt. Cūq̄ʒ cōſtri-
ctus nimis etiā ſe relaxari deſꝑauit. cepit magnis vocibꝰ clama
re. Inducias vſq̄ʒ mane. Sꝫ cum clamaret in ipis vocibꝰ de ha
bitaculo ſue carnis euulſus ē De q̄ nimiꝝ cōſtat q2 ꝓ nobis iſta
nō ꝑ ſe viderat vt eiꝰ viſio nobis ꝓficiat. q̄s adhuc diuina potē
tia lōganimit̄ expectat. Nā illi tetros ſpūs añ mortē vidiſſe et
inducias petiſſe. q̇d ꝓfuit qui eaſdē inducias quas petiuit non
accepit. ¶ Itē aliud idē. ¶ Eſt apud nos athanaſiꝰ
preſbyt̄ licaoni q̇ in diebꝰ ſuis lictonij rem terribilē narrat eue
niſſe. Ibi nāq̄ʒ vt ait q̄dā monaſteriū cōgalaton dr̄. in q̄ quidā
monachꝰ magne eſtimatiōis habebat̄. bonis quippe moribꝰ vi-
debat̄. at in oī ſua actiōe ꝯpoſitꝰ. Sꝫ ſicut ex fine res patuit lon
ge aliter q̄ʒ apparebat fuit. Nā cum ſe cū fr̄ibꝰ ieiunare mōſtra
ret. occulte māducare cōſueuit. q̄d eiꝰ viciū fr̄es oīno neſciebāt
Sꝫ corporis ⁊ mentis moleſtia ad vite extrema perductꝰ eſt.
Qui cum iā eſſꝫ ad finem fr̄es ad ſe omnes q̇ in monaſterio in-
erant congregari fecit. At illi vt putabant tali viro moriente

magnū quid ac delcābile ſe ab eo audire crediderūt. Quib⁹ ille afflict⁹ ꝛ tremens cōpulſus eſt ꝓdere. qm̄ hoſti tradit⁹ cogebat exire. Nā dixit. qn̄ me ieiunare vobiſcū putabatꝭ. occulte come debā. Et ecce nūc ad deuorandū draconi ſum dat⁹ q̄ cauda ſua genua mea pedeſqꝫ colligauit. caput vero ſuum intra meum os mittēs ſpm̄ meū ebibēs abſtrahit. Quib⁹ dcīs ſtatim defunct⁹ eſt. atqꝫ vt penitēdo ſe liberare potuiſſꝫ a dracone quem viderat expectat⁹ nō eſt. Q̄d nimiꝝ cōſtat qꝛ ad ſolā vtilitatē audienti um viderat eū hoſtē cui tradit⁹ fuerat ꝛ innotuit ꝛ nō euaſit.

¶ Ex vitiſpatꝝ Exemplum.

¶ Abbas ſylois ſedēs in cella ſp claudebat oſtium ſuum. Dice bāt aūt de ipo qꝫ in die dormitiōis ſue cū ſederet circa eū pr̄es re ſplēduit tanqꝫ ſol facies ei⁹. Et d̄t eis. Ecce abbas Anthonius venit. ꝛ poſt puſillū rurſus d̄t eis. Ecce chor⁹ ꝓphetaꝝ. Et iteꝝ ampli⁹ facies ei⁹ reſplēduit ꝛ d̄t. Ecce chor⁹ aptoꝝ venit. Du plicit adhuc refulſit facies ei⁹. ꝛ ecce ipſe cū aliqb⁹ loqbat. Dep cati ſunt aūt illum ſenes dicentes. Cum q̄ loq̄ris pr̄. Qui dixit eis. Ecce angeli venerunt accipe me. ꝛ rogo vt dimittar penite re modicū. Dicūt ei ſenes. nō indiges pn̄ia pr̄. Dixit āt illis. ve re neſcio me vel initiū pn̄e feciſſe. ꝛ cognouerūt oēs qm̄ ꝑfect⁹ eſt. Et rurſum fcā eſt facies ei⁹ ſicut ſol. ꝛ timuerūt oēs. Dixit aūt eis. Videte ecce dn̄s venit dicēs. Afferte mihi vas electio nis heremi. ꝛ cōtinuo reddidit ſpm̄. Et factum ē fulgur ꝛ reple tus eſt tot⁹ ille locus odore ſuauitatis

¶ Ex vita ſancti Hieronymi

¶ Aduenīete die q̄ venerabilis Euſebius migratuꝝ ſe ſcierat. tercio die preeūte. lāguore febriū concuſſus valide ſup terrā nu dā mgr̄i ſcꝫ Hieronymi nō imemor ſe nudū fecit deferri a frīb⁹ admonēs frēs ſingulos in ꝓpoſito manē. Deniqꝫ ſaccū quo glo rioſus induebat Hiero⁹ deferri fecit ꝛ ſup ſe poni. Ordinauit qꝫ ſe nudū inſtar glorioſi mgr̄i extra ecclīam in q̄ iacebat ſci hie ronymi cadauer ſepeliri. Poſt hec ꝑione accepta ſe dn̄o ꝛ glori oſo hieronymo cōmendauit. ꝛ ſic ꝑ triduū locutione. corꝑaliqꝫ viſiōe priuat⁹. circūſtantib⁹ frīb⁹ paſſiōes dn̄i ꝛ alia legētib⁹ iacuit. Die āt mortis duab⁹ ſe horis an̄ beate aīe exitū cepit ve nerabilis pr̄ Euſebi⁹ tam horribiles act⁹ agē vt circumſtātes monachi tanqꝫ amētes iacerēt in terra. nā qn̄qꝫ trāſuerſis ocul'

iunctis manib⁹. facie horribili. diraqꝫ voce clamabat. Nō faciā nō faciam. Mentiris. mētiris Post hec faciem ī terrā quātum poterat firmās clamabat. Adiuuate me frēs ne peream. Monachi aūt flentes ⁊ tremētes interrogabāt eū. Quid habes pater Quib⁹ ille. Non videtis demonū agmina q̄ me debellare cupiunt. At illi. Quid te facturꝫ volebāt cū dicebas. nō faciā. Et ille. Conātur vt blasphem⁹ inueniar. Et iō sic clamabā. Tūc illi. Quare faciē tuam abscōdebas in terra. Ne ait aspectū eorū videre tam terribilē ꝙ oēs pene nihil sunt respectu illi⁹ Int̄ hec verba act⁹ priores reiterās sic ad extrema deuenit. Frēs aūt pauidi ⁊ stupētes stabāt velut mortui nesciētes q̄d facerēt. Ad extremā autem horā venieti gloriosus eidē Hieronym⁹ apparuit cōfortās eum. Ad cui⁹ aduentū ꝑterrita illa demonū turba. euanuit Et viderūt hieronymū monachi quidam: alij āt has voces ab Eusebio audiebāt Uñ venis pr̄: Quare tm̄ morat⁹ es: Cui vox illa audientib⁹ fratrib⁹. Expecta fili ne formides. q2 te nō deseram quē tm̄ diligo. Qua voce audita. breui discurso tp̄e venerabilis Eusebi⁹ expirauit. Ad cui⁹ corp⁹ fiebant miracula ꝑterite vite sanctitatē insinuātia Int̄ que q̄dā monach⁹ sui monasterij pre lachrymis ⁊ vigilijs oculorum lumine priuat⁹ stati vt corp⁹ ei⁹ venerādū facie tetigit oculoꝝ lumē recepit. Quidā demoniac⁹ etiā obui⁹ sepeliēdo corpi liberat⁹ est.

¶ Aliud ex distinctione nona.

¶ Legit̄ in libro de vij. donis ꝙ narrauerit q̄dam frater nomīe Gualter⁹ mgr̄ in theologia. ꝙ cum eccia q̄dā ꝯsecrari deberet et quidā nobilis comes excōicat⁹ ibidem sepult⁹ eijciend⁹ esset ꝓpter cōsecrationē. patefacto sepulchro. apparuit īmanissim⁹ bufo sup̄ faciem ei⁹ totam eā operiēs ⁊ corrodēs. ⁊ alij v̄mes ⁊ serpētes. ad q̄ꝝ aspectū ⁊ horrorē oēs qui aderāt fugerūt. Fili⁹ autem dicti comitis iuuenis hec audiēs accessit. Et visa sanie carnis paterne ⁊ vermiū. mirabili diuersitate ⁊ horrore dixit. Isti sunt amici nr̄i quos nutriūt delicie nr̄e hos quiescere facim⁹ in mollib⁹ lect; ⁊ pictis thalamis. ⁊ augmētam⁹ diuersitate ferculoꝝ. Meli⁹ est ergo vt extinguātur in vita ꝑ pn̄iam. molestent̄ per ieiuniū. vt interfecti a nobis nō occurrāt in morte. Et relicto principatu ⁊ oī gloria mūdi fugit. cogitās se beatum si fieret pauꝑ ꝓ christo. Venit āt romā vbi in timore dei mirabilit̄ cor-

pus ſuū afflixit: carbonarij etiā inibi ſortit⁹ officiū dempto ſolo ſuo cōfeſſore omnib⁹ hoīb⁹ vſqꝫ in finē vite ſue ꝑmāſit incognitus. Tandē veniēs qdā die romā vt carbones vendēt. ibidē infirmitate graui ꝑcuſſus ⁊ vulnerat⁹ patiētiſſime ⁊ mitiſſime ſuſtinuit. deinde vocat⁹ a chriſto felicit̄ aduolauit. Quo migrāte oēs vrbis campane vltro ⁊ ꝑ ſe diuina ꝟtute ſonuerūt. Q̄d cū tā papa Joānes q̄ꝫ vniuerſus ppl's vehemētiſſime mirarēt. cōfeſſor ipſi⁹ ſacerdos qdā hō ſcē vite totum vite ſue ordinē ⁊ qs eſſet enarrauit. Quod audiētes ſui nobiles ⁊ milites q̄ eum ibidem queſierūt licet viuū non inueniſſent corp⁹ tamen defuncti ad terrā ſuam cum gaudio deduxerunt

¶ Aliud ex libro de illuſtrib⁹ viris.

¶ Cōuerſus quidā de frīb⁹ clareuallis. Innocētis vite ⁊ ꝯuerſationis honeſte cū grauit̄ aliquādiu egrotaſſet. tandē ad extrema deuenit. Intrauit ad eum grā viſitationis beatus Bern̄. et confortās eum ait. Confide fili qꝛ migratur⁹ es iam de morte ad vitā. de labore tꝑali ad requiē ſempiternā. Ille ꝟo cum ingēti fiducia rn̄dit. Quidni: pergā ad dominum ⁊ creatorē meum. vere ꝯfido ⁊ quātum de mīa dn̄i ieſu chriſti p̄ſumere audeo certus ſum qꝛ cito viſur⁹ bona domi in terra viuētium. Porro beatus Bern̄. vt erat medic⁹ ſapiens paſtorqꝫ ſollicit⁹ timens homini ruſticano ne tam fida rn̄ſio de p̄ſumptiōis magis temeritate q̄ꝫ conſcīe puritate ꝓcedēt ait. Signa cor tuū frater ſigna cor tuū. quid eſt qđ locut⁹ es. vn̄ tibi ſubrepe potuit tāte p̄ſumptionis audacia. Enīuero tu non es ille pauꝑcul⁹ ⁊ miſerabilis hō qui cum nil aut ꝓpe nihil haberes ī ſeculo nccītate forſan magis q̄ꝫ timore dei cogēte ad nos cōfugiſti. multis p̄cib⁹ tandem aditum impetrādo. nos ꝟo dei cauſa collegim⁹ inopem. ⁊ parē te fecim⁹ victu atqꝫ veſtitu ceteris. qꝛ cōicaſtis his q̄ nobiſcum ſunt ſapiētibus atqꝫ nobilib⁹ viris ⁊ fact⁹ es quaſi vn⁹ ex illis. Quid igit̄ tribuiſti dn̄o ꝓ omnib⁹ iſtis. Et ecce nō ſufficit īgratitudī tue gratis accepiſſe te tot bn̄ficia de manu dn̄i. niſi ⁊ regnum ipſi⁹ hereditatis iure vendices tibi. Ad hec ille rn̄dens blādo vultu ⁊ trāquillo aīo dixit Bene pr̄ chariſſime bn̄ vtiqꝫ perorasti. ⁊ ꝟa ſunt oīa q̄ dixiſti. Verūtamē ſi iubes loq̄r ad te dominū ⁊ patrē meum. ⁊ paucis aperiā. vn̄ mihi pauꝑi ⁊ miſero ſuggeri potuit tāte non p̄ſumptiōis. ſed vt ego ſpero deuotiōis

occaſio. ſi tamen ꝟa eſt illa p̄dicatio veſtra quam nobis ſepius
inculcaſtis qꝛ ſcʒ regnum dei nō carnis nobilitate. nō terrenis
diuitijs poſſidetur. ſʒ ſola obediētie ꝟtute acq̃ritur. Hãc inquã
ſententiam tanq̄ʒ verbum abbꝛeuiatum a dño ſedula cōmemo
ratione apud me cōtinui. ponēs illud quaſi ſignaculum ſuꝑ coꝛ
meum aſſidue meditãdo. ⁊ ſuꝑ bꝛachium meum ſollicite operã
do. Querite ſi placet ab omnibꝰ mgr̄is meis ⁊ ſocijs qbꝰ me ob
ſequi ⁊ ſeruire iuſſiſtis ſi cuiq̄ʒ illoꝝ aliquãdo inobediēs fui. ſi de
fratribꝰ noſtris quempiam ꝟbo aut ſigno vel quolibet alio mō
quãtum in me fuit cōtriſtaui. Qđ ſi opam dedi omnibꝰ in chꝛi-
ſto obedire. omnibꝰ ſeruire. cunctos ꝑ dei grãm diligē. quis pꝛo
hibere me p̄t vt de miſcdia eiꝰ non cōfidam? Beatꝰ itaq̄ʒ Bern̄.
cum tale rn̄ſum ab hoīe ruſticano accepiſſet gauiſus ē gaudio
magno ⁊ ait. Vere beatꝰ es fili chariſſime. qꝛ caro ⁊ ſanguis nō
reuelauit tibi ſapiam hãc. ſed pater celeſtis ipſe te docuit. ip̄e po
ſuit aīam tuam ad vitam. rectiſſimoq̄ʒ tramite ꝑduxit ad patri
am. Jam ergo ſecurus egredere. qm̄ patefacta ē tibi ianua vite.
Defuncto itaq̄ʒ fratre ⁊ exequijs celebꝛatis. venerabilis pr̄ de
cōuerſatione ⁊ cōſummatione eiꝰ ſermonem in capitulo luculē
tum ſua illa deuotione ⁊ facūdia peroꝛauit. omneſq̄ʒ illiꝰ exem-
plo ad amoꝛem obediētie mirabilit̄ accendit vehemēter nãq̄ʒ af
fectꝰ fuit in reſponſiōe illiꝰ ⁊ magis cōgratulabatur ei ſuꝑ obedi
entie ꝟtute ⁊ ſuper ipſiꝰ anime puritate q̄ʒ ſi vidiſſet eum ſignis
et pꝛodigijs coruſcãtem.

¶ Sequitur Secūdum nouiſſimo- rum de extremo iudicio.

SEcūdum nouiſſimoꝝ cuiꝰ frequēs meditatio nos
a peccatis reuocat. eſt iudicium nouiſſimū ⁊ finale.
Huiꝰ em̄ memoꝛia nō ſolū cohibet nos a maximis
pctis. verumetiam a culpis ⁊ minimis pctis. Vn̄ in
vitaſpatꝝ legit̄. ꝙ cum quidam ſenex vidiſſet quēdam iuuenē
diſſolute ridētem. dixit ei. Coꝛã celo ⁊ terra reddituri ſumꝰ rō-
nē totiꝰ vite nr̄e. ⁊ tu rides? Quaſi dicēt. Si ſcires q̄ʒ ſtricta rō
fiet poſtmodū in iudicio de omnibꝰ pctis quãtumcūq̄ʒ leuibꝰ ⁊
paruis. Utiq̄ʒ nō ridēs. ſʒ potiꝰ plāgēs ⁊ doleres. qꝛ nūc tps ē
flēdi. locꝰ ⁊ pctã luēdi. poſtea gaudebūt q̄ nūc ſua crimia flebūt

Vn̄ Grego. in omel. Pn̄tis tp̄is ita eſt agēda leticia. vt nunq̄
amaritudo ſequētis iudicij recedat a memoria. Hinc eſt ꝙ dn̄s
dicit Eccl. xxxviij. Memor eſto iudicij mei. nā cum accepo tem-
p⁹ ego iuſticias iudicabo. Sic ꝑ ꝓphetam loq̄tur. et Johel. vlti.
Cōſurgāt ⁊ aſcendāt gētes in valle ioſaphat. q̄ ibi ſedebo vt iu-
dicē in circuitu oēs gentes. Item Hiēmie. ij. Adhuc iudicio cō-
tēdam vobiſcū ait dn̄s. De q̄ generali iudicio ſcribit Oſee. iiij.
Audite ꝟbum dn̄i filij iſrl. q̄ iudiciū dn̄o cum habitatorib⁹ ter-
re. hoc āt iudicium valde ē timendū. Vn̄ ꝓpheta dt. A iudicijs
tuis timui. Item Sap. v. Videtes turbabūtur timore horri-
bili. gemētes pre anguſtia ſpūs. Certe dn̄e in hoc die turbabun-
tur gētes ⁊ timebūt qui habitāt terminos a ſignis tuis. nec im-
merito pauebūt. q̄ multa horribilia erūt ſigna q̄ videbūt. Nā
vt ſcribit Luce. xxi. Cum viderit filium hoīs venientem in nu-
be cum ptāte magna ⁊ maieſtate. tūc erunt ſigna i ſole ⁊ luna ⁊
ſtellis. Et in terra preſſura gētium pre cōfuſiōe ſonit⁹ maris et
fluctuū. ita vt areſcēt hoīes pre timore ⁊ expectatiōe q̄ ſupueni-
et vniuerſo orbi. O miſer hō cogita illi⁹ iudicis. dei ſcʒ ⁊ hominis
tam horribilē aduētum. nā ignis in cōſpectu ei⁹ exardeſcet. ⁊ in
circuitu ei⁹ tempeſtas erit valida. Ignis inq̄ ante ipm̄ p̄cedet ⁊
inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹. Vn̄ ad Hebre. x. Terribilis
aūt eſt quedā expectatio iudicij ⁊ ignis emulatio. q̄ ꝯſumptura
eſt aduerſarios. Et Malachie. iij. Ecce dies veniet ſuccēſa qua-
ſi camin⁹. ⁊ erūt oēs ſupbi ⁊ oēs facientes ipietatē ſtipula. Itē
Eſa. lxvi. Ecce dn̄s in igne veniet. Vn̄ Johel. ij. Ante faciē ei⁹
erit ignis vorās ⁊ poſt eum exurēs flāma. Et iō ſicut ſcribitur
Mala. iij. Quis ſtabit ad vidēdum eū? Ipſe em̄ quaſi ignis cō-
flās ⁊ q̄ſi herba fullonū. ⁊ ſedebit cōflans ⁊ emundās argētum
Quis ergo ſane mētis hūc iudicē ⁊ aduētum ei⁹ toto corde nō
timebit? Grego. ſup Ezechielē. Que erit mens hoīs eterni iudi-
cis pn̄tiam nō formidātis. vbi ſimul pctā an̄ oculos redeunt. ⁊
oīa q̄ cum delectatione acta ſunt ad memoriā cum pauore redu-
cant. Certe vt ſcribit Prouer. xxviij. Viri mali nō cogitāt iu-
dicium. q̄ autem requirūt deum aīaduertūt oīa. Bern̄. in proſa
Expaueſco quidē multum iudicis venturi vultū. quem latebit
nil occultum. nec reliq̄t quid inultū. ⁊ q̄s nr̄m nō timebit. qn̄ iu-
dex apparebit. ignis an̄ quem ardebit. pctōres q̄ delebit. Eſt āt

hoc iudiciũ ſpecialiť metuendũ ꝓpter tria. Primũ eſt multiplex
accuſatio ipſis pctõꝛibꝰ valde grauiter ꝑhoꝛrēda. Secundũ eſt
ſtrictiſſima villicatiõis rõ de oibꝰ ſingulariter faciēda. Terciũ
eſt hoꝛribilis ſnĩe expectatio. q̃ a iuſto iudice tũc crudeliť coꝛam
cunctis hoĩbꝰ contra inſenſatos ꝓfereť. Que oĩa ſunt pctõꝛibꝰ
plurimũ metuēda. ⁊ ꝑ ꝯñs coꝝ memoꝛia eſt a pctĩs retractiua

¶ Qꝫ iudiciũ timendũ eſt ꝓpter multiplicē accuſationē.

Eſt igiť primũ ꝓpter qđ iudicium eſt valde ⁊ ſpecialiť timē
dum. multiplex accuſatio q̃ in ipſis pctõꝛibꝰ valde grauĩ
ter eſt ꝑhoꝛrēda. vñ multa inueniũtur ⁊ numerãtur in ſcriptu
ra q̃ in nouiſſimo die pctõꝛes accuſabũt. primũ eſt ꝯſcĩa ꝓpꝛia q̃
pctõꝛem arguet nõ in occulto vt nũc. ſed coꝛã oibꝰ tunc aperte.
Daniel. vij. Ad iudiciũ ſedet ⁊ libꝛi aperti ſunt. i. ꝯſcĩa q̃ oibus
reuelabiť. In his libꝛis cõtineť ſnĩa vite ⁊ moꝛtis glĩe ſeu cõfu-
ſionis ſalutis vel dãnationis ſempiterne. Itē Apocal. xx. In
durati ſunt moꝛtui ex his q̃ ſcripta erãt in libꝛis. i. in cõſcientijs
eoꝝ. Vñ ad Roma. ij. Teſtimoniũ illis reddēte ꝯſcĩa eoꝛum.
Nã ſicut teſtimoniũ bone ꝯſcĩe hoĩs iuſti eſt gloꝛia. ita teſtimo
niũ praue ꝯſcĩe eſt accuſatio dãnatio ſeu pena. Scđm quod ac
cuſat pctõꝛem ſunt diaboli ⁊ ſpũs maligni. Ipſi em̃ ſicut ꝓdito
res ſuggerunt pctm̃ faciendũ. ac de facto ⁊ cõmiſſo pctõꝛem ac
cuſabũt ſicut ſocꝰ furis interdũ accuſat furem de eo qđ fecit cũ
eo. Ideo Apoca. xij. Diabolꝰ accuſatoꝛ fratrum noĩatur. Vñ
Augꝰ. Aſtabũt oēs ante tribunal chꝛiſti ⁊ preſto erit diabolꝰ.
et recitabit ỽba ꝓfeſſionis nr̃e. ⁊ obijciet nobis in faciem quid
⁊ in quo peccauimus. ⁊ in quo loco. ⁊ quid facere debuimꝰ. Di-
cturꝰ eſt em̃ ille aduerſarꝰ noſter. Equiſſime iudex iudica iſtuꝫ
eſſe meum ob culpã. qui tuꝰ noluit eſſe ꝑ grãm tuꝰ eſt ꝑ naturã.
meꝰ per miſeriã. tuꝰ eſt ꝑ cõpaſſionē. meus ob ſuaſionē. tibi ino
bediēs. mihi cõſentiēs. a te accepit ĩmoꝛtalitatis tunicã. a me ac
cepit hãc pannoſam tunicã qua indutꝰ eſt. tuã veſtem dimiſit.
cum mea huc venit. Equiſſime iudex iudica ergo illum eſſe me-
um. ⁊ mecum cõdemnãdum. Hec Augꝰ. Tercium ꝙ pctõꝛes
accuſabit ſunt angeli ⁊ ſpũs beati. Credibile eſt em̃ ꝙ ille q̃ tra-
didit eis aĩas cuſtodiēdas. req̇ret ab eis de huiõi cuſtodia rõeꝫ

Et cū illi nō mētiātur. nec culpā alienā ſibi debēt iputare. opoꝛtebit eos dicē φ ipi nō ſint in culpa ſꝫ pctōꝛes q̇ noluerūt eis credē ⁊ obedire. ſicut nō eſt culpa medici q̇ nihil omittit de ꝑtinētibꝰ ad curā infirmi ſi nō ſanat languidū ſibi inobedientē. Hiere. li. Curauimꝰ babylonem ⁊ nō eſt curata. Eſt vbū angeloꝝ. q̄ſi dicēt. Fecimus qđ neccāriū erat fieri circa babylonē vt curaret. ſed culpa ſua fuit φ nō eſt curata. ¶ Quartū accuſans pctōꝛez ſunt creature. ⁊ ſi q̄ſieris q̇: dico φ oēs ⁊ ſingule. Nā offenſo creatoꝛe totꝰ mundꝰ odio habebit offenſoꝛē. Vñ Job. xx. Reuelabūt celi īpietatē impij. ⁊ terra aduerſus eū conſurget. Nam dñs aduocabit celū de ſurſum. ⁊ terrā deoꝛſum diſcernē ppl'm. Chꝛyſoſto. ſup Matthēū. In illo die nihil ē qđ rñdeamꝰ vbi celū ⁊ terra. ſol ⁊ luna. dies ⁊ nox. ⁊ totꝰ mundꝰ aſtabunt aduerſum nos ī teſtimoniū pctōꝝ nrōꝝ. Et ideo dī Grego. Si q̄ris quis te accuſabit. dico φ totꝰ mundꝰ. ⁊ creature nō ſolū accuſabunt pctōꝛem. verūetiā pctōꝛem de ipō vindicabunt. Sap. v. Armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ ⁊ pugnabit cum eo oꝛbis terraꝝ ꝯtra inſenſatos. i. pctōꝛes Itē eiuſdē xvi. Creatura tibi factoꝛi deſeruiēs: excādeſcit ī toꝛmentū aduerſus īiuſtos.

¶ Quintū accuſans pctōꝛem. ſunt miſerabiles ꝑſone q̄ iniuriā paſſe ſunt. Nā ille eos tūc accuſabūt q̇ ipſis īiuriā fecerūt. Tūc em̄ verificabit verbū ꝓphete in pſalmo ſic dicētis. Cognoui q̄ faciet dñs iudiciū inopis ⁊ vindictā pauꝑis. nā ipſe q̇ intuetur abyſſos. q̇ ambulat ſuꝑ pennas ventoꝝ. terribil' in cōſilijs ſuꝑ filios hoīm. tunc iudicabit cauſas paupeꝝ q̄n ſtabunt in magna cōſtantia aduerſus eos q̇ ſe anguſtiauerūt Tūc vindicabit oīa pater oꝛphanoꝝ ⁊ iudex viduaꝝ. Patiētia ꝓo paupeꝝ nō peribit iu finē. Accuſabūt etiā ſubditi ſuos impios ⁊ negligētes ꝓlatos. Bern. ſuꝑ Cañ. O terribilis deꝰ ſuꝑ filios hoim. fruſtra incipiēt dicē tunc miſeri montibꝰ. cadite ſuꝑ nos. ⁊ collibꝰ cooperite nos. Veniēt añ tribunal chꝛiſti ⁊ audiet ppl'oꝝ grauis querela. accuſatio dira quoꝝ vixere ſtipēdijs nec diluere pctā q̇bus facti ſunt duces ceci. ⁊ mediatoꝛes fraudulēti. ¶ Sextum accuſans pctōꝛem eſt pctm̄. Hieremie. ij. Arguet te malicia tua et auerſio tua increpabit te. Vñ pctā erunt ligata ad collū peccatoꝛis. Oſee. iiij. Colligata eſt iniq̄tas effraim. abſconditū eſt peccatum eiꝰ Vñ Treno. pꝛimo. Cōuolute ſunt ⁊ ipoſite col-

lo meo ſcʒ iniq̊tates mee. Et ideo ſicut furtum ligatum ad collū
furis accuſat eum. ſic ⁊ tunc pctā accuſabunt miſerum peccato-
rem. Prouerbioꝝ. v. Iniquitates ſue capient impium. ⁊ funi-
bus peccatorum ſuorum quibꝰ conſtringitur. Hinc eſt ꝙ per ꝓ
phētam dicitur. Funes peccatorum circumplexi ſunt me quibꝰ
inquam funibꝰ mali per diabolum trahentur ad infernum. tūc
enim cadent in retiaculo eius peccatores ⁊ captio quam abſcō-
dit apprehendet eos. ¶ Legitur de hericio ꝙ intrās ortum one
rat ſe pomis figēs ea in aculeis. Cum autem venerit ortulanꝰ.
tunc ericius volēs fugere impeditur ab onere. ⁊ ſic cum pomis
comprehēditur ⁊ arreſtatur. Sic etiam accidit peccatori diuer
ſis peccatis onerato in die iudicij comphēditur et accuſabitur
ab eiſdem. Unde Pſalmiſta. Cognoſcetur dominꝰ iudicia fa-
ciens in operibꝰ manuū ſuarum comphenſus eſt peccator. De
quo Chryſoſtomꝰ ſuper Mattheum dt. Ipe cogitatiōes ⁊ ſpe
cialiter opera ſtabunt ante oculos noſtros accuſantes nos an-
te deum. dicēte apoſtolo. Cogitationibꝰ inuicem accuſantibus
Bernardꝰ. Tunc opa nr̄a ſimul loquentia dicent ad pctōrem.
Tu nos egiſti. opa tua ſumus. non te deſeremꝰ. tecum erimꝰ te
cū ad iudiciū pgemꝰ. Ezechiel. xviij. Sicut iuſticia iuſti erit ſu
per eū. ſic ipietas ipij erit ſup eū. Hinc ē ꝙ Pſal. dt. Audite hec
omnes gētes. auribus percipite qui habitatꝭ orbem. Cur time
bo in die mala id eſt in die iudicij. que nō ſolum mala immo peſſi
ma eſt cuilibet peccatori. Ad quod rn̄det ſibiipſi dicens. Igitur
tunc timebo. qꝛ iniquitas calcanei mei circumdabit me. ¶ Sep
timum ⁊ vltimum accuſans peccatorem ſunt tormenta ſiue in-
ſtrumenta paſſionis ieſu chriſti. immo verius ipſemet chriſtus
Vn̄ Hiero. Crux chriſti cōtra te pugnabit. ⁊ chriſtus per vul
nera ſua contra te allegabit. cicatrices contra te loquētur. ⁊ cla
ui de te cōquerētur. Hinc Auguſtinꝰ in tractatu de ſimbolo ſic
dicit. Fortaſſis dominꝰ in corpe ſuo cicatrices obſeruabit. vt in
iudicio pctōribꝰ exprobraret. ⁊ cōuincens eos dicat. Ecce hoīeʒ
quem crucifixiſtis. ecce deum ⁊ hoīem in quem vos ifelices cre-
dere noluiſtis. videte vulnera que infixiſtis. agnoſcite latus qđ
pupugiſtis. qđ ꝓpter vos aptū eſt ⁊ itrare noluiſtis. Nūc etiā
ipe chriſtꝰ accuſans pctōres dicet illđ qđ Naū iiij. habet̄ ſcriptū
Reuelabo pudēda tua. ⁊ oſtēdā egētibꝰ nuditatē tuā ⁊ regnis

tuis ignominiā tuam. O ſee. ij. Reuelabo iuſticiā eius in oculis
mandatoꝝ ei⁹. ⁊ vir nō eruet eum de manu mea. O q̄ꝫ triſtes ⁊
q̄ꝫ deſolati erunt in hoc die miſeri pctōres. Nūc em̄ v̄t ſcribitur
Apoca. i. Videbit eum ocul⁹. ⁊ qui eum pupugerūt. ⁊ plangēt
ſuꝑ eum omnes trib⁹ terre. Tunc pctōr videbit ⁊ iraſcetur. dē
tib⁹ ſuis fremet ⁊ tabeſcet.

¶ Quod iudicium timēdum eſt ꝓpter reddēdam rationem

Aliud qđ iudicium reddit timoroſum ē ſtrictiſſima villica
tionis nr̄e ratio de oīb⁹ ſingulariter facienda. Lu. xvi. Redde
rōem villicatiōis tue Jā em̄ non poteris ampli⁹ villicare. Cha
riſſime ſi eſſes rōem redditur⁹ mille florenoꝝ corā dn̄o tꝑali iu-
ſto prudēti ⁊ ſeuero. multū deberes ſollicitari ꝓ bona ꝯputatio
ne faciēda. Quis ergo multomagis ſollicitās ⁊ vigilās ꝓ reddē
da rōne de cōmiſſis bonis corā deo ⁊ angel' ⁊ oīb⁹ ſcīs. qb⁹ tūc
pn̄tib⁹ ⁊ aſtātib⁹ te neccārio oportebit cōputare. nō ſolū de ma
iorib⁹. verūetiā de minimis vſqꝫ ad vltimū quadrātē. Vn̄ Eſa.
iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cum ſeniorib⁹ ppl'i ſui ⁊ principib⁹ ei⁹
Et Zacha. xiiij. Veniet dn̄s deus me⁹ oēſqꝫ ſcī ei⁹ cū eo. videlꝫ
ad iudicium generale: qđ erit in publico corā oībus hoīb⁹. et nō
in occulto. ⁊ iō tanto magis eſt timendum. Vn̄ Sophonie. iij.
Mane iudicium ſuū dabit in lucē. ⁊ non abſcōdetur. Erit ergo
ratio multimoda de cunctis tunc reddēda. ¶ Primo videlicꝫ
de aīa a deo nobis data ⁊ cōmiſſa. Si em̄ rex filiā ſibi dilectiſſi-
mā quam in regno diſpoſuit facē reginā. alicui cōmiſiſſet ſubdi-
toꝝ ſuoꝝ ⁊ ille eā male cuſtodiſſet. quis dubitat quin rex exigēt
rōem de cuſtodia filie ſue taliter neglecte? Quid ergo faciet rex
celoꝝ de illo cui filiā ſuā. i. aīam ſpecialiter ſibi dilectā tradidit ī
cuſtodiā. qnā intendit ad dignitatē regiā ſublimare ī celis. ſi eā
male cuſtodiunt. nōne magnā exiget inde rōem? Jō dr̄ Deutro
nomij. iiij. Cuſtodi temetipm̄ ⁊ aīam tuā ſollicite. Nā ſicut dr̄
Aug⁹. Maius eſt dānum ī amiſſiōe vni⁹ aīe q̄ꝫ mille corporum
Vn̄ Bern̄. in li. meditationū ſuaꝝ. Tot⁹ iſte mund⁹ ad vnius
aīe ꝓcium eſtimari non pt̄. Et ideo dr̄ ibidē. Cur carnē tuā ꝓci
oſis reb⁹ impinguas ⁊ adornas. quā poſt paucos dies vermes
comeſturi ſunt ī ſepulchro? Et aīam tuā bonis opib⁹ non deco
ras. q̄ deo ⁊ angel' ei⁹ in iudicio ē pn̄tanda. Cur aīam vilipēdis

et ei carnē anponis: Dn̄am ancillari. ꝛ ancillā dn̄ari. mag̃ abuſio eſt. Jdē in libro de ꝯtēptu mūdi. Hodie filij hoīm curam aīe negligūt. curā autē carnis oī deſiderio ꝑficiūt. neqꜫ em̄ peccare metuūt ſꜫ puniri. Tu ergo chariſſime noli min⁹ dignū pl⁹ diligē magis digno. noli corp⁹ diligē ꝛ aīam negligē. noli ancillam extollē ꝛ dn̄am ꝑmittē ancillari. Vn̄ Chryſoſt. in li. de reparatione lapſi. Si aīam negligam⁹ nec corp⁹ ſaluare poterim⁹. Non em̄ aīa ꝓ corpe. ſed corp⁹ ꝓ aīa factū eſt. Qui g̃ qđ primū eſt negligat. ꝛ ſcḋm qđ inferi⁹ eſt extollit ꝛ cuſtodit. vtrūꜫ corrumpit Qui v̄o ordinē ſeruat ꝛ qđ primū eſt colit ꝛ cuſtodit. ꝛ ſecūdū neglexerit ꝑ primi ſalutē ſaluabiť ꝛ ſcḋm. Si g̃ volueris aīam tuā ſaluare. ꝛ bonā inde dn̄o rōem reddē. ipſam īſtrue ſciētijs ꝛ v̄tutib⁹ diuinis. Vn̄ dt̄ Plato in Thimotheo. Ad hoc aīa eſt adiuncta corpi vt fenoreť ſcias ꝛ v̄tutes. ſi cū magno fenore venerit. benigne recipieť a ſuo creatore. ſin autē relegabiť ad inferna. ¶ Scḋo reddēda erit rō de corpe nr̄o. Jpſum ſiqdem ē caſtꝝ a deo nobis traditū ꝛ cōmiſſum. Ber. Bonum caſtꝝ cuſtodit q̄ corp⁹ ſuū cuſtodit. Exigeť ergo rō de cuſtodia h⁹ caſtri. videlʒ ſi inimici dn̄i. i. carnis voluptas ꝛ vitia aliq̄n ſunt recepti: et familiares eiuſdē ꝛ amici. i. v̄tutes ꝛ bona opa abinde turpiť ſunt effugati. Si diabol⁹ ibi fuerit recept⁹. ꝛ chriſt⁹ verus dn̄s cōfuſo mō ſit excluſus Qđ ſi fecerim⁹ magna erit ſuſpicio de nota ꝓditiōis nr̄e ꝛ infidelitatis. ꝛ ſtabim⁹ ad reddēdaʒ exinde rōnē. Jtem corp⁹ nr̄m eſt iumētum a deo nobis cōceſſum vt ipſo vtamur ꝓ aīe nr̄e cōmodo ꝛ vtilitate. de q̄ debem⁹ reddē rōem. quo ad tria. Vn̄ Ecci. xxxiij. Cibaria v̄ga ꝛ onus aſino. panis diſciplina ſeruo. Tā aſinus qꜫ ſeru⁹ deſignat nr̄m corp⁹ cui debeť panis ad ſuſtentationē nature. v̄ga diſcipline ad rep̄ſſioneʒ laſciuie. ꝛ onus boni opis ad ꝑfectum pm̄e. Exiget igiť dn̄s primo de hoc ſuo iumēto ſulli pabulū diſcrete miſtrauerim⁹ nō nimis laute ipm corp⁹ nutriēdo. Nā qui ſeruū ſuum delicate nutrit. poſtea illū ſentiet cōtumacē. vt habeť Prouer. xxix. Etiā nō nimis modicū de neccāˀtijs ipſi corpi tribuēdo. qđ ſi fecerim⁹ reputabimur ꝓprioꝝ corpoꝝ perēptores. Cōtra qđ loquiť ſic Bernard⁹ in ep̄la ad frēs de monte dei. Sunt ꝛ alia corpoꝝ exercitia. in quib⁹ neceſſe ē laborare. ſicut vigilie. ieiunia. ꝛ huiōi. q̄ ſp̄ualia nō impediūt ſed adiuuāt. ſi cum rōe ꝛ diſcretiōe fiant. q̄

ſi ex indiſcretiõis vitio ſic agãtur vt vel deficiẽte ſpũ vel lãguẽ
te corꝑe ſpũalia impediãt. q̇ ſic eſt. corꝑi ſuo abſtulit boni opis ef
fectum. ſpũi affectum ꝓximo exemplum. ⁊ honorem deo. ſacri-
legꝰ eſt ⁊ hoꝝ omnium ĩ deum reꝰ. Et ergo Grego. xxx. morali
um ſic ait. Per abſtinẽtiam carnis vitia extinguẽda ſunt. non
caro. ſed neceſſe ẽ vt artem ꝯtinẽtie quiſq̃ teneat. q̇ nõ carnẽ ſed
vitia occidat. Sepe em̃ dum ĩ illa hoſtem inſeq̃mur. etiã ciuem
quem diligimꝰ trucidamꝰ. ¶ Secũdo exiget ſi ꝟga diſcipline il
lud correxerimꝰ a rebellione ⁊ laſciuijs illud cohibebo. Bern. ſu-
per cãti. Jugo diſciplĩe inſolẽtia moꝝ eſt domãda. Item dr̃ idẽ
in epl'a. O q̃ compoſitũ reddit oẽm corꝑis ſtatum necnõ ⁊ mẽ
tis habitum diſciplina. ceruicem ſubmittit. ⁊ ponit ſuꝑcilia. cõ-
ponit vultum. ligat oculos. cachinnos ꝓhibet moderat linguã
frenat gulam. ſedat iram ⁊ format ĩceſſum. ¶ Tercio exiget do
minꝰ ſi ipm̃ corpꝰ laborare fecerimꝰ in opibꝰ pñie ⁊ ꝟtutum Vñ
Augꝰ in li. de baptiſ. puuloꝝ. Proptẽa de paradiſo emiſſus eſt
Adam ⁊ cõtra Edon habitauit. vt ſignificaret q̄ ĩ laboribꝰ qui
ſunt delicijs cõtrarij erudiẽda eſt caro pcti. Vñ corpꝰ nr̃m re-
putãdum eſt aĩal laborioſum ad opa pñie faciẽda nobis a deo cõ
modatũ. Noli ergo illud tenẽ ocioſum cũ ignoras q̃diu penes
te manebit cũ imꝑfcõ ope pñie ab illo qui cõceſſerat forſitan im
prouiſe repetat Et ergo dr̃ Chryſoſt. Si mutuo accepis equũ
aut bouẽ inſtãter oparis. ⁊ dicis forte. cras a me tollet. q̃re hoc
etiã nõ facis equo corꝑi ſcꝫ tuo? Sic ergo iumẽtum tuũ a chri
ſto tibi cõceſſum diſcrete nutrias vt ſuſtentet natura ⁊ domenẽ
vitia. Sic ꝟga diſcipline corrigas vt maneat ĩ obediencia ⁊ ful
geat caſtimonia. ſic ad laborem ĩſtruas vt ꝓfugent ocia ⁊ faciat
digna pñie opa. tũc finaliter poſſis dño bonam ⁊ valẽtem ex in
de reddẽ rõem ¶ Tercio reddẽda eſt rõ de ꝓximis. ⁊ primo pa
tri de filio. hoc habet primo Regũ tercio. vbi legit̃ q̄ Heli puni-
tus eſt ꝓ filijs ſuis eo q̄ nouerat illos ĩdigne agẽ ⁊ nõ corripu-
it eos delinquẽtes. Et ergo dr̃ Prouer. xxix. Erudi filium tu
um. Vñ quidam. Si tibi ſit natꝰ peccãtem corrige natum Ne
ve ſuũ luere poſſis de iure reatum Item ꝓ̄latis de ſuis ſubditis
Ezechiel. xxxiij. Fili hoĩs ſpeculatorem dedi te domui iſrael.
Audiẽs ergo ex ore meo ſermonem annunciabis eis ex me. Si
me dicẽte ad impium. Impie. morte morieris. ⁊ locutꝰ non fue-

ris vt ſe cuſtodiat impiꝰ a via ſua ⁊ ipſe in iniq̄tate ſua moritur.
ſanguinem eiꝰ de manu tua req̄ram. Item eiuſdem. xxxiiij. Ec
ce ego ipſe ſup paſtores ⁊ req̄ram gregem meum de manu eoꝝ
Item dn̄s ſiue princeps terrenꝰ rōem etiam reddet de ſuo īferi
ori atq; ſubiecto. Hoc ptꝫ Numeri. xxv. vbi legit̄ ꝙ princeps a
dn̄o iuſſi ſunt ſuſpendi ī patibulis ꝓpter pctm̄ ppl̄i. q2 fornica-
tus fuit ppl's cum filiabꝰ moab : q̄ vocabāt eos ad ſacrificia ſua
⁊c̄. vt ibidem legit̄. Tales ergo ſunt pcipes ⁊ plati de quibus
ſcribit Hieremie. xxv. Vlulate paſtoēs ⁊ clamate. aſpergite vos
cinere optimates gregis. q2 completi ſunt dies vr̄i vt interficia
mi ⁊ cadetis q̄ſi vaſa pcioſa. Videāt ergo plati eccl̄ie ⁊ pricipes
vniuerſe terre. qui alijs preſunt ⁊ imperāt. q̄liter commiſſum ſi
bi gregem vbo pariter ⁊ exēplo inſtruūt. regūt. defendūt. Pre
lati nāq; debent ppl'm docē et a lupinis hereticoꝝ̄ inſultibꝰ vul-
pinisq; fraudibꝰ ſagaciter defenſare. Principes vero terre debēt
peccātes corrigē. ſibi ſubditis iuſticiā ⁊ iudicium facē. pupillos
et viduas. miſerabileſq; pſonas diligēter ptegere. nec quenq; i-
iuſtis actionibꝰ ſeu moleſtijs aggrauare. Sciāt em̄ fore ſcriptū
Sap. vi. ꝙ iudiciū duriſſimū in his qui pſunt fiet. exiguo em̄ cō
cedit̄ miſ'dia. potētes autem tormēta patiētur. Ad vos oēs er
go platos eccl̄ie ⁊ principes vniuerſe terre ſunt hi ſermōes mei
vt diſcatis ſapiam ⁊ non excedatis. ac ſubditos ſic inſtruite di-
ligite ⁊ defenſate vt duriſſimū hoc iudicium. vbi fortioribꝰ forti
or ⁊ maioribꝰ maior iſtat cruciatio. ſecure ī die nouiſſimo valea
tis expectare. ¶ Quarto reddēda erit rō de oībus opibꝰ ⁊ com
miſſis. Vn̄ Athanaſiꝰ in ſimbolo ſic dt̄. ꝙ ad aduentum chriſti
oēs hoīes reſurgē hn̄t cum corpibꝰ ſuis. ⁊ reddituri ſunt de fa-
ctis ꝓprijs rōem. Et hoc ē ꝙ apl's innuit. ij. ad Corin. v. vbi dt̄
Oēs nos maīfeſtari oportet an̄ tribunal chr̄i. vt recipiat vnuſ
quiſq; ꝓpria corpis put geſſit. ſiue bonum ſiue malū. Vn̄ Eccl̄.
vlti. Cūcta q̄ fiunt adducet dn̄s in iudiciū ⁊ nō ſolū magna ⁊ g̃
uia pctā ſed etiā q̄ in oculis nr̄is videnẗ modica ⁊ q̄ſi nulla Vn̄
paruū quid videt̄ paſſus hoīs. ſꝫ de eo erit rō reddēda. Job xiij
Obſeruaſti oēs ſemitas meas. et veſtigia pedū meoꝝ cōſidera
ſti. Et ſubdit capitulo ſequēti. Tu quidem greſſus meos dinu
meraſti. Itē. xxxiiij. Oculi eiꝰ ſuper vias hoīm. ⁊ omnes greſ-
ſus eiꝰ conſiderat ſcꝫ ad retribuēdum quod in illis perpetrauit.

Exẽplum de angelo numerãte paſſus hẽmite. De q̃ legit in vi-
tiſpatꝝ. Minꝰ eſt ꝟbum ocioſum. Et tñ ſic ſcribit Mat. xij. De
omni ꝟbo ocioſo qđ locuti fuerĩt hoĩes reddẽt de eo rõem in die
iudicij. Vñ Sap. i. Qui loq̃tur iniqua nõ poterit latere nec ꝑ
teriet illum correctionis iudicium. Minimũ videt cogitatio va
na. ⁊ tñ đr Sap. i. In cogitationibus impij introgatio erit. Et
eiuſdẽ. vi. Ipſe cogitatiões nr̃as ſcrutabit. Vñ Eſaie vltimo.
Ego ãt opa eoꝝ ⁊ cogitatões veniã vt ꝯgregẽ cũ gẽtibꝰ videlꝫ
ad iudicãdum ꝓut gẽtes iudicabo. De q̃ habet Iohel. iij. In die
bus illis cõgregabo oẽs gentes. ⁊ reducã eas in valle ioſaphat.
et diſcrepabo cũ eis ibi ſuꝑ pplo meo ⁊ hereditate mea iſrl. Oĩa
ḡ opa cogitatiões ⁊ ꝟba rõe ſtrictiſſima iudicabũtur. Nã ⁊ đt
Gregoriꝰ. ſuꝑ illud Mat. xxiiij. Oẽs capilli vr̃i numerati ſunt.
Sic deꝰ omnes vias nr̃as conſiderat ⁊ greſſus dinumerat vt
nec mĩme cogitationes aut ꝟba minutiſſima q̃ apud nos value
runt in eiꝰ iudicio maneãt indiſcuſſa. Nũc eñ vniuerſa opa no
ſtra tanq̃ȝ in frõtibꝰ nr̃is eſſent ſcripta erũt oĩbꝰ manifeſta. Nã
vt ſcribit Ecci. xi. In fine hoĩs denudatio illiꝰ opeꝝ. ¶ Quĩ
to erit reddẽda ratio non ſolum de malis cõmiſſis. ſꝫ etiã de bo-
nis ꝑtermiſſis. Vñ Mat. xxv. Tunc dicet rex his q̃ a ſiniſtris
eiꝰ erunt. Diſcedite a me maledicti ĩ ignem eternum. qui ꝑpara
tus eſt diabolo ⁊ angelis eiꝰ. Eſuriui ⁊ nõ dediſtis mihi mandu
care. ⁊ cetera q̃ ſequũtur Et fuit vna de cauſis quare diues epu
lo non inuenit aque refrigerationẽ. qꝛ pauꝑ lazarꝰ de micis eiꝰ
menſe nihil potuit obtinere. Item nõ ſolum de cõmiſſis ⁊ omiſ
ſis reddet ratio. ſed etiam de tꝑe ꝑdito in q̃ mala fcã ſunt. ⁊ bona
neglecta. Vñ Ecci. xvij. Numeꝝ dierum ⁊ tempus dedit illis
dñs. vt ipſis ſalubriter ad eiꝰ honorem ⁊ ꝓpriam ſalutẽ vtãtur.
Qđ multi tñ vilipẽdunt ⁊ tempꝰ inutiliter cõſumunt. De q̃bꝰ
Bernardꝰ ad ſcholarẽ conq̃ritur ſic dicẽs Nihil ꝑcioſiꝰ tꝑe. ſed
heu hodie nihil viliꝰ reputat. Tranſierunt dies ſalutis. ⁊ nemo
recogitat. nemo ſibi perire diem ⁊ nunq̃ȝ redituram cauſat. Sꝫ
ſicut non peribit capillus de capite. ita nec momẽtum de tꝑe vi
delꝫ de quo rõ non exiget. O quãtum hoc timebat beatꝰ Ancel-
mus in meditationibꝰ ſuis ita dicẽs. O lignum aridũ eternis
ignibꝰ dignũ. q̃d eñ rñdebis in illa die cũ exiget a te vſq̃ȝ ad ictũ
oculi omne tẽpus viuẽdi tibi impẽſum q̃lr fuerit a te expẽſum.

et iō dicit ſapiēs Eccl.iiij. Fili cōſerua temp⁹. ¶ Sexto ꝛ vltio reddēda erit rō de oib⁹ donis a dño deo pceptis. Ipſe em̄ dñs nihil dat de q̄ non velit hr̄e rōnem. Vn̄ poti⁹ videt̄ cōmodare q̄ ſimpl'r dare Ipſe em̄ reqret rōnem de omni dato. ſiue ſit ſpūale vt ſunt bona aīe naturalia acq̄ſita ꝛ infuſa. ſiue corpalia vt ſunt fortitudo agilitatis ꝛ pulchritudo. Siue tpalia vt ſunt diuitie. ptātes. ꝛ honores. De his oib⁹ pz exēplariter ꝛ pabolice. Matthei.xx. de quinqȝ talētis Et Lu.xix. de nobili q̄ tradidit ſeruis diuitias. De quib⁹ oib⁹ oportuit rō reddi ꝛ cōputatio fieri ſpecialis. Et ergo ſicut ſcribit̄ Job.xix. Scito eſſe iudiciū ſcȝ breuiter faciēdum. in quo de oib⁹ ꝛ ſingulis ſuperi⁹ iam poſitis ratio ſtrictiſſima exiget̄. Quare dicebat Job.xxxi. Quid faciā cū ſurrexerit ad iudicandū dñs. ꝛ cum q̄ſierit q̄d rn̄debo illi. O q̄ velociter veniet q̄rens ꝛ interrogās de oībus opib⁹ nr̄is. Nā iuxta eſt dies perditiōis ꝛ adeſſe feſtināt tpa. ſcȝ qn̄ iudicabit dñs pplm ſuū. Quia vt dr̄ Abdie primo. Juxta ē dies dñi ſup omnes gētes. Ipſe nāqȝ dr̄ in Apoca.iij. Ecce venio cito. Et ergo dicit̄ in euāge. Marci.xiij. Uigilate neſcitis em̄ qn̄ dñs veniet. an media nocte. an gallicātu. an mane. ne cum venerit repēte inueniat vos dormiētes. Qd̄ autem vobis dico oib⁹ dico. Uigilate. vigilate. Nam ſi nō vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur. et neſcies q̄ hora veniam ad te. Item Apoca. vltimo. Ecce venio cito ꝛ merces mea mecū eſt reddē vnicuiqȝ ſcd̄m opa ſua. ꝛ ergo chariſſime cum de tot ꝛ tātis oportebit te iam cito ꝛ q̄ſi improuiſe ꝛ ſubito rōnem reddē ſemp vigila. diligēter te examina. cōſciētiam q̄ȝ tuam fundit⁹ expurga. Ut cum dñs ad iudicādum venerit poſſis eidem cōuenieter rn̄dere. Et in oculis ei⁹ gratiā ac veniam pctōꝝ miſericordie inuenire. Et hoc ē qd̄ ſuadet̄ tibi Eccl'iaſt.xviij. ibi dr̄. Ante iudiciū temetipm̄ interroga ꝛ in conſpectu dei inuenies ꝓpiciationem

¶ Quod iudicium timēdum ſit ꝓpter ſententie probationem.

PRimū qd̄ finale iudicium reddit formidabile ꝛ pauescēdū eſt horribilis ſn̄ie expectatio q̄ a iudice tūc crudeliter ē ferēda. Hec aūt ſentētia eſt terribilis ſpāliter ꝓpter tria. Primum

eſt incertitudo ſnīe ſiue dubitatio. Nulli em̄ conſtat an ꝓ ſe vel
contra ſe ferat̄. Nā vt dr̄ Eccl'.ix. Sunt iuſti atq; ſapiētes. ⁊
opa eoꝝ in manu dei ſunt. ⁊ tn̄ neſcit hō vtꝝ odio an amore di-
gnus ſit. ſed oīa in futuro ſeruant̄ incerta. Vn̄ legit̄ in vitaſpa-
tꝝ. ꝙ cū abbas agaton moriturꝰ ꝑ tres dies ſtaret īmobilis ap
tis oculis. ⁊ frēs eū pulſarent dicētes. Abba vbi es? Rn̄dit in
cōſpectu oīm iudicis aſſiſto. Et dixerūt frēs Tu times. Dixit
Intima ꝟtute q̄ potui mādata dei cuſtodiui. ſ; hō ſum. ⁊ neſcio
vtꝝ opa mea accepta ſint corā deo. qꝛ alit̄ ſunt dei iudicia. ⁊ alit̄
hoīm. Et iō nec cōfido. niſi venero an̄ deum. Dicit em̄ Gregoꝰ.
Sepe iuſticiā meā ad examen diuīe iuſticie inducta īiuſticia eſt.
et plerūq; ſordet in ꝯſpectu iudicis. qđ in ītentiōe fulget operā-
tis. Vn̄ Prouer. xiiij. Eſt via q̄ videt̄ hoībꝰ recta ⁊ nouiſſima
eiꝰ ducunt ad interitum. Et qꝛ iſte ſcūs pr̄ Agaton hec cordiali
ter aduertebat. iō q̄uis in mādatis dei cuſtodiēdis diligentiſſi-
mꝰ fuit. futuꝝ tn̄ iudicium valde timuit ⁊ expauit.

¶ Itē legit̄ adhuc in vitaſpatꝝ. ꝙ quidā ſenex dixit. Tres res
timeo. Unā videl; qn̄ aīa mea egreſſura ē de corpe. Alia qn̄ oc-
curſura ē ipſi deo. Tercia ꝟo qn̄ finalem ſnīam ī die nouiſſimo
expectauerit auditura. ecce q̄liter multi ſanctoꝝ patꝝ hoc iudi-
ciū timuerūt. ꝓpter incertitudinē ſnīe tunc ferēde. Et ꝟo meri
to valde timēdum. Vn̄ Mat. vij. ⁊ ſunt ꝟba ſaluatoris. Mul-
ti dicēt mihi dn̄e dn̄e. nōne in noīe tuo ꝓphetauimꝰ et demonia
eiecimꝰ. ⁊ ꝟtutes multas fecimꝰ. Et tūc ꝯfitebor illis dicēs. Di
ſcedite a me qꝛ nunq̄ noui vos. Si ꝓphete ⁊ fugātes demones
et miracula in dei noīe faciētes. tūc repellent̄. quis tā ſancte hic
poſſet viuē ꝙ in hoc iudicio non habeat tremē? Nullꝰ veriſſime
cum nō ſit mundꝰ a ſorde ſup terram. etiā; nec infans vniꝰ diei.
Hinc eſt qđ ſcribit̄ Eſaie lxiiij. Facti ſumꝰ oēs nos vt īmundꝰ.
quaſi panus mēſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. Igit̄ de oībus opi
bus nr̄is in hoc iudicio ꝓcedēdis quātumcūq; etiam videātur
bona ſiue iuſta debemus merito formidare. Vn̄ Iob. ix. Vere
bar oīa opa mea. Sic beatꝰ Paulus vas electōis. q̄uis de nul
lo pctō ſibi cōſcius fuerit. Dicit em̄ Actu. xxiij. Ego oī bono cō
uerſatꝰ ſum apud deū vſq; in hodiernū diē. Tn̄ ſicut ſcribit̄ Ec
cle. v. De ꝓpiciatu pctōꝝ noli eſſe ſine metu. Vn̄ primo ad Co
rinth. iiij. q̄ſi pauēdo dr̄. Nihil mihi cōſcius ſum ſed in hoc iuſti-

ficatus nō ſum. Hinc Grego. ait. Juſti āt viri omne qđ agunt
metuūt dum caute cōſiderant an̄ quātum iudicē ſtabūt. Oēs
eñ̄ ſtabimꝰ an̄ tribunal chriſti. vt ſcribit Apl's ad Roma. xiiij.
Et ergo miſerrimꝰ quid dicā vel qđ faciam. dum nil boni ꝓferā
an̄ tantum iudicē. Secūdum eſt illiꝰ ſnīe dura ⁊ lamētabilis. i
mo intolerabilis ꝓlatio. Vn̄ Mat. xxv. Cum venerit filiꝰ ho
mis in maieſtate ſua ⁊ oēs angeli cum eo. tūc ſedebit ſuꝑ ſedem
maieſtatis ſue. Et ꝯgregabunt̄ ante eum oēs gentes. ⁊ ſeꝑabit
eos ab inuicē ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet q̇-
dē oues a dextris. hedos āt a ſiniſtris. Tūc dicet rex his q̇ a dex
tris eiꝰ erunt. Venite bn̄dicti p̄ris mei poſſidete paratū vobis
regnum a cōſtitutiōe mundi. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mādu ca
re. ſitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. ⁊ cetera q̄ ſequūtur. Tunc dicet
et his qui a ſiniſtris eiꝰ erunt. Diſcedite a me maledcī in ignem
eternū qui paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis eiꝰ. Vn̄ quidā. Judicis
in lite breuis eſt vox Jte Venite. Dicet̄ reprobis ite. venite bo
nis. O gratioſiſſimū ⁊ dulce chriſti alloquiū. cum dixerit Ve-
nite. O durū ⁊ amarum imo itolerabile v̄bum cū ꝓnūciauerit
Diſcedite a me maledcī in ignē eternū. ſiue ite. Vere vere. Aſ-
pera vox Jte. vox ē bn̄dicta Venite. Vn̄ Bern. ait. O q̄ꝫ gra
ue ⁊ amarū a ſiniſtris erit ite. cū a dextris vos venite dicet rex
largitor vite. Jſte eſt gladiꝰ ab vtraqꝫ p̄te acutꝰ exiēs de ore filij
hoīs. Vt habet̄ Apoca. pri. ⁊ etiā xix. Certe tūc ꝑcutiet terraꝫ
virga oris ſui ⁊ ſpū labiorū ſuorū interficiet impiū. Vt habetur
Eſa. xi. O q̄ꝫ terribile ē illam vocē tunc audire. Vn̄ Augꝰ ſuꝑ
Joannē. Qui ceciderunt ad vocē vnā morituri chr̄i. qđ facient
ſub voce iudicaturi Jpſe ſiquidē rugiet tanq̄ꝫ leo. vn̄ Amos. iij.
Leo rugiet q̇s nō timebit. Eſa. v. Rugitus eiꝰ vt leonis Hie-
remie. xxv. Dn̄s de excelſo rugiet ⁊ de habitaculo ſuo dabit vo
cē ſuā. Peruenitqꝫ ſonꝰ eius ad extremū terre. q2 iudiciuꝫ dn̄o
cū gentibꝰ. Certe tūc vox dn̄i cōfringētis cedros. nam tūc dn̄s
cōfringet cedros libani. Hoc eſt ſuꝑbos ⁊ eleuatos eiꝰ ſpeciales
inimicos. Qui mox vt hōrificati fuerint. ⁊ tanq̄ꝫ cedri exaltati
quēadmodū fumꝰ deficiēt. cū in h' iudicio hūiliati fuerit a dn̄o.
et q̄ſi penitꝰ ad nihilum redacti. Hec etiā vox dn̄i erit ſicut toni
truū ꝯterās terrā. Jdeo Job xxvi. tremens dicebat. Quis po
terit tonitruū magnitudinis eius intueri. Vnde Pſalmiſta.

Intonuit de celo dñs ⁊ altiſſim⁹ dedit vocē ſuam. Job. xxxvij.
Tonabit dñs voce ſua mirabilit̄ qui facit magna ⁊ mirabilia.
Hinc Ancelm⁹ in meditationib⁹ ſuis dt. Quid dormias aīa te
pida ⁊ euomi digna. Qui nō expgiſcit̄. Qui non tremit ad tm̄
tonitruū. nō dormit. ſed mortu⁹ eſt. Item ṽbum dñi erit ad mo
dum choruſcātis. Zacha. ix. Exibit vt fulgur iaculū eius ⁊ dñs
in tuba canet. Certe ſicut dr̄ Eſaie. xx. In die illa clanget tuba
magna. Hinc dt Chryſoſto. ſup illud Mat. xxiiij. Uirtutes celo
rum mouebūtur. Uere vox magna vox tube terribilis. cui oīa
obediūt elemēta. Que petras ſcindit. īferos aperit. portas ere-
as frāgit. vincula mortuoꝝ diſrūpit. ⁊ de pfundis abyſſi libera
tas aīas corpib⁹ ſuis reddit. ⁊ ad iudicium ire cōpellit. Hec om
nia citi⁹ conſumētur in ope. tanq̄ ſagitta trāſit in aere. Dicēte
Aplo prima ad Corinthios xv. In momēto in ictu oculi ī no-
uiſſima tuba. De hac etiā tuba dt btūs Hiero⁹ ſup Mat. Quo
ciēs diem illum cōſidero. toto corde cōtremiſco. Siue etiam co
medo. ſiue bibo. ſiue aliq̄d aliud facio. Semper videt̄ illa horribi
lis tuba ſonare in auribus meis. Surgite vos mortui ⁊ venite
ad iudicium. Hūc diem frequēter debet cogitare quilibet tribu-
lat⁹. ſeu onere pñie aggrauat⁹ ⁊ magnū inde ſuſcipiet in aīa ſub
leuamē. Uñ dicit btūs Grego. in omel. Diem illū frēs chariſſi
mi añ oculos vr̄os ponite. ⁊ quicq̄d mō graue cernit̄ in ei⁹ com
paratiōe leuiat̄. Debem⁹ etiam hāc diem expaueſcē ⁊ timē. Nā
hec ē dies ire. dies magna ⁊ amara valde. Uñ Sophonie pmo
Uox diei dñi amara. tribulabit̄ ibi fortis. dies ire. dies illa. dies
tribulatōis ⁊ anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie. dies tenebra
rum ⁊ caligīs. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clāgoris. Itē
Eſa. iiij. Sol cōuertet̄ in tenebras. ⁊ luna ī ſanguinē. anteq̄ ve
niet dies dñi magn⁹ ⁊ horribilis. O quātum metuebat beatus
Bern. hūc diem qñ dixit. Cū recordor moritur⁹. terret terror
me ventur⁹. Quem expecto nō ſecur⁹. terret dies me terroris.
dies ire ⁊ furoris. dies luct⁹ ⁊ meroris. dies vltrix pctōis. De
hoc etiam die ait ſic idem in ſermōe. Nudi ſtabūt ante tribunal
chriſti. vt audiāt vocē iudicij. q̄ obturauerūt aurem ſuā ad vo-
cem cōſilij. Quid em̄ loquit̄ deus. Agite inq̄t pniam. Multi tñ
diſſimulāt. multi cōtinēt aures ſuas ⁊ dicūt. Dur⁹ eſt hic ſmo
Nō ſic impij nō ſic. tūc intonet dur⁹ ſermo. ṽbum aſperum cū

pronūciatum fuerit. Ite maledc̄i in ignē eternū. Quid ergo di-
cēt in die illa terribili miſeri pctōres ꝑpetue cōdemnati. cum vi
derīt ſcōs ad regnū vocari. atqꝫ ſemetipſos ad mortis ſupplicia
eternalit̄ deſtinari. Certe ſicut dr̄ Sap. v. Gemētes pre angu-
ſtia ſpūs dicēt intra ſe pn̄iaʒ agētes. Hi ſunt quos aliqn̄ habui
mus in deriſum ⁊ in ſilitudinem improperij. Nos īſeniati vi-
tam illoꝝ eſtimauimꝰ inſaniā. ⁊ finē illoꝝ ſine hōre. Quō ergo
deputati ſunt int̄ filios dei ⁊ iter ſcōs ſors illoꝝ eſt. Nos erra-
uimꝰ a via veritatis ⁊ lumē iuſticie nō illuxit nobis. ⁊ ſol ītelli
gētie nō eſt ortꝰ nobis. Laſſati ſumꝰ in via iniqtatis ⁊ ꝑditōis
et ambulauimꝰ vias difficiles. viam āt dn̄i ignorauimꝰ. Quid
nobis ꝓfuit ſupbia. aut qd diuitiarum iactātia contulit nobis.
Tranſierūt oīa illa tanqꝫ nauis q̄ ꝑtrāſit fluctuātem aquā. cu-
ius cū preterit nō eſt veſtigiū inuenire. Certe hec confeſſio ⁊ pe
nitētia tūc erit nimis tarda. Penitebūt quidē ad penam. ſʒ nō
cōuertent̄ ad veniam. Nā tunc nō erit amplꝰ locꝰ mīe ⁊ venie
ſed equitatis ⁊ iuſticie. cum ꝓnunciat̄ a tremendo iudice Ite et
venite. O quātum hec ſn̄ia eſt ab oībꝰ metuēda. ¶ Vn̄ legit̄
ꝙ quidā ſcūs cum ſpūs fornicatiōis ipm̄ grauiter tētaret. exo-
rauit dn̄m vt tētator ei viſibilr̄ apparēt. qd̄ et factum ē. Tunc
ſcūs ille ait Quid tibi ꝓdeſt ꝙ me ſic tētas. eſt em̄ ſumma fatui
tas. Noſti nāqꝫ ꝙ cum aliquē in pctm̄ precipitas. pctm̄ tuū ag
grauas ⁊ ex cōſequenti ſic penā tuam augmētas. Rn̄dens de-
mon. Scio inqt veꝝ eſſe qd̄ loqris. ſcio em̄ ꝙ quāto plures pec
care fecero tāto diē iudicij amplꝰ retardabo. Illam āt diem ſu-
per oīa reformido. in q̄ duram illam ſn̄iam me audituꝝ expecto
Ite maledc̄i in ignē eternum. q̄ paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis eiꝰ
Et vt fulminationē illiꝰ ſn̄ie ſaltem ad tempꝰ valeā retardare
Idō nitor hoīes tam grauiter tētare. O deꝰ eterne quātum tūc
demones ⁊ miſeri pctōres timebūt et a voce tonitrui tui formi
dabūt. Et ergo ſi volueris hāc vocē non timē. ⁊ ī illa die mag̃
et horribili ſecurꝰ eſſe. ſemina nūc opa pietatis. iuſticie ⁊ mīe. O
q̄ꝫ felix fuerit ⁊ multū beatꝰ. qui nūc intelligit ſup egenū ⁊ pau-
perē. in illa die liberabit eum dn̄s. Vn̄ Prouer. xi. Bn̄ facit aīe
ſue vir miſericors. facit etiā dignos fructꝰ Nā qui nūc ſemināt
in lachrymis ⁊ dolore. tunc venietes venient. portātes manipu-
los ſuos cum magna exultatiōe. Sʒ multi nūc ſemināt ſpinas

et zizania.putãtes ſe tunc triticũ meſſuros.nõ ſic impij non ſic
Que em̃ ſemiauerit hõ.hec ⁊ metet.dr aplˀs ad Gala.vi.Et er-
go dr dñs Oſee x.Araſtis impietatẽ.iniqtatẽ meſſuiſtis. Vñ
qui ſeminauerit pctm̃ ⁊ actꝰ nequicie metet gehẽnalem penam
Qui vero ꝟtutes ⁊ opa pñie.colliget gloriã ſempiternaꝫ.nam
qui bona egerũt ibunt ĩ vitam eternam.q̇ vero mala ĩ ignẽ eter
num.Opa em̃ illoꝝ ſequũtur illos.Apoca.xiiij.Nã opa tunc
ſaluabũt.⁊ opa cõdemnabũt.Hinc ẽ quod dr Joã.v.Veniet
hora in q̃ oẽs qui in monumẽtis ſunt.audiẽt vocem dñi.⁊ pce-
dent q̇ bona fecerũt in reſurrectiõeꝫ vite.qui ꝟo mala in reſurre
ctionem iudicij.vñ Apoca.ij.dr iudex aſtuturꝰ Ego ſum ſcru-
tãs renes ⁊ dabo vnicuiqꝫ ſm̃ opa ſua.Nã vt dr Abdie primo
Sicut feciſti fiet tibi.Et ergo ſcribit Hiẽmie.l.ca.Et ſunt ꝟba
iudicis ad angelos malos de pctõre cõdemnato ſic dicẽtis Red
dite ei ſcd̃m opus ſuum.iuxta omnia q̃ fecit facite illi.Et ergo ſi
volueris añ chriſtum autumnũ bonum hr̃e ⁊ multis fructibus
abũdare.ſemina nũc largiter in hoc vere huiꝰ pñtis vite.nam q̇
parce ſemĩat parce ⁊ metet Et q̇ ſeminat in bñdictionibꝰ.de be
nedictionibꝰ ⁊ metet.Vt habet.ij.ad Corin.x.Sic etiam q̇ ſe-
minat ĩ maledictionibꝰ ⁊ pctis.de eiſdẽ metet.Nam vt dicitur
ꝓuerbio cõmuni.Qd ſibi quiſquis ſerit pñtis tpe vite.Hoc ſi-
bi meſſis erit cum dr ite venite ¶ Tercium ꝟo ꝓpter qd ſnĩa iu
dicis ẽ terribilis ⁊ deſolata ẽ omni dolore plena dãnatoꝝ a deo
et angelis.⁊ ab oĩbus ſcĩs ſepatio eterna.cũ ꝑs ſiniſtra a demo
nibus rapietᷣ.In inſtãti em̃ ⁊ ſine mora illa horribili ſnĩa ab ore
chriſti ꝓmulgata erũt parati demones crudeliſſimi.rapientes
aĩas miſeroꝝ.ducẽtes eas velociter ad ſuppliciũ ſempiternum
Hoc etiam ptꝫ figuratiue.Heſter.vij.de miſtris aſſueri regis.q̇
erãt auidiſſimi ad ſuſpendẽdum amon Vñ dr ibidem.Necdũ
verbũ de ore regis exibat ⁊ operuerũt faciem eiꝰ miniſtri regis:
Sic diaboli ſtatim ĩ illo die erũt paratiſſimi ad recipiẽdum ſta-
tim aĩas pctõꝝ.Et hᷓ eſt quod dr in lamẽtationibꝰ Hiẽmie pri
mo.Oẽs pſecutores eiꝰ apphẽderũt eã.Vñ Chryſoſt.in li.
de repatõe lapſi.Cogita ſenos illos ⁊ horrẽdos penaꝝ miſtros
qui pctõres pcipitant ad ſupplicia ſempiterna.Item Hugo de
ſcõ victore.Tortores horribiles qui nunqꝫ miſerentᷣ erunt pa-
rati vt data ſnĩa.te damnatum rapiãt ad tormẽta ſempiterna

Tunc miſerandꝰ miſer lamentādo dicet. Suſceperūt me ſicut
leo paratꝰ ad predam. ⁊ ſicut catulꝰ leonis habitans in abditis
O dolor ineffabilis. o pena indicibilis talis amariſſime perſecu
tionis. Vñ Bernardꝰ in meditationibus ſuis ſic ait. Quiſpu
tas meror erit. quis luctꝰ. que triſticia quando ſeꝑabunt mali a
cōſortio iuſtorum et a viſiōe dei. ⁊ traditi in ꝑtātem demonum
ibūt cum illis in ignem eternum. Ibiqꝫ erūt ſine fine in luctu ⁊
gemitu. Procul elōgati a beata patria paradiſi. ⁊ in gehēna nū
qꝫ lucem habituri iuxta quātitatem culpe penā ſuſtinētes. tūc
illi miſeri pctōres de omni redemptiōe deſperātes vſqꝫ in eter-
num non videbūt lumen. nam introibunt in īferiora terre ꝯtra
dētur in manꝰ gladij partes vulpium erūt. hoc eſt ipſoꝝ demo
num qui ſunt fraudulēti ⁊ nequiſſimi ad nocēdum omnibꝰ De
hac ſeꝑationis pena ſic dt Chryſoſtomꝰ in li. de reꝑatione lap-
ſi. Nōnulli imperitoꝝ putant ſibi ſatis eſſe ⁊ optabile videri ſi
tantūmodo careāt gehenna. Ego āt multo grauiores qꝫ gehen
nam dico eſſe cruciatꝰ. remoueri ⁊ abijci ab illa gloria. nec puto
acerba eſſe gehēne ſupplicia. Ut ſunt illa. De quibꝰ audi qd dt
btūs Petrꝰ. Torquet is qui arcetur a cōſpectu chriſti hoc cre
de mihi penis oībus grauius. Et hoc ſolum eſt qd ſuperat ge-
hennā. Vñ idem ſuꝑ illud Matthei. xvi. Excidet ⁊ in ignē mit
tetur. Intolerabilis res eſt gehēna ⁊ ſupplicium horribile. Ta
mē ſi mille quis gehēnas ponat. nil tale eſt durum quale ab ho
nore illiꝰ glorie ꝓpelli ⁊ exoſum eſſe a chriſto. Nam ſcd̄m Au-
guſtinum. Reprobi mallēt omne tormētum ſuſtinere qꝫ vide-
re faciem iudicis irati Unde Iohelis ſecundo. A facie eius con
tremuit terra. moti ſunt celi ⁊ ſtelle retraxerūt ſplendorem ſuū
a facie eius trepidabunt populi. Certe domine tunc peccatores
infirmabuntur ⁊ peribunt a facie tua. Et hoc pre dolore nimio.
cum eam viderint auerſam. ⁊ quo ad ipſos terribiliter commo
tam ⁊ crudeliſſime dicentem illud Hieremie. xviij. Dorſum et
non faciem oſtendat eis in die perditionis eorum. O qualis ſe
paratio. O qꝫ grauis ⁊ amara tunc diuiſio cuiuſlibet peccatoris
a facie domini taliter indignantis. ⁊ horribiliter dicentis. Amē
dico vobis neſcio vos Vñ quidā. Charoꝝ triſtis deſceſſus tri
ſtior iſtis Corꝑis ⁊ anime triſtiſſimꝰ a deitate. Chariſſimi ꝓpt
hec omnia ſupradicta ⁊ quaſi infinita alia que breuitatis cauſa

omittūtur. expgiſcimī ⁊ leuate capita vr̄a. ac omni timore ⁊ tremore diē illum pcauete Nam ſicut dr̄ Sophonie primo. Juxta eſt dies dn̄i magnꝰ iuxta ⁊ velox nimis. Et ergo dr̄ Eſaie. xiij. Vigilate. qr̄ ꝓpe eſt dies dn̄i. vigilate itaqꝫ qr̄ neſcitis diē neqꝫ horam. vt ſcribit Mat. xxv. Vn̄ prima ad Theſſal. vlti. Frēs iſta diligēter ſcitis qr̄ dies dn̄i ſicut fur ita ī nocte veniet. Cum em̄ dixerit pax ⁊ ſecuritas tūc repentinꝰ eis ſupueniet interitꝰ. et ſicut dolor in vtero habentis ⁊ nō effugiēt. Vos āt frēs iam nō eſtis in tenebris. vt vos dies illa tanqꝫ fur ꝯphēdat Vos em̄ filij lucis eſtis ⁊ filij dei. Igit non dormiamꝰ ſicut ceteri. ſed vigilemꝰ ⁊ ſobrij ſimꝰ. Hec vbi ſupra. Item Lu. xxi. Attēdite vobis ne forte grauētur corda vr̄a in crapula ⁊ ebrietate. ⁊ curis huiꝰ vite. ⁊ veniat ſup vos repētina dies illa Tanqꝫ laqueꝰ em̄ ſupueniet in oēs qui ſedēt ſup faciem vniuerſe terre. Vigilate itaqꝫ frēs omni tp̄e orātes vt digni habeamī oīa iſta fugere que ventura ſunt. ⁊ ſtare an̄ filium hoīs. Hec oīa ibidem Nā in veritate ibi erit amor ⁊ tremor ⁊ intolerabil' dolor. Vn̄ Johel. ij. Magnꝰ eſt dies dn̄i ⁊ terribilis valde. q̄s ſuſtinebit eum. Et Eſa. ij. Et introibūt in ſpeluncas petrarꝫ a facie formidis dn̄i ⁊ voragine terre. et a gloria maieſtatis eiꝰ cum ſurrexerit pcutē terram. Tūc em̄ in fremitu cōculcabit terram ⁊ in furore obſtupefaciet gētes. Sicut ſcribit Abacuc. iij Et ideo dr̄ Eſa. x. Quid facietis ī die viſitatiōis ⁊ calamitatis de lōge veniētis ad cuiꝰ fugietis auxilium? Certe pctōri tūc nullum erit refugiū nullum ſolamē ſeu adiutorium. Vn̄ Anſelmꝰ in libro de ſilitudibꝰ. A dextris erunt pctā accuſantia. a ſiniſtris īfinita demonia. Subtꝰ horridum chaos inferni. deſup pn̄tia iudicis irati. Foris mundꝰ ardens. intus ꝯſcia vrens. vix iuſtꝰ ſaluabit Peccator autem ſic dephēnſus q̄ fugiet. latere tūc erit impoſſibile. ⁊ apparē intolerabile. Item ē dicta ſn̄ia eo magis formidabilis ⁊ timēda. qr̄ nō ſolum corpꝰ diiudicat. ſꝫ etiam ipām aīam cōdemnat ¶ Vn̄ legit in exemplo. Duo frēs quorꝫ vnus erat fatuꝰ ⁊ alter ſapiēs. ibāt pariter eadem via. Cum āt veniſſent ad biuium vbi erāt due vie. vna delectabilis ⁊ pulchra. reliq̄ do inabil' et aſpera. Fatuꝰ videns viam delectabilē. dixit ſapiēti. Eamus per hāc viam. Sapiēs rn̄dit. Frater ⁊ ſi via iſta delectabilis ē. tamē ad malum hoſpicium ī fine deducit. Vn̄ conſulo p aliam

viam trāſeamꝰ. nam ꝙuis ipſa ſit aſpera ⁊ inabilis. tamē ducit
finaliter ad hoſpiciū laudabile ⁊ pulchꝝ nimis. magne honeſta-
tis ⁊ quietis. Rn̄dit fatuꝰ frater. Magis volo oculis meis cre
dere ꝙ̄ tibi de his q̄ tu nō vides. Et ſic ſe poſuit ille fatuꝰ in via
delectabili ⁊ amena. Qď ſapiens vidēs nolēs eum relinq̄re ip-
ſum ſeq̄bat̄. Pergētes autem pariter inciderūt ſtatim in latro
nes. q̇ eos ab inuicem ſeparātes poſuerūt in carceribꝰ diuerſis.
Factum eſt autem vt rex illiꝰ terre p̄ciperet quadam die oēs in-
carceratos ad ſe adduci. vt ip̄os iudicaret ad mortem. Venien
tes āt iſti duo frēs inter ceteros cum ſe mutuo viderēt. ſapiēs
ſic dixit regi. O dn̄e mi rex ⁊ iudex. valde cōqueror voḃ de iſto
fratre meo. Nā cum eſſemꝰ pariter ī via. ⁊ ipſe ſit fatuꝰ ego ꝟo
ſapiēs ſum reputatꝰ. Ipſe em̄ mihi nolebat credė vt iuiſſemꝰ ꝑ
quādam bonam viā quam ſibi demōſtraui. ſ; fecit me ſecum ire
per quādam viā malam. vbi cecidimꝰ inter latrones. vn̄ reus ē
mortis mee. Ad hec fatuꝰ dixit. Dn̄e mi rex. Ego aduerſus fra
trē meum maiorē habeo cām cōquerendi. Nā cum ip̄e ſapiens
ſit nō debuiſſet tam faciliter me ſecutꝰ fuiſſe ꝑ viam quam ſciuit
fore malā. Qď ſi nō feciſſet rediȷ̈ſſem vtiq; ⁊ ſecutꝰ eum fuiſſem
et p̄ns periculum nullatenꝰ incurriſſem. Vn̄ vere reꝰ eſt mor-
tis mee. His ꝟbis ex vtraq; p̄te auditis: rex talem ꝓtulit ſn̄iā;
dicēs. Tu fatue noluiſti ſapiēti credere. ⁊ tu ſapiēs ſecutꝰ es fa
tuū. igitur vos ambo debetis morte cōdemnari
Sic ergo erit frēs chariſſimi ī die iudicij. ⁊ in cōſummatiōe ſcl̄i
cum exibunt aīe de latibulis ſuis. ⁊ corꝑa de ſepulchris ſuis. ad
recipiēdum iudiciū de cōmiſſis omnibꝰ opibus ſuis ⁊ omiſſis.
Nam corpꝰ fatuū q2 noluit ſequi cōſilium aīe ſapiētis. ⁊ ſpūs
ſapiēs. q2 ſecutꝰ eſt corpꝰ fatuū. Igit̄ condemnabūtur ambo in
iudicio extremo. Et hac de cā ſn̄ia iudicis dr̄ gladiꝰ ex vtraq; ꝑ
te acutꝰ. Ut habet̄ Apoca. i. Nam ꝑcutiet tam q̄ ad corpus ꝙ̄
quo ad aīam miſeꝝ pctōrem. Vn̄ Mat. x. Illum timete qui po
teſt corpꝰ ⁊ aīam ꝑdere in gehennam. Item dcām ſn̄iam reddit
multum formidabilem ⁊ timēdam q̄litas ipſiꝰ iudicis. Eſt em̄
ferēda a iudice circūſpecto immo prudētiſſimo q̇ nō poterit fal
li. Nam oīa ſibi cognita ſunt ⁊ nota. Ipſe em̄ nouit abſcōdita
cordis ſcrutās corda ⁊ renes deꝰ. Vn̄ ad Hebre. iiij. Oīa nuda
et apta ſunt oculis eiꝰ. Deus em̄ intuetur cor. Ut habet̄ primi

Regū.xvi. Vn̄ Ecciaſt.xxiij. Oculi domini multo plus luci-
diores ſunt ſole.circumſpiciētes omnes vias hominum.⁊ pro-
fundum abyſſi ⁊ hominum corda intuētes in abſconditas par-
tes. Et ergo vt dt Boetius. Magna nobis indicta eſt bene faci
endi neceſſitas.cum agamꝰ omnia ante oculos iudicis cūcta cer
nentis. Item Hieremie.xxxij. Oculi tui aperti ſunt ſuper om-
nes vias filiorum adam.⁊ reddas vnicuiqꝫ ſcd̄m fructum ad-
inuētionum eiꝰ. Iſte eſt iudex valde metuēdus cui perſpicabi-
le omne ſolidum ⁊ opertum omne ſecretum.cui obſcura clarēt.
muta reſpondēt.mens ſine voce loqtur.⁊ ſilētium confitetur.
Hec etiam ſnīa ferenda eſt a iudice nouiſſimo.qui nō poterit fle
cti.nam iudicabit orbem terrarum in iuſticia ⁊ populos in equi
tate.nulliꝰ etiam veretur potētiam.nec aliciuꝰ accipit perſonā
nec aliquo munere tunc placatur. Vn̄ Deutronomij.x. Deus
magnꝰ potens ⁊ terribilis qui ꝑſonam nō accipit nec munera.
Certe tunc plꝰ valebit pura cōſcientia qꝫ marſubia plena. Tūc
diuitibꝰ nihil ꝓderit diuitiarum copia.ſed ſolum pietatis ⁊ iu-
ſticie proſunt opera. Vn̄ Ezechie.vij. Argētum eorum foras
eijcietur.⁊ aurum eorum in ſterquilinium erit. Argētum ⁊ au
rum non valebit liberare in die furoris domini. Tunc appare-
bit dolus ſeculi.falſitas mūdi.ac vilitas ⁊ indignitas omnium
diuitiarum. O qꝫ dulce.qꝫ iucūdum erit tunc odiſſe mūdum.et
qꝫ triſte.qꝫ amarum habuiſſe mūdum charum. Hec ſnīa ferēda
eſt a iudice q̄ precibus nō corrumpit̄ neqꝫ mitigat̄. Prouer.vi.
Nō acquieſcet cuiuſqꝫ precibꝰ. Et ideo vt dt Chryſoſto. Ibi
angeli ꝓ hominibus nō intercedēt. Quia iuſtꝰ iudex tunc nō faci
et miam.ſed reddet vnicuiqꝫ ſm merita vel demerita.equam et
inflexibilem iuſticiam. Vn̄ Ezechiel.vij. Scd̄m viam eoꝝ fa-
ciam eis.⁊ ſcd̄m opa eoꝝ iudicabo eos.⁊ ſciēt qꝛ ego dominꝰ Et
ergo Iob.ix.expaueſcēs dicebat. Verebar oīa opa mea ſciens
quia nō parcis delinquēti. De his omnibꝰ ait Bernardꝰ in ꝓ-
ſa. Iuſte quidem iudicabit nec ꝑſonam acceptabit prece nec cor
rumpet̄.ſic nec precibꝰ flectet̄. Et igitur labora diligēter illuc de
ferre iuſticiam.vbi miam nō poteris inuenire. Nam vt ſcribit
Prouer.xi. Non ꝓderunt diuitie ī die vltionis.ſꝫ iuſticia libe
rabit tūc a morte Chariſſime ſi ſcholares lcōnes ſuas neſciētes
valde timent de examine mgr̄i.qꝛ forſitan acriter corrigentur.

Quãtum hñt tunc timere miſeri pctõres de extrema auditiõe ſummi mgr̄i ⁊ iudicis. q̇ non ſtuduerũt in libro iuſticie ⁊ verita tis. Certe in hoc examie q̄ nunc malignãtur exterminabuntur Iniuſti em̄ punietur ⁊ ſemē impioꝝ peribit. Ecõtra vero tũc in memoria eterna erũt iuſti. ⁊ ab auditiõe mala non timebunt Et ideo dr̄ Eccl̄i. viij. Ante iudiciuʒ para tibi iuſticiã. Hec ſnĩa etiã feret̄ a iudice crudeli ⁊ cõmoto qui nõ poterit placari. Nã dñs qui nũc naturalr̄ mãſuetꝰ eſt vt agnꝰ. tunc apparebit qua ſi leo rugiẽs crudelis ⁊ cõmotꝰ. Vñ Oſee. xiij. ⁊ pñt eſſe verba dñi de auaris. guloſis. ⁊ ſupbis ĩ die iudicij ſic dicẽtis. Juxta de ſideria ſua adimpleti ſunt ⁊ ſaturati ⁊ eleuauerũt cor ſuũ ⁊ obli ti ſunt mei. Et ero eis q̄ſi leena ⁊ ſicut pardus ĩ via aſſyrioꝝ. oc curram eis q̄ſi vrſa raptis catulis. ⁊ diſrumpã interiora iecoris eoꝝ ⁊ cõſumam eos q̄ſi leo. Quid em̄ crudeliꝰ iſtis beſtijs pote rit iueniri. Item dr̄ dñs ad impiũ cõdemnandũ. illud Ezechie. vij. Finis venit ſup te ⁊ emittã furorem meũ in te. ⁊ iudicabo te iuxta vias tuas ⁊ ponam ꝯtra te oẽs abhominatiões tuas Et non parcit oculꝰ meus ſup te ⁊ abominationes tue ĩ medio tui erũt. Et ſcitis q̄r ego dñs. venit tẽpus ꝓpe ẽ dies occiſiõis. nũc de ꝓpinquo effundã iram meã ſup te. effundã furorẽ meũ in te. Certe dñe ſicut ignis cõburit ſiluã. ⁊ ſicut flãma cõburẽs mon tes Ita tũc pſeq̄ris illos ĩ tẽpeſtate tua ⁊ ĩ ira tua turbabis eos Nũc em̄ exardeſcet ſicut ignis ira tua. ⁊ ĩ furore obſtupefacies gẽtes. De quo dr̄ Eſa. xxx. Ecce nomẽ dñi de lõginquo veniet ardẽs furor eiꝰ ⁊ grauis ad portãdum labia eiꝰ repleta ſunt in-dignatiõe ⁊ lingua eiꝰ q̄ſi ignis deuorãs ⁊ ſpũs eiꝰ quaſi torrẽs inundãs vſq; ad mediũ colli. ad pdendas gẽtes ad nihilũ. Hũc furorẽ preuidit Job in ſpũ cum dr̄. Quis mihi tribuat vt ĩ in-ferno ꝓtegas me ⁊ abſcõdas me donec ptrãſeat furor tuꝰ. Ue re tãta erit tũc ſeueritas iudicis. q̄ nec verbis poterit exprimi. nec mẽte cogitari. Omnia em̄ iudicia ab initio mũdi ſup huma num genꝰ habita ſunt tanq̄; ſtille ⁊ ſcintille reſpcũ furoris dñi. quẽ in hoc iudicio exercebit. Ecce q̄; diſtrictꝰ veniet ad iudiciũ. qui mitis reſurrexit ⁊ ad celũ aſcẽdit Vñ Grego. in omelia ſu-per illud Joã. xx. Thomas vnꝰ ex duodecim q̇ dicit̄ didymꝰ: ſic ait. Frẽs vitam veſtram moreſq; cõponite. ⁊ is qui mitis reſur rexit a mortuis. q̄; ſtrictus in iudicio veniet preuidete. Certe in

die extremẽ diuini examĩs ſui cum angelis ⁊ archãgelis. cum thronis
et dominatiõibꝰ. cum principatibꝰ ⁊ ptãtibꝰ apparebit. celis et
terris ardentibꝰ. cunctiſqꝫ elemẽtis ĩ obſequiȷ ſui terrore cõmo
tis. Hũc ergo tãti pauoris iudicem añ oculos vr̃os ponite. hũc
vẽtuꝝ timete vt hũc ventuꝝ non timidi ſꝫ ſecuri videatis. Ti
mendꝰ eſt ergo mõ. ne tunc timeatur. Terror eiꝰ ad vſum bone
actiõis nos exerceat. metus illiꝰ vitam nr̃ãm a prauitatibꝰ cõ-
peſcat. Certe ſi aliq̇s vir̃n cum ſuo aduerſario cãm dicturus in
iudicio die craſtina. eſſet exhibendꝰ totam fortaſſe noctẽ inſom-
nem ducẽt q̇d ſibi dici poſſet. q̇d obiectionibꝰ reſponderet ſecũ
ſollicita ⁊ eſtimãti mẽte ꝯſaret. vt iudicẽ inueniret aſpeꝝ vehe
mẽter metueret ⁊ noxius apparẽt formidaret. Et q̇s ego. aut
quid ego? Nimirũ non lõge futurꝰ poſt hoiem vermis. poſt ꝯ
mem puluis. Si ergo tãta cura ꝑtimeſcit iudicium pulueris q̃
intẽtione cogitãdum eſt. q̃ formidie ꝑuidendũ eſt iudicium tan
te maieſtatis. Hec oĩa idem vbi ſup̃. Sũt ⁊ quedã alia p̃dictam
ſñiam grauãtia. Primũ videlꝫ qꝛ ibi nõ eſt ꝑtãs reſiſtẽdi. Sa
piẽ. vi. Virtuti brachiȷ tui q̇s reſiſtet? Et Eſa. xiiij. Quis reſi
ſtet iudicio tuo. Vere nullꝰ poteſt reſiſtẽ. ſed omnes generalit̃
oportet cõparere. ac ſñiam ſummi iudicis ſiue velint ſiue nolĩt
coram angelis exſpectare. Ipe em̃ loq̇tur per Eſaiam xlvij. ad
pctõrem cõdemnãdum in hec ꝯba. Reuelabit ignominia tua ⁊
videbit opprobriũ tuũ. Vltionẽ capiam ⁊ nõ reſiſtet mihi hõ.
Vñ Iob. ix. Deus cuiꝰ ire reſiſtere nemo p̃t. Nã ſi fortitudo q̃
rit robuſtꝰ eſt. Heſter. xiij. Dñe deꝰ rex oipotens in dcõne tua
cuncta ſunt poſita ⁊ nõ eſt qui poſſit reſiſtẽ voluntati tue. Tu
em̃ feciſti celum ⁊ terrã. ⁊ quicq̇d celi ambitu cõtinetur dominꝰ
oĩm tu es. nec eſt q̇ reſiſtat maieſtati tue. Iſte eſt magnꝰ dñs. ⁊
fortis ⁊ potẽs. cuiꝰ magnitudĩs ⁊ potẽtie non ẽ numerꝰ neqꝫ fi
nis. Nullũ etiam quãtumcũqꝫ magnum ip̃e timebit. Sap. vi.
Nõ videbit dñs magnitudinẽ cuiuſquã. qm̃ puſillũ ⁊ magnũ
ip̃e fecit. Oẽs em̃ ſubiecti erunt pedibus eius ⁊ timebũt ipſum
in die illa vehemẽter. Nam ſicut dr̃ Ezechi. vij. In die iudiciȷ ⁊
furoris dñi rex lugebit. ⁊ princeps induet merore. Itẽ Apoca.
vi. Reges terre ⁊ pricipes ⁊ tribuni ⁊ iudices diuites ⁊ fortes.
et ois ſeruꝰ ⁊ liber abſcondẽt ſe in ſpelũcis ⁊ ĩ petris montium.
Et dicẽt montibꝰ Cadite ſuꝑ nos ⁊ abſcõdite nos a facie ſedẽ-

tis ſup thronū. ⁊ ab ira agni. qm̄ venit dies magnus ire. Et ibi
dem xviij. Flebūt ⁊ plangāt reges terre q̄ in babylone fornicati
ſunt. ⁊ in delicijs vixerūt cum viderit fumū incendij ei⁹. longe
ſtātes ꝓpter timorem tormētoꝝ. Certe tūc erit tribulatio ma
gna q̄lis nō fuit ab initio mūdi. vſqꝫ mō. Ut dr̄ Mat. xxiij. Se
cundū eſt ꝙ dcām ſniām aggrauat qꝛ non eſt ibi loc⁹ pctōribus
ſe abſcondēdi ſeu occultādi. Nam vt dr̄ btūs Anſelm⁹ Latere
tūc erit īpoſſibile. ⁊ apparē intolerabile. Un̄ Job. xxxiiij. Nō
ſunt tenebre. ⁊ nō eſt vmbra mortꝫ ibi vt abſcōdant qui opant
iniq̄tatem. Item Bern̄. in ſermone. Nudi ſtabūt an̄ tribunal
chriſti. vt audiāt vocem iudicij qui obturauerūt aures ſuas ad
vocem cōſilij Ut ſuperi⁹ allegatum ē. Chariſſime hūc diem ti
me. hunc dn̄m ⁊ iudicem oīa iudicaturꝝ cordialiter expaueſce vt
eo diligētius poſſis pctā deuitare. Nā vt dr̄ Ecci. pri. Timor
dn̄i expellit pctm̄. Et alibi. In timore dn̄i omnis hō declinat a
malo. ¶ Tercium eſt qd̄ dictam ſniām aggrauat. qꝛ non eſt ibi
loc⁹ ad alium appellādi. nec ſpacium appellādi Un̄ Ps. Quo
ibo a ſpū tuo. ⁊ quo a facie tua fugiam. Si aſcēdero in celū tu il
lic es. ſi aſcēdero ad infernū ades. Unde dr̄ ꝺ minus de pctōre
Amos. ix. Fugiēt ⁊ nō ſaluabit ex eis qui fugerit ſi deſcenderit
vſqꝫ ad infernū inde man⁹ mea educet eos. Et ſi aſcenderit vſ-
qꝫ ad celum inde trahā eos. ⁊ abſconditi fuerit in vertice carme
li inde ſcrutās auferam eos. Et ſi celauerit ſe ab oculis meis in
fundo maris. ibi mādabo ſerpēti ⁊ mordebit eos. Et ſi abierint
in captiuitatē coram inimicis ſuis. ibi mādabo gladio ⁊ occidet
eos. ⁊ ponam oculos meos ſup eos in bono ⁊ in malo. Et ergo
Job. x. Dn̄s oīa iudicatur⁹ ſic dr̄. Non eſt q̄ de manu mea poſ
ſit eruere. Certa ſunt plane video vbiqꝫ nos inueniet man⁹ oī-
potētis. Un̄ autor de curru aīe. Quid facies diues nuſquā tu-
tus bene viues. Quo te cōuertes quo curſum ꝑdite vertes Quo
vertes curſum nō tut⁹ es hic neqꝫ ſurſum. Si miſer aſcēdis ce-
los vel ad infera tēdis. Impat in celis fer⁹ eſt vel ad infera telis
Si mare querat rex iſte mari dn̄at. Nuſquā tut⁹ eris ſed vbi-
qꝫ repert⁹ haberis. Uere vere ita nullibi patebit fuga vel ī mor
te nec in vita. Q̄ ꝙ bene aduertebat hoc btūs Eleaſar⁹ qui ſic ī
quiens dicebat. Man⁹ oīpotētis neqꝫ viu⁹ neqꝫ defunct⁹ effu-
giam. Ut habet. ij. Macha. vi. Ex dictis igitur ptꝫ multiplr̄ ꝙ

finale iudicium erit omnib⁹ metuendum. ⁊ hoc ꝓpter accuſatio
nem plurimoꝝ ibi ſuſtinēdam. Et ꝓpter rōem vniuerſoꝝ gene
raliter reddēdam. Et ꝓpter diffinitiuā ſnīam tūc a iuſto iudice
horribiliter ꝓferēdam. Hui⁹ ergo memoria preſeruat nō imme
rito quemlibet a peccatis.

¶ Sequūtur Exempla de Secundo no
uiſſimorum.

¶ De extremo iudicio.

¶ Legitur ī libro de ortu carthuſienſiū. ꝙ quidā doctor ꝑcipu⁹
et vita vt videbat ⁊ fama doctrina ⁊ ſapiā int oēs doctores pa-
riſiēſes excellēter honorat⁹ ⁊ mirablr gratioſus graui ⁊ vltia ī
firmitate ꝑuent⁹ nō diu decumbēs diem clauſit extremū. Cūqꝫ
tota die illa q̄ defunct⁹ eſt more pariſiēſi in aula funē in feretro
decūbente fuiſſent cātata officia defunctoꝝ. ī craſtino mane cō
gregata ibidē vniuerſitate pariſiēſi tam ſcholarium q̄ꝫ doctoꝝ
vt tā honorabili viro ſolēnis ⁊ venerabil' preberet funeralis of
ficij ſepultura. Cū igit reuerēdi viri feretꝝ in quo fun⁹ iacebat
eleuare vellēt ad ecclam deferendū ſubito cūctis ſtupētib⁹ qui
mortu⁹ videbat ⁊ erat eleuato capite reſedit ī feretro ac oīb⁹ au
dientib⁹ alta ⁊ terribili voce clamauit. Juſto dei iudicio accuſa
t⁹ ſum Et h̄ dicto caput depoſuit ⁊ decubuit mortu⁹ ſicut pri⁹
Qua voce cūcti attoniti ⁊ territi deliberauerūt ipm illo die nul
lo mō fore ſepeliendū ſed vſqꝫ ad craſtinū reſeruandū. Mane ḡ
ſequēti cū multitudo magna cōueniſſet. dictūqꝫ fun⁹ ſicut prius
vellēt ad ecclam deportare. defunct⁹ ſicut pri⁹ eleuato capite do
loroſa ⁊ terribili voce intonuit. Juſto dei iudicio iudicat⁹ ſum.
Quā vocē multitudo audiēs ⁊ itelligēs ſtupuit plus q̄ꝫ prius.
Et cū alterutꝝ introgaſſent q̄d ſibi vellent tā inſoliti ⁊ inexꝑti
defuncti clamores. ⁊ adhuc determinauerūt ipm niſi ī alio cra-
ſtino nullaten⁹ tumulādū. Tercia vo die cū ꝓpt iſta ꝓdigia fe-
re tota ciuitas ꝯueniſſet. ⁊ fun⁹ cunctis ꝑpatis ad tumulū vel-
lēt deportare. defunct⁹ ſicut pri⁹ iā tercio altiſſima ⁊ meſtiſſima
voce ꝑſonuit. Juſto dei iudicio ꝯdēnat⁹ ſum. Qua horribili ſen
tētia audita q̄ſi oēs īmēſo fuerūt tīore ⁊ tremore ꝑculſi certi fci
de ꝯdēnatiōe tāti viri q̄ int alios videbat honeſtate vite clarita

te fame dignitatis excellētia ⁊ multiplici ſcīa ⁊ ſapīa p̄fulgē. Ea tēpeſtate erat ibi mgr̄ Bruno doctor famoſus. natione teutoni c⁹ de colonia nō obſcuris parētibus natus. eccie etiā remēſis canonic⁹ ⁊ ibidē ſcholariū mgr̄ qui ſup̄dcīs vocib⁹ ſalubrit̄ territ⁹ atq̄ cōpunct⁹ allocut⁹ eſt quoſdā ſocios ibi p̄ntes. infra ſcript̄ vel ſilib⁹ v̄bis. dicēs Eya chariſſimi q̄d faciem⁹. Oēs ſimul perim⁹. nō ſaluabimur niſi q̄ fugerit. Si ī viridi hoc ſit ī arido q̄d fiet. Si hō tāte dignitatis tāte lr̄ature tāte ſcie. qui videbat̄ tam honeſte vite. q̄ erat tā celebris fame. ſic indubitāter ē damnat⁹. quid nos miſeri homūculi faciem⁹. Si lugubri voce vni⁹ homūcionis tā horribili ac ſtupēdo timore ac tremore cōcuſſi ac ſtupe facti ſum⁹ quid faciem⁹ cum rugit⁹ leonis cū extremi iudicij tuba in aures nr̄as ꝑcrepuerit cum oēs audierim⁹. Surgite mortui venite ad iudiciū. Quō in tali horribili iudicio vbi columne celi contremiſcēt. ⁊ angeli terrebunt̄. ⁊ territi cogent̄ apparere. Vbi tūc latebim⁹. Impoſſibile erit latē intolerabile apparere. Fugiam⁹ igit̄ a facie gladij preoccupem⁹ faciem dn̄i in ꝯfeſſione Venite adorem⁹ ⁊ ꝓcidam⁹ ante deū plorem⁹ coram dn̄o q̄ fecit nos. Poſtq̄ igit̄ vocem ei⁹ audiuim⁹ non obdurem⁹ corda nr̄a. ſ; exeam⁹ de medio babylonis egrediamur pentapolim igne ⁊ ſulphure iā ſuccēſam. ⁊ exēplo btī pauli hēmite. ⁊ btī antonij. arſenij. euagrij. ⁊ alioꝝ ſcōꝝ cū btō ioāne baptiſta antra deſerti queram⁹ in montib⁹ nos ſaluos faciam⁹ vt eterni iudicis irā ⁊ ſn̄iam damnatōis eterne euadam⁹ ⁊ ꝑuenire poſſimus ad portū ⁊ trāquillitatē ſalutis et̄ne. His ⁊ ſilib⁹ verbis ⁊ ſententijs ſeip̄m ⁊ quoſdā ſocios alloquēs ⁊ exhortās. Deliberauer̄t ipſe ⁊ ſex alij viri ꝓbi ſecum abrenūciare mundo ⁊ oīb⁹ pompis ei⁹ ⁊ ad ꝑfectā p̄n̄iam peragendā heremi deſerta cōpetētia q̄rē. et ibidē relictis oīb⁹ delicijs. ⁊ honorib⁹ hui⁹ mundi accipe ſinguli cruces ſuas ⁊ nudum chriſtū nudi ꝑ artam viā ſequi. ⁊ latam ac ſpacioſam deſerē q̄ amatores ⁊ ſectatores mundi ꝑducit ad ſupplicia dānatoꝝ. Et q͛ audierāt famā ſcītatis ſci Hugōis epi gratianopolitani q̄ prius aliq̄ t̄pe eiuſdē mgr̄i Brunonis in ſcholis ſoci⁹ credit̄ extitiſſe ſp̄ū ſcō inſpirāte ſimul ad ſcūm ep̄m memoratum accedere decreuerūt. ⁊ eiuſdem cōſiliū ⁊ auxilium inq̄rere. vt in ei⁹ dioceſi quā audierāt multis deſertis montib⁹ abūdare locū congruū obtinerēt in q̄ ſuū ſcm̄ ac ſalubre ꝓpoſi-

tum poſſet effectū mancipare Septem igit̄ ſcī viri infraſcripti prefata de cauſa ad p̄dictum ſcm̄ epum duce ſcō ſpū ꝑuenerunt. Et vt vtar oīno v̄bis ſcriptis ī legēda vite ſci Hugonis epiſcopi memorati ꝑ ſummū pontificem Innocētium q̄ eum canoniſauit approbata ⁊ confirmata adeſt mgr̄ Bruno vir religioſus ſcie̅tiaq̄ꝫ famoſiſſimꝰ honeſtatis ⁊ grauitatis ac totiꝰ maturitatis q̄ſi quoddam ſimulachꝝ. Habebat aūt ſocios mgr̄m Laudui num q̄ poſt eum extitit prior carthuſie. ⁊ duos ſtephanos hi ſci Rufi canonici fuerūt. ſꝫ deſiderio vite ſolitarie eis ſeſe cōiunxerūt. Hugonem q̄ꝫ quem cognominabāt capellanum eo ꝙ ſolꝰ ex ipī ſacerdotis officio fungeret̄ duos q̄ꝫ laicos q̄s appellamꝰ cōuerſos Andream ⁊ Garinū. Querebāt autem locum hēmitice vite cōgruū necdum reppera̅t. hac igit̄ ſpe ſimul ⁊ ſue ſcē cōuerſatiōis odore trahe̅te venerūt. Quos eps nō ſolum gratanter. ſed ⁊ reuere̅ter ſuſcepit ⁊ tractauit ⁊ voti cōpotes fecit. Ipſo nāq̄ꝫ conſule̅te iuuante ⁊ cōicante carthuſie ſolitudinē intrauerunt atq̄ꝫ extruxerūt. Anno dn̄i. M.lxxxiiij. epiſcopatꝰ vero dicti ſci hugonis quarto. viderat āt prefatus ſcūs ep̄s circa idē tempꝰ per ſomniū in eadem ſolitudie deum ſue dignatiōi habitaculū conſtrue̅tem ſeptem etiam ſtellas itineris ſibi ducatum preſtātes erāt vero hi ſeptem. Quapropt̄ non iſtoꝝ tm̄. ſed ⁊ q̄ ſucceſſerūt eis cōſilia libe̅ter amplexꝰ eſt. ⁊ vſq̄ꝫ ad mortem carthuſie habitatores conſilijs ſemꝑ ⁊ bn̄ficijs fouit. licet v̄o ⁊ primitꝰ diuini amoris totꝰ arde̅t incendijs nō aliter tamē ad diſcipline celeſtis exercitia eoꝝ exemplis ac familiaritate inferbuit. q̄ꝫ ſi flammāti q̄s faci plures alias circumponat arde̅tes. Erat autem ⁊ cum eis nō vt dn̄s aut ep̄s. ſed vt ſeruꝰ ⁊ frater humillimꝰ. ⁊ ad cūctoꝝ quātum in ip̄o erat obſeq̄a paratiſſimꝰ Adeo vt vir venerabilis willhelmꝰ tunc prior ſci laurētij poſtea ſancti theofridi abbas mgr̄o brunoni etiam ip̄e religioſa deuotiōe nō mediocriter alligatꝰ bt̄i hugonis cōtubernalis (bini quippe tūc ꝑ ſingulas habitabāt cellas) apud mgr̄m brunonē nō leuit̄ cōqueret̄ ꝙ pene oīa ad humilitatē ſpectātia intra cellulam ſibi tanq̄ꝫ patri paret officia ⁊ ep̄s nō ſaltem ſecū vt ſociꝰ. ſed potiꝰ cōuerſaret̄ vt famulꝰ. Intātum autē heremū deuotꝰ incolebat et ſedulꝰ vt eum mgr̄ bruno nōnunq̄ꝫ exire cōpelleret dicēs Ite ad oues veſtras eiſq̄ꝫ q̄d debetis exſoluite

¶ Aliud exemplum

¶ Refert doctor Jacobꝰ carthuſiēſis ī libro de pctīs mētalibꝰ
et crimīalibꝰ Duo frēs religioſi honeſte ꝯuerſatiōīs ſe mutuo
cordialiṫ dilexerūt inter q̄s vnꝰ mortuꝰ alteri apparuit ī orōne
procūbenti Quē viuꝰ vidēs ī vili habitu ⁊ vultu meſto. inqui-
ſiuit cur ſic apparēt: Rn̄dit defunctꝰ tribus vicibꝰ dicens. Ne
mo credit. nemo credit. nemo credit. Queſiuit viuus quid eſſet
qd̄ nemo credit. Rn̄dit defunctꝰ. q̄ꝫ diſtricte iudicat deꝰ. ⁊ q̄ꝫ ſe
uere punit. His dictis diſparuit ⁊ viuētem frēm magno timo-
re cōcuſſum dereliqt

¶ Aliud

¶ Quidam rex fuit magnꝰ ⁊ glorioſus ⁊ factum eſt ꝓcedēte il
lo in curru deaurato cum regali obſequio obuiaſſe illi duos vi-
ros attritis ⁊ ſordidis īdutos veſtibꝰ: attenuatas macie ⁊ pal-
lidas facies habētes. vt ergo rex vidit illos deſiliēs cōfeſtim de
curru. ⁊ in terram ꝓcidēs adorauit ⁊ ſurgēs amplexꝰ eſt eos af
fectuoſe oſculās. Magnates vͦo illiꝰ ac ꝓceres de hoc indignati
ſunt arbitrātes eum feciſſe indigna regali gloria non tn̄ auſi in
faciē illum rephēndē germano fratri eiꝰ ſuggeſſerūt vt ei loq̄ret
ne tāte excellētie diademati tātam inferat cōtumeliam. Qui cū
fratri iſta dicēt ⁊ eiꝰ humiliationem rephēndēt ei rex rn̄ſum de
dit qd̄ tamē ille nō intellexit. Cōſuetudo āt erat illi regi quādo
ſn̄iam mortis cōtra aliquem dictabat p̄conem ſuū ante ianuaꝫ
illiꝰ cum tuba huic officio deputata mittē. Cuiꝰ voce oēs ꝯgno
ſcebāt mortis reum eſſe. Veſpe igiṫ veniēte miſit rex bucinam
mortis tubicinare an̄ ianuam frīs ſui. Quā cum audiſſet ille de
ſalute deſperās tota nocte ſua diſpoſuit ac ſummo diluculo ni-
gris ⁊ lugubribꝰ indutꝰ veſtibꝰ cum vxore ⁊ filijs ꝑgit ad fores
palacij flens ⁊ lugēs. Quē rex ad ſe ingredi fecit ⁊ vidēs eū lu-
gētem ait. O ſtulte ⁊ inſipiens ſi tu ſic timuiſti p̄conem germa
ni frīs tui aduerſus quem te nihil deliquiſſe cognoſcis. quō mi-
hi rephēnſionē intuliſti q2 in humilitate ſalutaui ⁊ oſculatꝰ ſum
precones dei mei ſonorabilꝰ tuba mortē mihi ſignificātes ⁊ ter
ribilem dn̄i occurſum cui multa ⁊ magna meip̄m peccaſſe cōſciꝰ
ſum. Ecce deniq̄ꝫ tuam arguens inſipiētiam iſto vſus ſum mō.
Nūc vͦo ⁊ illoꝝ qui te miſerūt ad mei rephēnſionē ſtulticiā ar-
guere curabo ⁊ ita frēm inſtructū remiſit domū precepit āt fieri
de lignis q̄ttuor arcellas ⁊ duas q̄dē vndiq̄ꝫ auro coop̄tas oſ-

ſacꝫ mortuoꝝ putētia mittēs in eis aureis obſerauit ſeris. Ali
as ꝟo duas pice ⁊ bitumīe liniēs repleuit lapidib⁹ precioſis ⁊ i
eſtimabilib⁹ margaritis ⁊ oīm vnguētoꝝ odorib⁹ funiculiſqꝫ ci
licinis aſtrinxit. deinde accerſiri fecit rephenſores ſuos magna-
tes ſcꝫ illos ⁊ ꝓceres ⁊ poſuit ante eos q̄ttuor ipas arcellas vt
eſtimarēt quāto quidē iſte quāto ꝟo ille ꝑcio ſint cōdigne. Illi
vero deauratas magni ꝑcij iudicauerūt. Expedit em̄ inquiūt i
ter regalia diademata poni. q̄ ꝟo illinite pice ⁊ bitumine erāt vi
li quodā ⁊ exili ꝑcio dignas dixerūt Rex āt dixit ad illos. Scie
bam ⁊ ego talia vos dicturos exteriorib⁹ em̄ oculis exteriora
cernitis et tñ nō ita oportet facere ſed īterioꝛib⁹ oculis ītrinſec⁹
repoſita expedire ſiue honorē ſiue cōtumeliā. Et mox ꝑcepit vt
aperirent̄ arcelle deaurate ex quib⁹ reſeratis dirus fetor exala-
uit ⁊ fetidiſſim⁹ viſus ē aſpect⁹. Ait ergo rex. Iſte typ⁹ eſt eoꝝ
qui ſplēdidis q̇dē et glorioſis induūtur veſtib⁹ ⁊ potētia elati
ſunt ſꝫ intrinſec⁹ mortui maligniſqꝫ opib⁹ referti ſunt. Deinde
picatas bituminataſqꝫ ꝑcipiēs diſſolui ⁊ aperiri ⁊ cunctos qui
aderāt letificauit eoꝝ q̄ int⁹ erant ſplēdore ⁊ odore. Nūc ait ad
illos. Scitis q̇b⁹ ſilīa ſunt iſta. Humilib⁹ illis q̄ vilibus operti
erāt veſtimētis q̄ꝝ vos exteriorē attēdentes habitū contume
liā putatis meā ante faciē eoꝝ in terra adoratione. Ego ꝟo ītel
lectualib⁹ oculis reuerentiā illoꝝ ⁊ decorē ꝯſiderās aīaꝝ glorifi
cat⁹ q̇dē eoꝝ tactu oī corona ⁊ regali vniuerſa purpura ꝑcioſio
res iſtos exiſtiaui Illos igit̄ ꝯfundēs docuit ne errarēt ī his q̄
foris apparerēt ſꝫ interna attēderēt. ¶ Aliud ex li. Apū.
¶ Magiſter Symō de tornaco Pariſi⁹ in theologia regebat.
Et erat excellēs doctor ille ſuo tpe ſed cōtra decētiam talis offi
cij incontinēs ⁊ ſupb⁹. Hic cum ſup oēs doctores ciuitatis audi
tores hrēt ⁊ in ſchola corā oīb⁹ de humilitate altiſſime doctrine
chriſti q̄ſtionē diſputatiōe ꝓhibita terminaret ī fine tādem ⁊ re
probū ſenſum ī execrāda cōtra chriſtū blaſphemie ꝟba ꝓrupit.
Tres ſunt inq̄t qui mūdū ſectis ſuis ⁊ dogmatib⁹ ſubiugarūt
moyſes chriſt⁹ ⁊ machumet⁹. Moyſes primo iudaicū populū
infatuauit. Scdo chriſt⁹ a ſuo noīe chriſtianos. Tercio gētilē
populū machumet⁹ Nec mora euerſis oculis ſcꝫ ꝓ humana vo
ce horribilē mugitū emiſit ⁊ epilētia ſtatim eliſus ī terrā die ter
cio eiuſdē morbi mortem accepit plaga ergo īſanabili ꝑcuſſit eū

omnipotēs ⁊ omni ſciā vſqꝫ ad prima litteraꝝ elementa priua
uit. ſed grauiori in aīa cum hac plaga ꝑcuſſus eſt. Tnm vſqꝫ in
diem mortis ſue q̄ſi mut⁹ comꝑatus eſt iumētis inſipientib⁹ et
in luxurię feditate ꝑmanſit. Et vide ſumme ammiratiōis mira
culū Aleydē fornicariam cōcubinam ſuam nomīare poterat ⁊
ſciebat Boetium ꝯo de triuitate q̇ iuxta eum ad ſpectaculū po
nebať. quem olim cordetenus ſcierat poſt inditam plagam. nec
nomīare nouerat nec valebat. Nō trāſgrediaris ergo termīos
cōſtitutos ⁊ pium modum ſempˀ habeas in ſcripturis.

¶ Aliud ex libro Apum.

¶ Juuenis quidam in theutonie partib⁹ ex ſanguīe principium
pleniſſime generoſus. Sꝫ morib⁹ ⁊ vita degener epiſcopatum
male accepit. Qui rapinis ⁊ luxurijs verecūde primo. ſꝫ inuere
cundiſſime poſtmodū opam dedit. Caſtigauit āt eum dn̄s fla
gello multiplici. ſꝫ cum abutereť eo in ſupbiam dedit eum dn̄s ī
mortem reprobam. Qua in hora venerabilis Conrad⁹ deo di
gnus hildemēſis ep̄s ad matutinas intēpeſte noctis ſilētio ſur
rexerat illiſqꝫ dictis reſederat ad ſtudium factur⁹ in die ſermo
nem. Nec mora rapt⁹ in ſpū vidē ſe viſus eſt ep̄m quendā vela
ta facie ſed infulis inſignitum ad tribunal iudicis rapi. Mox aſ
ſunt truci vultu ſatellites accuſant ep̄m. vn⁹ in rapina. alius in
cede hoīm atqꝫ alij in luxurijs lubricantē. Tunc iudex aſſeſſori
bus ſuis ait. Accuſate diſcutite librate iudicium ferte ſnīam nec
mora aſſeſſores parent iudici ferunt in cōmuni ſnīam iudex ap
probat latam. Accedunt miſtri ſupra fuliginē nigriores ⁊ abla
ta mitra de capite anulum caſulā dalmaticam ac reliqua epiſco
palia indumēta detracta. ad pedes iudicis deponūt. nudūqꝫ re
lictū cum clamore rapiūt eiulantē et a facie iudicis trahunt ad
tartara nihil ſecum p̄ter pctā portātem. Mox aſſeſſores iudicꝭ
ſurgunt ⁊ cū cantu ſonoro ſubiungūt. Dum temp⁹ habem⁹ bo
num ad oēs opemur. His viſis in ſpū dict⁹ hildemēſis ep̄s ī ſe
reuerſus cogitare cepit quiſnā fuerit ille miſerabilˀ p̄ſul. Tum
ecce quidā ad oſtiū pulſans ītromiſſus ē cū lachrymis clamans
talē ep̄m in ꝓxima villa veniſſe de veſpe ⁊ ſub eadē noctis hora
ſubitanea morte ſubtractū. Quo audito ſcūs p̄ſul miſerrimo il
lo defuncto cōdoluit ⁊ licet inaniter quātum ad ſubuētionem ꝓ
pietate tn̄ lachrymas amariſſimas fudit.

¶ Ex ceſario exemplum.

¶ Añ annos paucos rome quidā cardinalis defunctꝰ eſt noīe Jordanꝰ. qui quondā de ordīe ciſterſieſi aſſumptus. ſed vita ordini ī eo mīme cōcordabat. Erat em̄ auarꝰ valde ſicut a q̇dā abbate audiui. Habebat āt notariū quendā noīe Pandolphum. Hūc cum ꝓ quodā negocio neſcio q̄ miſiſſet interim expirauit. Eadē hora cū ille expleto negocio rediret mane añ lucem cateruam miſerabilē in agro cōtemplatꝰ eſt. Sedebāt hoīes in iumētis ī ore caudas hñtes: verſis dorſis ad capita illoꝝ. Quos Jordanꝰ cardinalis cuculla indutꝰ nudis pedibꝰ ſequebat̄ duobus demonibꝰ ſe ducentibꝰ. Jn q̇ꝝ aſpectu dum notariꝰ nimis horrēt clamauit cardīalis Pādolphe pādolphe. Subſiſtēte clerico ⁊ dicēte. Quis es. aut q̇d clamas? Rn̄dit ille. Ego ſum iordanꝰ dn̄s tuꝰ ⁊ mortuꝰ ſum. Dicēte illo. quo ducimini? ille rn̄dit. Añ tribunal chriſti. Et ille. Noſcis q̇d de vobis ſit futurum. Nō noui inq̇t deꝰ ſcit. ſ; cum illic venero btūs Petrꝰ de cardinalatu meo ꝓ me redditurꝰ eſt rōem ſanctꝰ vero Bn̄dictꝰ de cuculla ꝙ ſi illam inde obtinere poterit ſaluabor. ſin autem damnabor. Sicq; oculis eiꝰ ſubtractus eſt.

¶ Sunt ibi tortores ſerpentibꝰ horribiliores. deformes nigri. ſed nō ad verbera pigri. nunq̄ laſſant̄. ſed ſp̄ ad hec renouant̄

¶ Chriſoſtomꝰ. ꝙ amarum erit ī iudicio ſepari a viſiōe dei Si mille mihi gehēnas ꝓponas non tm̄ reputo ſicut ab illiꝰ glorioſe iocūditatis ſocietate expelli ⁊ exoſum fieri creatori

¶ Jdem ad demetriadem ponamꝰ ante oculos.

¶ Autoritates ſcōꝝ de iudicio extremo

¶ Gregoriꝰ. Penſate frēs chariſſimi añ cōſpectum tāti iudicꝭ. quis ī illo die terror erit qn̄ iam pena remedium nō erit. Que illa cōfuſio cū reatu ſuo exigēte ꝯtinget in cōuentu oīm hoīm angeloꝝq; erubeſcere Quis eñ pauor quē ⁊ tranquillū mens corpore nō valet etiam iratū vidē. quem bn̄ Sophonias deſcribit dicēs. Dies ire. dies illa. dies tribulatiōis ⁊ anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie. dies tenebraꝝ ⁊ caligīs. dies nebule ⁊ turbīs dies tube ⁊ clangoris. Penſate frēs extremi diē iudicij ſup corda reproboꝝ qua aſperitate ꝓpheta vidit amareſcere quem tot appellationibꝰ non valet explicare

¶ Itē Que mens erit hoīs eterni iudicis pn̄tiam nō formidās

Ibi em̄ tūc ſimul oīa pctā ante oculos redeūt. ibi cuncta q̄ cum delectatiōe acta ſunt cum pudore ad memoriā reuocant.

¶ Bernardꝰ. Ue mihi miſero cū venerit dies illa iudicij. ⁊ ap̄ti faerunt libri in quibꝰ omnes reatus mei ⁊ cogitationes domino preſente recitabūtur

¶ Hieroꝰ. Siue comedā ſiue bibā ſiue aliud qd faciā. ſꝑ inſonare videt auribus meis illa terribilis tuba. ſurgite mortui veite ad iudiciū. qꝛ quotiēs diē illū cogito toto corꝑe ꝯtremiſco.

¶ Chryſoſt. Dicet āt chriſtꝰ damnatis. Ego ꝓpt̄ vos hō factꝰ ſum. ꝓpt̄ vos alligatꝰ ⁊ illuſus ſum ⁊ ceſus ſum ⁊ crucifixꝰ ſum Ubi tantaꝝ iniuriaꝝ meaꝝ fructꝰ. Ecce precium ſanguīs mei quē dedi ꝑ redēptione aīarū veſtraꝝ. vbi eſt ſeruitꝰ vr̄a quā ꝑ precio ſanguis mei dediſtis. Ego ſuꝑ gloriā meā vos habui cū eſſem deꝰ apparēs hō. ⁊ viliorē me oībus rebꝰ vr̄is feciſtis Nā rem viliſſimā terre: amplꝰ dilexiſtis q̄ȝ iuſticiā meā ⁊ fidē

¶ Gregoriꝰ. O q̄ȝ anguſte erūt vndiqȝ vie reprobis. Superiꝰ erit iudex iratꝰ. Inferius horrendū chaos. A dextris pctā accuſantia. A ſiniſtris īfinita demonia ad infernū trahētia. Intus cōſcia vrens. Extra mūdꝰ ardens. Miſer pctōꝛ quo ibit. ⁊ ſic deꝑhenſus q̄ fugiet. latere em̄ erit īpoſſibile apparē itolerabile.

¶ Augꝰ. Mallent reprobi omne tormentū ſuſtinē inferni q̄ȝ faciem irati iudicis cernere. Et dicēt montibꝰ ⁊ petris. cadite ſuꝑ nos ⁊ abſcōdite a facie ſedētis ſuꝑ thronū ⁊ ab ira agni

¶ In diebꝰ illis querēt homines mortem ⁊ non inuenient eam et deſiderabūt mori. ⁊ fugiet mors ab eis.

¶ Bernardꝰ. Quid tam pauēdum. quid tam plenum vehemētiſſime ſollicitudīs excogitari pt̄ q̄ȝ iudicādis aſtare illi tā terrifico tribunali ſub tā diſtricto iudice expectare ſniam

¶ Ancelmꝰ. O lignum aridum ⁊ eternis ignibꝰ dignum quid reſpondebis in illa die cum exiget a te vſqȝ ad ictum oculi omne tempꝰ viuendi tibi impēſum qualit̄ fuerit a te expēſum Ue q̄t pctā proruēt tibi ex iprouiſo q̄ſi ex inſidijs q̄ nō vides ⁊ fortaſſis terribiliora his q̄ vides. tūc quippe ꝯdemnabit quid fuerit i te inuētum. opis vel ocij vel ſermonis vſqȝ ad minimā cogitationem. etiam ꝙ viriſti ſi nō fuerit ad dei volūtatē directū Penſa cuiꝰ ſit fortitudis ⁊ horroris tuū atqȝ oīm cōtempſiſſe creatorē offendiſſe dominum maieſtatis.

¶ Ambroſi⁹. O aīa nunq̃ excidat a memoria tua Ite maledcī in ignē eternū. Venite bn̄dicti pcipite regnū. O qd pt lamētabilib⁹ ꝛ terribili⁹ cogitari q̃ ite maledci in ignē eternū. Et quid poteſt delectabili⁹ cogitari q̃ venite bn̄dicti pcipite regnū. due voces q̃ꝝ nihil terribili⁹ vna ꝛ nihil iocūdius altera iueniri pt.

¶ Bernard⁹ in meditationib⁹ ſuis. Quiſputas tūc meror erit quis luct⁹. que triſticia cū ſepabunt impij a cōſortio iuſtoꝝ ꝛ a viſiōe dei ꝛ traditi in ptātem demonū ibunt cū ipſis ī ignē eternū. ibiq̃ ſemp erunt ſine fine i luctu ꝛ gemitu. ꝓcul quippe a beata padiſi patria exulati cruciabunt in gehēna ppetua nunq̃ lucē viſuri. nunq̃ refrigeriū adepturi. Sed p milia miliū annoꝝ in īferno cruciādi nec inde vnq̃ liberādi. vbi nec q̇ torquent aliqn̄ fatigant. nec qui torquentur aliqn̄ moriunt. Nihil ibi aliud audiet niſi flet⁹ ꝛ planct⁹ gemit⁹ ꝛ vlulat⁹ merores ꝛ ſtridores dentiū. Nihilq̃ ibi videbit niſi vermes ꝛ laruales facies. tortores atq̃ teterrima mōſtra demonioꝝ. Ardebūtq̃ miſeri ī igne eterno in eternū ꝛ vltra. In carne cruciabūtur p ignē. In ſpū per cōſcientie vermē Ibi erit dolor ītolerabilis. fetor icōpabilis timor horribil. mors corpis ꝛ aīe ſine ſpe venie ꝛ mīe. Sic tamē morient vt ſemp viuāt ꝛ ſic viuēt vt ſp moriātur. Ita aīa pctōris in īferno cruciabit ſine fine ꝓ pctis ꝛ aīa iuſti ꝓ bonis meritis in padiſo collocabit. Nunc āt alterū e duob⁹ eligam⁹ aut ſp cruciari cum ipijs. aut ppetualit letari cum ſcis. bonū ſiquidem te malū mors ꝛ vita añ nos ſunt poſita vt ad q̇ voluerim⁹ manū extēdam⁹. Si tormēta nos nō terrāt ſaltē pmia inuitēt.

¶ Finiunt exempla de extremo iudicio
Secundo nouiſſimorum.

¶ Incipit Tertium nouiſſimoꝝ de inferno.

Tercium nouiſſimoꝝ cui⁹ ſalubris recordatio a pctis prohibet ē inferu⁹ ſeu gehēna. Vn̄ narrat Athanaſi⁹ de ſcō anthonio hēmita. Q̄ cum diabol⁹ cum tētaret de aliquo pctō ipſe penas eterni incendij pctō debitas reme

moꝛās eidē ſe opponebat Et ſic tādē vicit diabolū ⁊ liberabat̃ a tētationib⁹ ꝑmanēs immunis a pctō Circa quā materiā inter cetera ſunt tria ſpecialit̃ conſiderāda. Primū eſt diuerſimoda noīatio penaliū locoꝝ. Secundū eſt multimoda afflictio ſodaliū infernoꝝ. Terciū eſt varia cōditio infernaliū tormentoꝝ q̄rū memoria valde p̄ſeruat hoīem ne cadat in pctā

¶ Q̃ multimoda eſt noīatio infernaliū locoꝝ

De ſuperi⁹ poſitis primū principalit̃ declarādum ē diuerſimoda noīatio penalium locoꝝ. Igit̃ ſciēdum ē ꝙ infern⁹ eſt locus igne⁹ ab infero ſic dict⁹. Nam aīe reoꝝ ibi inferunt̃ ad eternalit̃ puniendū. Vñ Job. vij. Qui deſcenderit ad infernū non aſcēdet. nec reuertet̃ vltra in domū ſuam. Et ſic infern⁹ appellatur gehēna ignis. vñ Grego. in q̃rto dialogoꝝ. Vn⁹ quidē gehēne ignis credend⁹ eſt ſed non vno modo oēs cruciat pctōres Vnuſquiſqꝫ em̃ in quātuꝫ exigit culpa tm̃ illic recipiet de pena Itē Iſido. li. primo de ſummo bono Ignis gehēne ⁊ lucebit miſeris ad augmētum pene vt videāt vñ doleāt. ⁊ nō lucebit ad cōſolationē ne videāt vñ gaudeāt. Item ibidē In gehēna duplex eſt damnatoꝝ pena quoꝝ mentē affligit triſticia. ⁊ corp⁹ comburit flamma. Ignis iſte gehēnalis ineffabilit̃ cruciat pctōres. De q̄b⁹ ſic dr̄ in pſal. Cadent ſup eos carbones. in ignē deijcies eos in miſerijs nō ſubſiſtēt Itē dñs in ira ſua cōturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis. Quapropt̄ ſcribit̃ Eſa. ix. Igni erit cibus Hie. xv. Dicit dñs ad dānatos. Ignis ſuccēſus i furoꝛe meo ſuper vos ardebit. Iſte ignis talit̃ inflammat⁹ eſt ⁊ ab ira iudicis ſuccēſus ꝙ nouo incēdio nō indigebit āmodo. ⁊ vſqꝫ i ſempit̃nū Hic eſt ꝙ dr̄ Job. xx. Deuoꝛabit eos ignis q̄ nō ſuccēdetur. O q̄ꝫ dure vindicabit ſe tunc dñs de miſeris pctōrib⁹ condemnat̄ Vñ Eccī vij. Vindicta carnis impij. ignis ⁊ vermis Differt autem ille ignis īfernalis ab iſto igne materiali pcipue in trib⁹ Primo in acerbitate. Eſt em̃ acerbioꝛ q̄ſi in infinitum. Vnde dicit ſanct⁹ Sebaſtian⁹ cui angel⁹ ad aurem ſtabat. ꝙ iſte ignis ſenſibilis ita ſe habet ad ignem gehēnalem ſicut ignis in pariete depict⁹ ad iſtum ſenſibilem. Secūdo in duratiōe. Nam iſte ignis p̄t extingui. ille vero nō. Vñ Eſa. vlti. Ignis eoꝝ nō extinguet̃. Mat. iij. Paleas autem comburit igni inextinguibili.

Paleas.i.pctõꝛes. Tercio in cõſumptione. Nam iſte ignis pt
omnia cõſumere. Nam ſm phũm. Q̄ia cõſumit materia ignis
Ille ꝟo non pt cõſumere. nec corpa nec ſpũs quos vrit. Vñ de
pctõꝛe conſtituto in īferno dꝛ Job. xx. Auet oīa q̄ fecit. tñ non
cõſumet᷑. Hinc eſt ꝙ dt Chryſoſt. in li. de repatiõe lapſi. Ignis
iſte q̇ in pñti vita eſt cõſumit cuncta q̄ recipit. Ille ꝟo q̄s ſuſci-
pit ſemꝑ cruciat᷑. ⁊ pene ſue ſemꝑ integros reſeruat. ꝓptea ⁊ in-
extinguibilis dꝛ. Nõ ſolum qꝛ ipſe nõ extinguet᷑. ſed qꝛ nec eos
quos ſuſcipit perimit ⁊ extinguit. Scriptura eñi dicit. Quia
pctõꝛes induēt incorruptionē. ſed non ad honorem vite. ſed ad
diuturnitatē ſupplicij ꝑfuturā. Huiꝰ autem pene vim ⁊ ignis
illiꝰ potētiam. nulla vox exponē ⁊ nullꝰ ſermo poterit explica-
re. Ibi q̇d agamꝰ. quid rñdebimꝰ Nihil erit ibi niſi ſtridoꝛ den-
tium. niſi vlulatꝰ ⁊ fletus ⁊ ſeua pm̄a ceſſantibꝰ vndiq̄ȝ auxilijs
et vndiq̄ȝ inualeſcentibꝰ penis. Et ignis ille ſicut nõ hȝ naturā
cõſumendi. ſic nec illuminādi. ſȝ eſt ignis obſcurus ⁊ flāma tene
broſa. Tercio infernꝰ dꝛ locꝰ inquietus. Vñ in reꝝ natura q̇-
dā locus ſꝑ eſt quietꝰ. vt ſupioꝛ ps mūdi Quidā q̄n̄q̄ȝ quietꝰ et
q̄n̄q̄ȝ turbatꝰ. vt ps eiꝰ media. Sic ꝓbabile eſt terciā ꝑtē ſcȝ in-
ferioꝛem ſemꝑ eſſe turbatā. ⁊ ideo dꝛ tartarꝰ Nam ſm Papiā
Tartarus dꝛ turbatꝰ. Prouenit aūt inquies ſiue turbatio ibi
ſpecialit᷑ ex tribꝰ. ¶ Primo ex penaꝝ varietate. ſicut tempꝰ di
cit᷑ eſſe turbatum qnā do mixtum eſt cum pluuia grandine niue
et huiõi. que dicūtur eſſe in īferno. Vñ pſ. Pluit ſuꝑ peccato-
res laqueos ignis ſulphur ⁊ ſpũs procellaꝝ pars calicis eoꝛuȝ.
¶ Secūdo ex miniſtroꝝ vexatione. Hieremie. xvi. Seruietis
dijs alienis qui nõ dabunt vobis requiem die ac nocte. ¶ Ter
cio ex mutuo clamoꝛe. Eſa. xlv. Vos clamabitis pre doloꝛe et
pre cõtritione ſpũs vlulabitis. Certe tūc cuilibet vlulanti ⁊ ſic
clamāti reſpondebit dominꝰ Hieremie. xxx. Quid clamas ſuper
cõtritione tua inſanabilis eſt doloꝛ tuꝰ ꝓpter multitudinem ini
quitatis tue. ꝓpter dura pctā feci hec tibi. Tercio dꝛ infernꝰ lo-
cus intemperatiſſimꝰ. Vñ dicitur auernꝰ quaſi ſine vere. i. ſine
temperātia Nam pene nõ ſunt ibi in aliquo tꝑate. ſed ī ſummo
gradu ⁊ exceſſu maximo. Sūt enim ibi tenebre vltra modum
exceſſiue. propter quod Matthei. xxij. dicuntur tenebre exterio
res. Exinde patet Exodi decimo capitulo de tenebris palpa-

bilib⁹ que fuerūt in egypto quāto magis erūt ibi grauiores. vn̄
Job. xx. Oēs tenebre abſcōdite ſunt in oculis ei⁹. Tunc pctōꝛ
dicet illud Pſ. Poſuerūt me in lacu īferiori in tenebris ꝛ i vm
bra mortis. Item Collocauit me i obſcuris ſicut mortuos ſecu
li. ꝛ anxiat⁹ eſt ſup me ſpūs me⁹. Silr ꝛ illud lamētatiōis. Hie
mie. iij. In tenebris collocauit me qſi mortuos ſempitnos. Itē
eſt ibi ſumm⁹ calor. ꝓpter qd dicit Job. xxiiij. Calor nimi⁹ Et
rō illi⁹ eſt. qꝛ non exaltat ſed incluſus ē ſicut calor in fornace. vn̄
Pſ. Pones eos vt clibanū ignis in tpe vultus tui. dn̄s in ira
ſua cōturbabit eos ꝛ deuorabit eos ignis. Ibi eſt ſummū frig⁹
Job. xxiiij. Ab aqs niuiū Aque ille dicūt aque niuiū q pre cete
ris aquaꝝ ſubſtātijs ſunt frigidiores. ꝛ huiꝰ ſignum ē ſtridor
dentiū qui eſt ſignum magni frigoris ꝛ algoris. Vn̄ Fulgēti⁹ i
epl'a. Duo ſunt pⁱcipalia in iferno tormēta ſcꝫ frig⁹ intolerabi
le. ꝛ calor ignis inextinguibil'. Et iō ſcribit Mat. xxij. qꝛ ibi erit
flet⁹ ꝛ ſtridor dētium. Flet⁹ nāqꝫ in liquefactiōe ocl'oꝝ de calore
naſcit. ſtridor vo dentium ex frigore cauſat Vn̄ Job. xxiiij. Ad
nimium calorez trāſeat ab aquis niuium. Vn̄ in libello metrico
de vita ꝛ geſtis alexādri. Attrit⁹ glacie niuiū. de frigore tranſit
ad penas. o ſuppliciū miſerabile ſemp ꝛ nunqꝫ morit quem car-
cer torquet auerni. ¶ Quarto dr inferu⁹ locus deſolatiſſimus
Hinc eſt qꝛ ſcdm papiam acheron vocat. ab a qd eſt ſine ꝛ cherō
ta gaudium qſi ſine gaudio. ꝛ h quo ad carētiam oīs boni. Vn̄
commētator auerrois. ij. Poetrie. In iferno cōtinuo eſt triſti
cia ꝛ meror ſine cōſolatiōe. Non eīn hn̄t damnati retro aliquā
cōſolationem a mūdo qꝛ non valēt eis ſuffragia. nec deſup de ce
lo nam ex hoc nō fluit ſup eos aliq mia. nec ſperāt grām de futu-
ro. Sic eīn nulla erit eis redemptiōis venia ꝛ ſic erunt triſtiſſi-
mi in deſolatiōe ſempiterna. Et ergo Sap. iiij. dr qꝛ vſqꝫ ad ſu-
premū deſolabūtur. Vn̄ Trenoꝝ pri. dt aīa dannata. Poſu
it me deſolatam tota die merore cōfectam. Eſa. xxiiij. Pctōꝛ
deſolabit in ſcl'a ſeculoꝝ. Heu dolor o pena. vach deſolatio ple-
na. Omni tormēto ſup hoc hō corde memēto.

¶ Q multimoda eſt afflictio ſodaliū infernoꝝ

Ordine debito nūc ſeqtur exponēdum qꝛ multimoda ē af
flictio ſodaliū infernoꝝ Tales eīn ſodales ſcꝫ diaboli ſunt
aſpectu horribiles. effectu crudeles ac tortores infatigabiles.

Primo ergo dico q̧ diaboli ſiue demones ſunt aſpectu multũ horribiles. ⁊ ꝓptea formis horribilibꝰ depingũtur in eccleſijs. ¶ Vñ legit̃ q̧ quidam religioſus de nocte ĩ dormitorio iacẽs cepit terribilit̃ clamare Et cũ veniſſent ad eũ alij frẽs videbãt eũ fixis oculis ad parietẽ immobilit̃ reſpicientẽ nec ad aliq̃d reſpõdentẽ. ſed mirabili horrore cõcuſſum ⁊ timore. Mane ãt a priore introgatꝰ quid ĩ nocte habuiſſet. rñdit ſe diabolũ vidiſſe. Requiſitꝰ cuius eſſet forme. rñdit: Hãc facilit̃ nõ poſſum deſcribere ſed hoc inq̃t dico. Si eſſꝫ ex vna pte furnꝰ ardẽs. ⁊ figura eiꝰ ex alia pte. magis eligerem intrare furnũ q̃ꝫ videre illã horribiliſſimã demonis figurã. Hinc ẽ q̧ btũs Ber. ſup pſal. Qui habitat ſic dt. Quid putatis frẽs. ſi alicui vnꝰ ex tã multis principibꝰ tenebrarꝫ in medium nr̃m irrueret ĩ tota feritate ſua ac tenebroſi corpis enormitate apparẽ liceret q̃s illũ poſſit vel corpis ſenſu ſuſtinẽ vel cordis. ¶ Et idõ ſicut in vitaſpatrꝫ legit̃ quidaꝫ ſenex dixit. Credo q̧ ſi aliq̃s videt demones in ea forma q̃ dãnati eos ſint viſuri. nõ poſſet viuẽ. ſꝫ ſtatim moreret̃. Vñ dt btũs Grego. de Criſorio q̧ cum infirmaret̃. ⁊ videret multitudinẽ demonũ ſibi aſtãtium. cepit altiꝰ clamare. inducias vſq̧ mane Et cũ hoc dicẽs vertẽt ſe huc atq̧ illuc ne videt eos. pre nimio timore vehemẽtiſſime ꝯturbatꝰ ſtatim moriebat̃. Cõturbati eñ ſunt qui videbãt eos ⁊ timuit oĩs hõ. Ecce q̃ꝫ horribiles erũt in affli ctu q̃ taliter occidũt cum ſolo aſpectu. vñ Job. xx. Vadẽt ⁊ veniẽt ſup eos horribiles. Et hoc eſt q̧ innuit Bernardꝰ vbi dt. O aĩa mea q̃s erit tibi pauor cũ dimiſſis omnibꝰ. q̃rũ tibi pñta tam iocũda. tam gratꝰ aſpectꝰ. cohabitatio tam familiaris. ſola pauẽs ignotã ingredieris regionẽ. cum tibi cateruatim deterrẽtia illa mõſtra deterrima occurrẽt. O quãta erit demonũ horribilitas ĩ formis aĩalium crudeliſſimorꝫ apparẽtium. Sap. xi. Pro eo q̧ errãtes colebãt mutos ſerpentes ⁊ beſtias ſupuacuas. ĩmiſiſti eis multitudinẽ mutorꝫ aĩalium ĩ vindictã. vt ſcirẽt q̧ per q̃ peccat q̃s. ꝑ hec ⁊ torquet̃. Non eñ impoſſibilis erat oĩpotẽs manꝰ tua q̃ creauit orbem terrarꝫ ex materia ĩuiſa ĩmittere illis multitudinẽ vrſorꝫ. aut audaces leones vel noui generis beſtias ira plenas. aut vaporẽ igneũ ſpirãtes. aut odorem fumi proferẽtes. aut horrẽdas ab oculis ſcintillas emittẽtes. q̃rꝫ nõ ſolum leſura poterat illos extermiuare. ſꝫ ⁊ aſpectꝰ ꝑ timorẽ oc

cidere. Hec ibidē. vñ Job. xvi. Hoſtis meꝰ terribilibꝰ oculis me
intuitꝰ eſt. Item eiuſdē vltimo. Sternutatio eiꝰ ſplēdor ignis.
et oculi eiꝰ vt palpebre diluculi. de ore eiꝰ lampades ꝓcedunt ſi-
cut tede ignis ſuccēſe. de naribꝰ eius ꝓcedit fumꝰ ſicut olle ſuc-
cēſe atq͡z feruētis. Vñ poeta refert. Sunt ibi ſerpētes flāmas
ex ore vomētes. De flatu q̄ꝝ pereunt aīe miſeroꝝ. Secundo in
effectu ſunt crudeles. Vñ Job. xvi. Collegit furorem ſuum in
me. ⁊ cōminans mihi. infremuit ꝯtra me dentibꝰ ſuis. Vñ pſ.
Aperuerūt ſuꝑ me os ſuū ſicut leo rapiēs ⁊ rugiēs. Item tēta
uerūt me ſubſannauerūt me ſubſannatiōe frenduerunt ſuꝑ me
dentibꝰ ſuis Vñ Eccl'. xxi. Dentes illiꝰ dentes leonis interfici
entis aīas hoīm. Hinc dr̄ pri. Pe. v. ꝙ diabolus tanq͡z leo rugi
ens circuit querēs quem deuoret. In die eīm nouiſſimo inuita-
bunt diaboli ad deuorādum pctōres. Eſa. lvi. Omnes beſtie a-
gri ⁊ vniuerſe beſtie ſilue venite ad deuorādum. Item Hiēmie.
xij. Venite ꝯgregami oēs beſtie terre, ꝓperate ad deuorādum.
De iſto refert exemplū btūs Grego. in li. dialogorū. Vñ dr̄ ꝙ
erat quidā Dorus noīe. non re. ſed tm̄ noīe monachꝰ cui nimiū
graue erat ſi qs ꝓ ſalute ſua ei aliqd loqueret. Nō ſolum āt bo-
na nō faceret. ſꝫ etiam nō poterat audire. Hic cum extremū age
ret ſpūm cōuenerunt frēs. vt egreſſum illiꝰ anime orādo ꝓtege
rēt. Tunc repēte cepit eiſdē frībus ibidē exiſtentibꝰ acclamare
necnō magnis vocibꝰ orōnes eoꝝ interrūpere ita dicēs. Rece
dite recedite. ego datꝰ ſum draconi ad deuorādum. qui ꝓpter ve
ſtrā pn̄tiam me non pt̄ deuorare. Caput meum iam ore ſuo ab
ſorbuit. date locū ne ampliꝰ me cruciet. ſꝫ faciat quod futuꝝ eſt.
Si ad deuorandum ipi datꝰ ſum q̄re ꝓpter vos moras patior?
Tūc frēs ceperunt ei dicē. Quid eſt qđ loq̄ris? Signū tibi ſcē
crucis iprime. Rn̄dit ille cum magnis clamoribꝰ dicēs. Volo
me ſignare. ſed nō poſſum. qꝛ ſquamis huiꝰ draconis ſtimulor ⁊
premor. Cūq͡z frēs hec audiſſent. ꝓſtrati in terram cum lachry
mis ceperūt ꝓ redemptiōe illiꝰ exorare. Et ecce cepit eger ſubi-
to cū magnis vocibꝰ clamare dicēs. Grās ago deo. ecce draco q̄
me ad deuorādum acceꝑat orōnibꝰ veſtris expulſus eſt. ⁊ oīno
receſſit. Itē in q̄rto libro dialogoꝝ refert idē Grego. aliud ex
emplū. Ait eīm ꝙ in ꝑtibꝰ Iconie in q̄dā monaſterio tōgalaton
noīe dr̄ accidiſſe ꝙ qdā fuit monachꝰ ſcūs reputatꝰ in cōſpectu

hoim qlls nō fuerat inuent⁹ apud deū. Nam cum frēs eum eſti mabāt ieiunare. latēter cōſueuerat comedē. Hic in agone ↄſtitu tus fecit ad ſe frēs generalit̄ cōuocari. q̇b⁹ ipſe dixit. Ecce nunc ad deuorandū traditus ſum draconi. q̇ caudā ſua genua mea pe desqꝫ meos fortit̄ colligauit. caput ꝟo ſuū in os meum mittens ſpm̄ meum ebibēs extraxit. q̇b⁹ dictis exſpirauit Et ſicut videt̄ ſunt ꝟba cōdemnati pctōris q̄ ſcribūtur Hiere. li. Comedit me abſorbuit me ſicut draco Iſte ē draco magn⁹ ꝛ rufus hn̄s ſeptē capita ꝛ decem cornua i capite ſuo de quo dr̄ Apoca. xij. Factuꝫ eſt ꝓlium magnū in celo. Michael ꝛ angeli ei⁹ preliabant̄ cū dra cone ꝛ draco pugnauit ꝛ angeli ei⁹ ꝛ non ꝑualuerūt. neqꝫ locus coꝝ inuent⁹ eſt ampli⁹ in celo. Et ꝓiect⁹ eſt draco ille magn⁹ ſer pens antiquus q̇ vocat̄ diabol⁹ ꝛ ſathanas. q̇ ſeducit vniuerſuꝫ orbem. Et ꝙ dr̄ ibidem Ue terre ꝛ mari. qꝛ deſcēdit ad vos dia bol⁹. Diabolus em̄ zelo nimio bonis inuidet q̇ conātur locum e⁹ poſſidē in celo de quo ip̄e miſerablr ꝓiect⁹ eſt in penas. Et quā tum magis appropinq̄t dies vltima. tāto ardētius tēptat ꝛ fer uet inuidia. O q̄nta erit demonū auſteritas ꝛ malicia de quib⁹ Bernard⁹ in ꝓſa. O q̄ impij tortores. tūc torq̄bunt pctōres et terribiles vltores vindicabūt malos mores. Hoꝝ autēꝫ crude litas ꝛ malicia diuerſimode cōfortatur. primo qꝛ plures ſunt ꝛ multi. Un̄ Ps. Multiplicati ſunt q̇ tribulant me. multi inſur gūt aduerſum me. Hinc ē quod dr̄ Iob. xix. Obſederūt in giro tabernaculū meum Un̄ legit̄ in vitaſpatꝝ. q᷒ quidā ſenex vidit demones circūſtantes hoīes ſicut apes. Et ergo dr̄ in Pſalmo Circumdederūt me ſicut apes. ꝛ exarſerūt ſicut ignis in ſpinis Secūdo. qꝛ fortes ſunt ꝛ potētes. q̇d᷒ Apl̄s innuit ad Ephe. vi. vbi vocat eos pricipes ꝛ ptātes ꝛ mundi rectores. Et qꝛ tā po tētes ſunt ꝛ tam fortes ad nocendum. Jdeo dr̄ in Pſal. Uim faciebāt q̇ querebāt aīam meam. Et alibi. Irruerunt in me for tes De hac etiā potētia dr̄ Iob. xl Non eſt ptās ſup terrā que comparet̄ ei qui fact⁹ eſt vt nullū timet. Omne ſublime videt. et ip̄e eſt rex ſup oēs filios ſupbie. Quidā āt potētiam ꝛ ſupbiaꝫ marie exercebūt in punitione maloꝝ ipſos crudeliſſime affligē do. Un̄ Ecci. xxxix. Sunt ſpūs qui ad vindictā creati ſunt. ꝛ i furore ſuo cōfirmauerūt tormēta. ꝛ in tp̄e cōſummatiōis effū dēt ꝟtutem ꝛ furorem ei⁹ qui fecit illos Nā furor illis ſm ſiſitu

dinē ſerpētis ⁊ ſicut aſpidis ſurde obturātis aures ſuas. Eſa.
liiij. Ego creaui fabꝝ ſufflantē in ignē prunas ⁊ ꝓferentē vas ī
opꝰ ſuū. ⁊ ego creaui īterfectorē ad diſꝑdendū. De hoc crudeli ī
terfectore pctōꝛ ꝯdēnatꝰ ſic loquit̄ Job. xvi. Circūdedit me lā-
ceis ſuis vulnerauit lūbos meos ⁊ nō pepcit. effudit ī terra viſ-
cera mea cōcidit me vulnē ſuꝑ vulnꝰ irruit ī me quaſi gigas.
Tercio ſunt demōes ī torquēdo īfatigabiles. vñ Danie. iij Nō
ceſſabūt miſtri regis ſuccendē fornacē. Vñ qdā. Sunt ibi tor
tores ſerpētibꝰ horridiores. Difformes nigri. ſed nō ad v̄bera pi
gri Nunquā laſſant̄. ſed ſꝑ ad hec renouant̄ Ad mala feruētes.
ſunt ad penaſqꝫ recētes. Sempꝫ triſtati. ſpqꝫ ferire ꝑati. Sempꝫ
inardeſcūt. nec ceſſant nec reqeſcūt. Hic ē qꝛ Deutro. xxviij. cui
libet pctōꝛi dr̄. Seruies inimico tuo quē īmittet dñs tibi ī fame
ſiti ⁊ nuditate. ⁊ in oī penuria. ⁊ augebit dñs plagas peſſimas
et ꝑpetuas. O quāta erit tūc dānatoꝝ pena q̄ ſine ītermiſſione
ſꝑerit ꝯtinua ſine pace ⁊ reqe ī miſeria ⁊ anguſtia. Vñ de pctō
ribꝰ dī Ezechie. vij Anguſtia ſuꝑueniēte reqrēt pacē ⁊ nō erit
cōturbatio veniet ſuꝑ ꝯturbationē. Itē Apoca. xiiij. Nō hñt
requiē die ac nocte q̄ adorauerūt beſtiā ⁊ imaginē eiꝰ Tūc pctōꝛ
bñ poſſet dicē hoc qđ ſcribit̄ Eſa. xxxviij. Nō videbo dñm deū
in t̄ra viuentiū. nec aſpiciam hoīem vltra ⁊ habitatorē quietis.
Silr̄ ⁊ illud Hie. lxv. Ve mihi miſero. qꝛ addidit dñs dolorem
dolori meo ⁊ requiē non iueni. Certe tūc ꝯuertet̄ dolor eiꝰ in ca
put eiꝰ. ⁊ in verticē illiꝰ iniqtas eiꝰ deſcēdet

¶ Qꝛ varia eſt cōditio penaꝝ infernoꝝ.

NUnc reſtat mēbꝝ terciū de hac materia ꝑtinꝰ declarādū
qđ eſt varia cōditio īfernaliū tormētoꝝ. Sunt eñ plures
cōdtiones ſpecialiter faciētes ad aggrauationē pene īfernalis.
Prima ē acerbitas qđ ptꝫ ex fletu ⁊ ſtridore dentiū. ex planctu
et deſiderio mortis. ex mādUcatione linguaꝝ ⁊ blaſphemia crea
toris et ex multis alijs his ſilibꝰ q̄ oīa ibidē ſunt vētura. vt ptꝫ
ex locis varijs ſcripturaꝝ. Apoca. xvi. Comederūt linguas ſu
as pre dolore ⁊ blaſphemauerūt deū celi pre doloribꝰ ſuis. Hinc
Grego. dt. Qđ hic ſuſpicari nō potuit illic cruciatui deditꝰ inue
nit. Itē Hiero. Tanta erit in īferno vis doloris qꝛ mens ad ali
ud dirigi nō poterit. niſi ad qđ vis doloris īpellit. Dicet eñ tūc
pctōꝛ illud Hie. viij. Dolor meꝰ ſuꝑ dolorē. Tanta eñ erit acer

bitas penaꝝ ꝙ pctōres vitāqꝫ oēs appetūt ſpreta ⁊ cōtempta.
mortē quam oēs fugiūt ardēti deſiderio ſepiꝰ affectabūt. Vn̄
Apoca ix. In diebꝰ illis q̄rēt hoīes mortem ⁊ nō inuenīet eā. ⁊
deſiderabūt mori. ⁊ fugiet mors ab eis. Acerbitatē ꝟo pene in-
fernalis teſtat̄ dn̄s Hiere. ix. vbi dr̄. Ego cibabo pplm̄ iſtū abſin-
thio. ⁊ potū dabo eis aquā fellis. p hec amaritudinē deſignās in
fernaliū tormētoꝝ. Cōſideratio huiōi acerbitatis fecit quēdaꝫ
iuuenē delicate nutritū intrare ordinē pdicatoꝝ. Quo igreſſo
cū quidā ſapiēs a parētibꝰ eiꝰ miſſus vt ei pſuaderēt egreſſum an̄
q̄ pfiteret̄ dicēs. Delicate nutritꝰ es. nō poteris ſuſtinē rigorē
ordis ⁊ aſpitatē. Rn̄dit iuuenis. Igr̄. ꝓpt̄ hoc ordinē intraui.
qꝛ ſciui me delicatū. ⁊ nihil aſpitat̄ poſſe ſuſtinē. cogitās ꝙ acer
biſſima pena īferni mihi ītolerabil' eſſet. ⁊ iō elegi potiꝰ hāc penā
ordis q̄ illā ſuſtinē. nā ſicut ſcriptū eſt Job. vi. Qui timet prui
nā irruit ſup eū nix. Hec etiā ꝯſideratio mouit quendā petꝝ he-
mitā ad mirabilē pn̄iam quā fecit. De q̄ narrat btūs Grego. in
quarto li. dialogoꝝ. Ait em̄ ꝙ q̄dā Petrꝰ monachꝰ ex regione
hibernie ortꝰ priuſquā heremū petēt moleſtia corpis īteruenien-
te defunctꝰ eſt. Sed ꝓtinꝰ corpi reſtitutꝰ inferni ſupplicia atqꝫ
innumera flāmaꝝ loca ſe vidiſſe atteſtabat̄. Qui etiā q̄ſdā huiꝰ
ſeculi potētes ī huiōi flamma ſuſpēſos ſe vidiſſe narrauit. Qui
cum iā deductꝰ eſſet vt in illis ⁊ ipſe mergeret̄. ſubito angelū co
ruſci habitꝰ apparuiſſe fatebat̄. qui ipm̄ ī ignē mitti ꝓhibuit. q̄
etiā dixit. Egrede. ⁊ q̄lit̄ tibi poſt hoc viuendū ſit cautiſſime at-
tēde. poſt quā vocē excaleſcētibꝰ mēbris ab eterne mortis ſom
no euigilās. cuncta q̄ circa eū geſta fuerāt oībꝰ narrauit. tātiſqꝫ
ſe poſtmodū vigilijs ⁊ ieiunijs ꝯſtrinxit vt īferni eū vidiſſe tor
mēta. etiā ſi lingua tacēt. cōuerſatio acclamaret. Scd̄a cōditio
eſt tormētoꝝ multiplicitas. Eſt em̄ penaꝝ numerꝰ q̄ſi infinitꝰ.
Vn̄ dr̄ in pſal. Circūdederūt me mala q̄ꝝ non eſt numerꝰ. Et
ergo dr̄ Deutro. xxxij. Cōgregabo ſup eos mala. ⁊ ſagittas me
as cōplebo ī eis. Vere ſcribit̄ Eſa. v. Sagitte eius acute. ⁊ oēs
arcꝰ eius extēti. Multas hꝫ dn̄s ſagittas ī pharetra ſua. q̄s nō-
dū oēs extraxit. q̄ poſt finale iudiciū pctōribꝰ immittentur. He
ſagitte ſunt pene varie. q̄bꝰ multipl'r tunc miſeri torq̄bunt̄ Vn̄
dr̄ in pſal. Sagitte potētis acute cū carbōibꝰ deſolatorijs Itē
dicit' dn̄s Deutro. xxxij. Inebriabo ſagittas meas ſanguine. et

gladi⁹ meus devorabit carnes. foris devorabit eos gladi⁹. int⁹ pavor. cōſumentur fame ꝛ devorabūt eos aves morſu amariſſimo. dētes beſtiaꝝ īmittā in eos cū furore trahentiū ſup terrā atq; ſerpētium. De hac penaꝝ multiplicitate ſic dr Gre. ſup illud Mat. xiij. Eijcient in tenebras exteriores. In īferno erit frig⁹ inſupabile. ignis īextinguibil'. vermis īmortalis. fetor ītolerabil'. tenebre palpabiles. flagella cedentiū. horrida viſio demonū. cōfuſio pctōꝝ. ꝛ deſperatio oīm bonoꝝ. Vñ quidā Infern⁹ eſt fovea mortifera penis oīb⁹ ꝛ miſerijs referta. Hinc dr ī pſal. Pluit ſup pctōres laqueos ignis ſulphur ꝛ ſpūs ꝓcellaꝝ ps calicis eoꝝ. Et notāter dr ps qꝛ nō ſolum ī dictis ſꝫ nec etiā in mille cōſilib⁹ poſſit pene integritas pfcē explicari. Nā quicqd de penis hic dixerim⁹ eſt tanq; mīma ps vni⁹ feſtuce reſpectu magnitudis īfinite. Ut āt hec penaꝝ multiplicitas expſſius declaret.

Notādum ē q dānati erūt pleni miſeria et dolore. habebūt em̄ fletū in oculis. ſtridorē in dētib⁹. fetorē in narib⁹. gemitū in vocib⁹. terrorē in aurib⁹. vincula ī manib⁹ ꝛ pedib⁹. ignīſq; ardorē in mēbris oīb⁹ Ecce q̄ȝ repleta ē penis atq; plagis aīa pctōris ī infernū deſcendētis. Et ergo de dānatis dr Eccl. xv. Tenebit eū tribulatio ꝛ anguſtia vallabit eum Et eiuſdē. xx. Ois dolor irruit ſup eum. Item dr Eſaie. xiij. Omne cor hoīs tabeſcet ꝛ cōteretur tortionem ꝛ dolorem tenebunt. quaſi parturiēs dolebunt vnuſquiſq; ad proximū ſuū ſtupebit. facies cōbuſte vult⁹ eoꝝ. Vñ Baruth. vi. Nigre ſunt facies eoꝝ a fumo. Nā omnes pctōres redigent in ollam. Ut habet Joā. ij. Et dolores ꝑturiētis veniēt ei Ut ſcribit Oſee. xiij. O q̄ȝ multa flagella peccatoris. Nunc em̄ poteſt dicē cum pſal. Circumdederūt me dolores mortis nō tpalis ſed ꝑpetue. ꝛ pericula īferni invenerunt me. Recte dr circumdederūt qꝛ abyſſus ſicut veſtimētum amictus ei⁹. Nam induit maledictionē ſicut veſtimētum ꝛ ītravit aqua in interiora ei⁹. ꝛ ſicut oleum in oſſib⁹ eius fietq; ei ſicut veſtimentum quo operitur. ꝛ ſicut zona quo ſemper precingatur. O quale veſtimētum de filis penaꝝ tam multiplicium ſic fortiter cōtextum q ꝑpetuis tpibus nunq; erit detexēdum ſeu etiā deponēdum Nam funiculo eternitatis erit pctōr inſepabiliter colligat⁹ O q̄ȝ aſpeꝝ ꝛ mordoſum ſentiet illud tegumētū Ipm nāq; eſt de q̄ ſcribit Eſa. xiiij. Operimentū tuū erunt vermes.

Tam multiplicis pene cõſideratio reuocauit ipm̄ dauid a mor
te pcti ad pn̄iam peragẽdam. Vñ dixit ad dñm Quãtas oſtẽ-
diſti mihi tribulationes multas ⁊ malas. ⁊ cõuerſus viuificaſti
me. Huiꝰ etiã multiplicis pene cõſideratio mouit quendã hẽmi
tam. Sicut legit in vitaſpatꝝ ad aſperrimã pn̄iam. quã in here
mo peragebat. a q̃ cum q̃reret cur ſe ita iterficẽt: rñdit. Totꝰ la
bor vite mee nõ eſt idoneꝰ ꝯpari ad vnum diẽ tormentoꝝ q̃ pctõ
ribꝰ in futuro ſeculo p̄parant. Itez narrat in geſtis angloꝝ. ꝙ
tp̄e Cõſtantini minoris qdã miles defunctus circa annos dñi.
dcccvi. qui poſtmodũ vite reſtituꝰ penis territꝰ q̃s viderat. ad
heremũ fugit. fecitq; cellulã iuxta quendã fluuiũ in q̃ veſtibꝰ in
dutꝰ ſepe balneabat ꝑmittẽs veſtimẽta ſic ad carnem cõgelari.
Poſtea ꝟo balneũ calidiſſimũ intrabat. ⁊ ſic cõtinuo fecit quo
uſq; moreret. Et cum ſup iſto a videntibꝰ argueret. talit rñde-
bat. Si vidiſſetis q̃ ego vidi. eadẽ vel maiora mecum faceretis.
Nã ſcḋm Gre. ſup Job. Sup oĩa ꝓuocat cõpunctionẽ viſio pe-
ne infernalis. Tercia cõditio penã gehẽne aggrauãs eſt eterni
nitas. vñ Sap. iiij. Illos videlʒ pctõres deridebit. ⁊ erunt poſt
hoc decidẽtes ſine honore int mortuos in ꝑpetuũ Et Mat. xxv
Ibũt hi in ſuppliciũ eternũ. Itẽ Judith. xvi. Dabit dñs ignẽ
et vermẽ in carnẽ eoꝝ. ⁊ vrantur ⁊ viuãt. ⁊ ſentiãt vſq; i ſempi
ternũ. Idem dr̄ Eſa. vlti. Vermis eoꝝ non extinguet Vñ dr̄
dñs Deutro. xxxij. Ignis ſuccẽſus eſt in furore meo. ⁊ ardebit
vſq; ad inferni nouiſſima hoc ẽ in ꝑpetuũ ſine fine. Eſa. xxxiij. O
quis de vobis poterit habitare cũ igne deuorãte. aut q̃s habita
bit ex vobis cũ ardoribꝰ ſempiternis. Et eiuſdẽ. xxxiiij. Et trã
in pice ardẽtem nocte ac die nõ extinguet in ſempiternũ. Aſcen
det fumꝰ eius a generatiõe ⁊ i generationẽ. deſolabit in ſcl'a ſcl'o
rũ. vñ Apoca. xx. Diabolꝰ miſſus ẽ in ſtagnũ ignis ⁊ ſulphurꝭ.
vbi ⁊ beſtia ⁊ pſeudo cruciabunt nocte ac die in ſcl'a ſcl'oꝝ. Et q̃
nõ eſt inuentꝰ in libro vite ſcriptꝰ miſſus ẽ in ſtagnum ignis ibi
erit vmbra mortis ⁊ nullꝰ ordo. ſed ſempiternꝰ horror ĩhabitat.
Ut habet Job. x. vñ Grego. in moralibꝰ ſic dr̄. Horrẽdo modo
tũc erit miſerꝭ dolor cũ fortitudie. flãma cũ obſcuritate. ⁊ mors
ſine morte. finis ſine fine. defectꝰ ſine defectu. Quia ⁊ mors ſem
per viuit. ⁊ finis ſp incipit. ⁊ dfectꝰ deficere neſcit. Vñ poeta re
fert. Nõ venit ad metas mortis miſerabilis etas Neſcit finiri

ſempqꝫ videt̃ oriri. Semꝑ vexãdo ſꝑ gemitꝰ renouãdo. Hic pe⸗
trꝰ bleſenſis in q̃dã epl'a ſic ait. Ibi nõ eſt ſupplicioꝝ modꝰ nec i
termiſſio ſiue finis. Nã ibi finis ſꝑ incipiet. mors nõ morit̃. nec
defectꝰ deficiet. vt dãnati hoīs cõditio ſꝑ in doloris materiam et
mortis eterne pabulum. miſerabl'r recidiuet. Quare dr̃ in pſal.
Sicut oues ĩ inferno poſiti ſunt. mors depaſcet eos. Et ſi mor
te paſcent̃ impij q̇d potabũt illi ſi mors ẽ paſtꝰ qualis erit potꝰ
Audi ꝓphetã. Uua eoꝝ vua fellis ⁊ botrꝰ amariſſimꝰ fel draco
nũ. vinũ eoꝝ venenũ aſpidũ inſanabile. Ita ſcribit̃ Deutrono.
xxxij. O q̃le pctõꝝ nutrimentũ videlꝫ mortis ꝑpetue tã crude
le ſuppliciũ viuẽt tũc morti q̄ vite ſunt mortui. Hinc ẽ qđ Ber
nar. dr̄ li. quĩto de ꝯſideratiõe ad Eugenium papã. Horreo ver
mẽ mordacẽ ⁊ mortẽ viuacẽ. horreo icidẽ in manꝰ mortis viuẽ
tis ⁊ vite moriẽtis. vñ Gre. Morte ĩmortali morient̃ impij. O
deꝰ eterne q̄re me poſuiſti ꝯtrariũ tibi. ⁊ factꝰ ſum mihimetipſi
grauis? Cur non tollis pctm̃ meũ. vt hoc ꝑpetuũ poſſim euadẽ
tormentũ. O q̃ꝫ felix ⁊ beatꝰ qui pctõꝝ ſordibꝰ nequaq̃ꝫ fuerit i
fectus. qui poſt mũdi gaudia nõ abijt. nec ĩ vanitates ⁊ ĩſanias
falſas reſpexit. Nos ãt miſeri errauimꝰ a via veritatis. ⁊ iuſti⸗
cie lumẽ non illuxit nobis. laſſati ſumꝰ in via iniq̇tatis ⁊ ꝑditio
nis. ⁊ ambulauimꝰ vias difficiles. vias graues ⁊ inutiles. ꝑ viã
autẽ dñi noluimꝰ ambulare. Uere ſicut dr̃ Eſa. xlix. Inuacuũ
laborauimꝰ ſine cã. ⁊ vane fortitudinẽ nrãm ꝯſumpſimꝰ Quid
eñi nobis ꝓfuit ſupbia. q̇d diuitiaꝝ pompa ⁊ iactantia. q̇d p̄cio
ſa corpis indumẽta. q̇d cõmeſſatiões ⁊ crapule. quid riſus ⁊ leti
cie? Quid hec oĩa nobis ꝓfuerũt: in quibꝰ vane ⁊ inutilit̃ immo
potiꝰ damnabl'r tẽpꝰ nr̃m expendimꝰ. Proch dolor ſine fructu
trãſierunt hec oĩa tanq̃ꝫ fumꝰ ſeu aura matura. trãſijt qđ tꝑale
fuit ſꝫ heu remãſit qđ in eternũ cruciabit. Nũc dicet dñs de quo
libet dãnato illud Iob. xx. Iuxta multitudinẽ adinuẽtionũ ſua
rũ ſic ⁊ ſuſtinebit. Et illud Apoca. xviij. Quãtũ glorificauit ſe
et in delicijs fuit tm̃ date illi tormẽtum ⁊ luctũ. q̇bꝰ eternal'r ſi⸗
ne fine torqueat̃. O quãta ẽ hoīs demẽtia ꝓ delicijs aut diuitijs
ſeu ꝑ aliq̃ re terrena huiõi ꝑpetua corpis ⁊ aĩe ſubire tormenta.
Uñ Chryſ. in li. de repatiõe lapſi ſic inq̇t. Dic quãta tꝑa luxu⸗
rie q̄ deliciaꝝ ſpacia ꝯpari vis penis ſempiternis? Centũ ſi pla⸗
cet ãnos delicijs denꝰ adde ⁊ alios centũ. adde ⁊ decies centũ.

que erit ex his ad eternitatē compēſatio. Nōne omne temp⁹ vi
te hui⁹ q̄ delicijs frui videmur ⁊ indulgē libidini q̄ſi noctis vni
us ſomnū ad eternitatis ꝯpatione videt. eſt igit aliq̄s q̄ vt vna
nocte delectabile videat ſomniū eternas eligat ſubire penas. et
illud ꝑ his recipe. vel ꝑ illis iſtud cōmutare. Quid dicem⁹ ad re
poſitas penas. q̄d dicem⁹ ad hoc q̄ delicie velut vmbra trāſeūt.
pene vero eternalit permanēt. etiam ſi equale temp⁹ ⁊ idem ſpaci
um delicijs eſſet poſitum ⁊ pene. eſſet ne aliq̄s ita ſtult⁹ ⁊ demēs
vt eligēt ꝓ vna die deliciaꝝ vnum diem ſubire penaꝝ. cum ſole
at dolor vni⁹ hore ⁊ quilibet corpis cruciat⁹ in obliuionem mit-
tere p̄teritū temp⁹ in voluptate trāſactum. Hec omnia Chry-
ſoſtom⁹ vbi ſupra. O eternum nunq̄ꝫ finem habiturum corpis
et aīe tam grāde ſupplicium O mortis ꝑpetue indicibile tormē
tum. Quid em̄ referam de te neſcio. Nō em̄ poteris verbis expri
mi. nec intellectu cōcipi. nec corde cōphendi. Poſito em̄ q̄ eēt
vn⁹ lapis de arena coagulat⁹ ⁊ compact⁹ tante quātitatis ſicut
infra cōcauitatem octaue ſphere poſſet cōtineri. ⁊ q̄ poſt milleſi
es mille ānos ꝑ diuinam potētiam vna arenula tollere. Et de
inde poſt milleſies mille ānos adhuc vna. ⁊ ſic ꝯſequēter donec
tot⁹ lapis in nihilum redigeret nunq̄d cōſumpto lapide eterni-
tas p̄dicta erit reuoluta. ſic q̄ damnatoꝝ anime tūc a penis libe
rabunt. Rn̄deo tibi ⁊ dico q̄ ꝑpetuitas illa vix tunc erit inchoa
ta. Nam finiti ad infinitum nulla eſt ꝓportio. vt dt phūs. viij.
phyſicoꝝ. Si em̄ hoc cognoſcerēt ⁊ preſcirēt pctōres ꝯdemna
ti q̄ dicto lapide cōſumpto ab illis intolerabilib⁹ quos ſuſtinēt
inferni cruciatib⁹ deberēt eripi ⁊ totalit liberari. miſerablr ſuper
hoc redemptiōis die deberēt ſperare imo quodāmodo ſperando
cōgaudere. ex quo ſcirēt finem ſuoꝝ tormētoꝝ poſt inumerabi
les. imo poſt incōphenſibiles ⁊ īfinitos fore annos q̄uis tar-
diſſime aduentuꝝ. Illa em̄ eſt maxima omnium penaꝝ: deſola-
tio ⁊ carētia oīs ſpei nunq̄ꝫ a penis redimi ſiue liberari. Nam ſi
cut dr Eſa. xxiiij. Peccator deſolabit in ſecula ſeculoꝝ. Vn̄ dr
Trenoꝝ. iij. Perijt finis me⁹ ⁊ ſpes mea a deo. Item q̄rit pec
cator Hiere. xv. Quare fact⁹ eſt dolor me⁹ ꝑpetu⁹. ⁊ plaga mea
deſperabil. Sup quo Prouer. xi Sapiens ſic rn̄det. Mortuo
hoīe impio nulla erit ſpes vltra Intelligite hec qui obliuiſcimini
deum ne infern⁹ aliquādo vos rapiat ⁊ nō ſit qui eripiat. Ecce

iam plane video ꝙ ĩ inferno nulla eſt redemptio pctõꝛis. Cha-
riſſime intelligis tu ꝟbum. ſapis cõſilium de lapide ſuperi⁹ tibi
dictum. Dic mihi quid de illo ſentis. q̇d iudicas. q̇d diffinis. pu-
to veraciter ꝙ ratio non p̃t diſſentire quinimo vt dꝛ ſit ĩ rei ve-
ritate. Cogita ergo varias terraꝝ ꝓuincias ⁊ imaginare regio
nes ſingulas. perpẽde fluuios ⁊ maria: mundum mẽte circui et
totum perambula. Aſcẽde vſq̧ ad celum ⁊ oĩa ſic trãſuola Ite
rum deſcẽde in abyſſum. ꝓfunditatem cõſidera. Ex quib⁹ om-
nib⁹ que celi ambitu cõtinent cõpone lapidem. ⁊ imaginare ma
gnitudis ei⁹ quãtitatem. q̃ coꝛdialiter intellecta. Dic mihi cha-
riſſime q̇d ſentis tunc de lapide ĩmo potius. quid ſapis de ꝑpetu
is: q̇d de infinitis pctõꝝ penis ⁊ moꝛte. Eſtimo ꝙ talit̃ reſpon
debis. Vere vere loqui neſcio. Audiui et cõturbat⁹ eſt venter
me⁹. A voce cõtremuerunt labia mea. grandem rem intelligo.
et veritatem ꝓpoſitam video. Vñ ammirari nõ ſufficio. ſed pa
uoꝛe nimio mẽte cõtremiſco. Nã certiſſime timoꝛ ⁊ tremoꝛ ve-
nerunt ſuper me multiplicis hoꝛroꝛis. ⁊ cõtexerunt me tenebꝛe.
Quis em̃ non metuẽt. q̇s non expaueſcẽt. q̇s anxietate coꝛdis
penit⁹ non deficẽt. qui mente ten⁹ hunc lapidem diligẽter rumi
naret. infinitas pctõꝝ penas memoꝛit̃ reuoluẽdo. Pone ergo
eum velut ſignaculum ſuꝑ coꝛ tuũ. Valde em̃ vtile eſt ⁊ ꝓficu-
um tibi huiõi lapidis nunq̧̃ obliuiſci. q̃ten⁹ ſi diuin⁹ amoꝛ te nõ
coꝛripit ⁊ reuocat a malicia huiuſcemodi ſpeculum pene ĩtermi
nabilis ſaltẽ te cohibeat aliq̃ñ a pctis. O graue ſupplicium mi-
ſerabile q̧̃ fugiẽdum. O ſtygis exitiũ lachꝛymabile q̧̃ metuen
dum. Q̃ ſtyge toꝛquet̃ ſemꝑ nunq̧̃ moꝛietur Semꝑ plectet̃ ⁊
nunq̧̃ finis habet̃. Ex p̃dictis clare ptꝫ ꝙ penaꝝ incrementum
per infinita ſecula nunq̧̃ finietur. Huiõi ꝯſideratio eternitatis
pene infernalis cõuertit fulconem marſiliẽſem qui cum eſſet ex
cellẽs ioculatoꝛ ⁊ vanitatib⁹ mundi dedit⁹. vna dieꝝ cepit cogi
tare de eternitate gehẽnalis pene. ⁊ dixit ĩ coꝛde ſuo. Si tibi ꝓ-
poneret̃ iacere in lecto molli ⁊ bñ ſtrato. ita ꝙ nulla nccitate co
gẽte inde recedẽs hoc nõ poſſes ſuſtinẽ in eternum iacẽ in tali le
cto delicato. quõ ergo poteris ſuſtinẽ ſempiternã infernalẽ pe-
nam. ſi cõtingat te in ꝑpetuũ illam foꝛe paſſuꝝ Hac vero cõſide
ratione perterrit⁹ reliquit oĩa ⁊ fact⁹ eſt monach⁹. poſtea ep̃us
tholoſan⁹ ⁊ vir eximie ſanctitatis. Itẽ cõſideratio ꝑpetuitatis

pene ĩfernalis cõfortat hoĩem ⁊ ĩducit ad pugnãdũ ꝯtra diabo-
lũ. Quis eñ ꝯſiderãs ꝙ ſi deuict⁹ fuerit ab eodẽ ducereť ad tor
mentũ ſempiternũ non viriliter pugnet ne vincať. Vñ narrat
Egeſipp⁹ de cladib⁹ iudeoꝝ ꝙ cũ quidã de ſocijs alexãdri q̇ pre
erat magno exercitui vidẽt ꝯtra eũ inumerabilẽ exercitũ ad bel
landũ pꝛepatũ ⁊ ſui cibũ ſumerẽt ⁊ ad ꝯfortationẽ vinũ ipſe in
quodã ſolatio q̄ſi iocũdo eis dixit. Prãdeam⁹ nũc o viri ſtren-
nui. nã apud inferos ſum⁹ cenaturi. Quo v̄bo ſunt oẽs aĩati ad
fugiendũ illã cenã ꝙ tam viriliť pugnauerũt. ſic ꝙ de cũctis ho
ſtib⁹ ſuis honorifice triũpharũt. Itẽ a delectationib⁹ mũdi re-
trahiť ⁊ auelliť. Vñ legiť in vitaſpatꝝ quendã ſenẽ dixiſſe Nu
trix cũ vult puerꝝ ablactare. et a dulcedĩe lactis abducẽ ad mam
millã ponit ſinapiũ vel quicq̇d aliud amaꝝ. qđ puer lactens gu
ſtãs ⁊ pcipiẽs ſtatim retrahiť a dulcedĩe lactis. Et ſic tu iunge
amaritudinẽ ppetuã inferni. delectationib⁹ huius mũdi. ⁊ pro
culdubio retraheris ab eiſdẽ. vñ Job. v. Nunq̇d guſtare pt q̇s
qđ guſtatũ affert mortẽ amariſſimã hoc ẽ penã ſempiternam:
Ideo dt Proſper In pñti vita delitie tpales dulces ſunt. ⁊ tri
bulatiões amare. Sed q̇s nõ libẽter bibit tribulatiõis poculũ
metuẽs ignẽ ppetuũ gehẽne. Aut q̇s nõ contẽnit dulcedinẽ ſe
culi inhiãs bonis ſempiterne vite. Vñ legiť in legẽda beati Joã
nis euãgeliſte. ꝙ q̇dã diuites ad p̄dicationẽ ei⁹ cõuerſi oĩa reliq̃
rũt. poſtea videntes ſeruos ſuos ĩ glĩa mũdi cõſtitutos penituit
eos ſua bona reliq̇ſſe. qđ beat⁹ Joãnes p ſpm̃ intelligẽs. virgu-
las in auꝝ. ⁊ ſilices ĩ gẽmas orãdo cõmutauit. ſicqꝫ eis oĩa reſti-
tuit delicta. Poſtmodũ quidã iuuenis a btõ ioãne reſuſcitat⁹.
narrauit eis de glĩa quã amiſerũt ⁊ de penis ĩfernalib⁹ q̃ eos ex
ſpectauerũt. Quib⁹ intellectis plurimi territi ⁊ aĩo cõſternati
oĩa cõtemnẽtes ad pauptatẽ priſtinã reuerſi ſunt. ac mundum
cũ ſuis delicijs penit⁹ dereliq̇rũt. Itẽ accidiã pfugat ⁊ repellit.
¶ Vñ legiť in vitaſpatꝝ ꝙ q̇dã frater dixit ſeni. Pater nimi-
um accidior ſic cõtinuo ſedẽdo in hac cella. Senex rñdit. Non-
dũ vidiſti futura tormẽta ppetuo duratura. Nã ſi illa in corde
tuo poſuiſſes ꝙſi cella tua vſqꝫ ad collũ eſſet v̄mibus repleta ſu
ſtinẽs patiẽter ⁊ nõ accidiareris Et ergo cũ oportet peccatorẽ
aut eternã aut purgatorij acerbiſſimã ſuſtinẽ penã. vel in pñti
cõdignã agẽ pñiam. quis nõ preeleget hic ſuſtinẽ pñiam ⁊ pati

potius q̄ʒ ibi. niſi oīno fuerit mēte alienatꝰ Vñ Iſi'do. ī ſynodo
Intende aio dolores quoſcūq̄ʒ tormētoꝝ. quaſcūq̄ʒ ſcli penas.
quaſcūq̄ʒ doloꝝ acerbitates. compa hoc totū gehēne ꝛ leue erit
omne qd pateris. Itē Bern̄ in epl'a. Vigilias ames ꝛ ieiunia.
manuūq̄ʒ labores. ſed hec leuia ſunt flāmas ꝑpetuas meditanti.
Recordatio tenebrarū facit nō horrē ſolitudinē. Si futurā de
ꝓbis cogitas diſcuſſionē. non diſplicebit ſilētium fletꝰ ille ꝛ ſtri
dor dentiū faciles tibi reddit ꝛ culcitrā ꝛ mattā. Itē Augꝰ in ꝑ
mōe. Mens humana mūdi hꝰ illecebris ꝛ cōcupiſcētijs deuicta
fugit laborē. expetit voluptatē. Et vix ad hec deducit̄ vt ſe a pri
oris vite ꝯſuetudīe excludat Sʒ cum incepit cogitare iudicij ne
ceſſitatē ac penaꝝ eternaliū crudelitatē voluntariū bellū indi-
cit paſſionibꝰ mota vel ſpe p̄mij vel tīore ſupplicij vim facit pri
ſtinis deſiderijs. ꝛ violēter ipā ſeipam vincē contēdit. Ideo dr
Abacuc. iij. Ingrediat̄ putredo ī oſſibꝰ meis. vt ſubter me ſcate
at tp̄e videlʒ p̄ntis vite. ꝛ poſtea requieſcā in die tribulationis
Ecce quā fructuoſa ꝛ ſalubris ē meditatio pene īfernal'. Qua-
re ſcribit̄ in pſal. Cōuertant̄ pctōres in īfernū. hoc eſt ꝑ medita-
tiōes illuc ſe trāſferāt viuētes. ne poſtmodū illuc deſcēdāt ꝑpe
tue moriētes. Et ergo dr bñ Daniel'. iij. Beatꝰ q̄ intueris abyſ
ſos videlʒ ꝑ cōtinuā ꝛ iugem memoriā interne cōtemplationis
tormēta īfernalia cordialit̄ intuēdo. Patet ergo ſufficiēter ꝑ p̄
dicta q̄ multiplex ē ꝛ varia īfernalis pena. ꝛ q̄ʒ vtilis ꝛ ꝓficua
eſt ipſiꝰ memoria. Et ergo Erit hō vere q̄ cum bona poſſit hr̄e.
Sponte ſubit penas infernaleſq̄ʒ cathenas. Ignibus arſurus
ex his nunq̄ʒ rediturus

¶ Finit Tercium nouiſſimorum

¶ Sequūtur exempla de penis inferni

¶ Ex horologio eterne ſapientie de penis inferni.

¶ Factum eſt āt poſt hec ꝛ ecce diſcipulꝰ cepit cogitare dies an
tiq̄s ꝛ ānos eternos ī mente hr̄e. Nūq̄ʒ cum ꝓfunde ſe colligēt
et a ſenſibilibꝰ ꝑut potuit intellectū abſtraxiſſet. apparuit ī vi-
ſione fidei oculis a lōge q̄ſi q̄dā regio vmbroſa ignota ꝛ multū
terribilis. Cūq̄ʒ tremefactꝰ quidnā hoc eſſet inq̄reret. rn̄ſum ē

ei. Regio hec vt vides diſtincta. locꝰ eſt penaꝝ futuraꝝ quē di-
uerſe aīe poſt egreſſum a corꝑe ꝓ diuerſitate culpaꝝ in penā ſor
tiunt. quedā ad ipſaꝝ purgationē. quedā vero ad eternā dam-
nationē ⁊ ꝓut ſibi ea tunc demōſtrata fuerit. Hec āt ⁊ his ſilia
tam horrēda ⁊ imania fuerit tormētoꝝ genera vt nulla ſufficēt
hec lingua narrare. aut nullꝰ ſenſus mortaliū poſſꝫ ea plene eſti
mare. Cum āt ad ſe rediſſet. ⁊ q̄ſi de alio mundo vt ſibi videbat
ex motiua viſionis p̄ntia veniſſet nimio terrore ⁊ errore velut
hō ſemiuiuꝰ aliquādiu iacēs in ſeip̄o contabuit. Quedā autem
ex his ſolum fidei cōmunibꝰ oculis cōſpexit. Reſpexit igit ⁊ ec-
ce de p̄dcis locis fetor itolerabil̄ exoriebat. mallei reſonātes au
diebant tenebre ꝓfundiſſime denſabant. ⁊ videbātur ibi facies
demonū horribiles. Ibi erat planctꝰ ⁊ gemitꝰ ⁊ alternātia ma-
la impios ſine pietate diſcerpebāt. ab aquis niuiū tranſibāt ad
calorē nimium. Cōſiderabat int̄ hec equitatē ⁊ magnitudinem
iudicioꝝ dei ⁊ int̄ cordis ſe premētis anguſtias. ac ſudoris gut-
tas. que ip̄m ex horrore viſiōis penetrauerāt aduertebat. q̄m ꝑ
que peccauerat q̄s. ꝑ hec ⁊ torq̄bat. Vn̄ ⁊ illi q̄ in vita ſua inſen
ſate ⁊ iniuſte vixerāt. ꝑ hec q̄ coluerāt tormēta recipiebāt. Rap
tores nāqꝫ ⁊ p̄dones ac eoꝝ complices. ⁊ hi q̄ paupes ⁊ amicos
dei dum adhuc viuerēt ſpoliauerūt. vel ꝑ exactiōes indebite in
flixerūt. ad patibula q̄dā infernalia. ſupra humanam eſtimatio
nē penalia rapti violēter ſuſpendebātur ⁊ ibidē torq̄bant. nec
tn̄ moriebant. ſed mō indicibili cruciabant. Nōnulli etiam qui
ſub habitu agnino mentē occultauerāt leoninam qui velut ca-
nes rabidi ſeruos dei ꝑ obprobria ⁊ maledicta aut v̄ba turbati
ua moleſtauerāt. et cōfratres ſuos iniq̄ ꝑſecutiōe leſerāt ibidēꝫ
a canibꝰ infernalibꝰ amariſſimis morſibꝰ corrodebant. Itē ſupꝑ
bi ſepultura aſini in īferno deſpectiue ſepeliebant. ⁊ tanq̄ꝫ cada-
uera putrida ignita ꝓiecti obprobrio ſempiterno qđ nunq̄ꝫ de
lebit adijciebātur. Et ꝓ gloria t̄pali ⁊ mētis elatiōe q̄ ceteros ī
flati preire ambiebāt. tāta penaꝝ mole ac pōdere p̄mebant quā
tum q̄s premi poſſit q̄ maximā turrim ſup̄ ſe h̄ret. Bibuli v̄o et
crapuloſi. ⁊ q̄ ventri ſuo ſeruierāt. velut lupi famelici fame īcre
dibili ac ſiti intolerabili affligebant. cupiētes guttā minimā aque
frigide ꝓ refrigerio lingue ſue flāmaꝝ incēdio aduſte recipe ⁊ ne-
mo illis dabat. Sꝫ demōes teterrimi cū ſitulis ardētibꝰ iuxta

eos ſtabāt ⁊ potum quendā ſulphureū plūbo liq̄facto ſilem ni-
mio calore eſtuantē ꝑ os eoꝝ in ventrē ꝑfuſum fortit̄ infunde-
bāt. Luxurioſi q̄ꝫ ⁊ q̄ in delicijs carnē ſuā enutriuerant ⁊ in ob
ſtinatiōe ſua ꝑduranerāt a ſꝑpentibꝰ deuorabātur ⁊ a bufonibꝰ
ignitis aculeis vſq̄ʒ ad viſcera torq̄bant̄. Qui carnali ac ſ̄reno
amori dediti fuerāt vtriuſq̄ʒ ſexꝰ. terrā īfernalē pre dolore mor
debāt. q̄m̄ eos demones nimiū affligebant. nā ſpicula ignea ha
bētes ⁊ eſtu vehemētiſſimo eos īſequētes vulneribꝰ eos ſeuiſſi-
mis repleuerūt. Sꝫ et ſocios ī culpa ſocios habuerunt ī pena.
Supra modum āt cupidi ⁊ auari ac queſtuarij male torq̄bant̄
nā in focis metallis bullientibꝰ plenis balneabant̄. ⁊ exilire cu-
piētes abſq̄ʒ mīa reinpingebant̄. Judiciū dnriſſimū his q̄ pree-
rāt fiebat fortioribꝰ aūt fortior īſtabat cruciatio ⁊ potentes ibi
tormēta patiebant̄ potēter. O q̄s dicē queat q̄ntū ibi iudices.
impij. rectores iniq̄. clerici turpis lucri. cupid. i monachi laſciui. la
ici violēti. muliēs ꝓcaces. ſaltatrices ⁊ ābicioſe. ⁊ diuerſi q̄ꝫ fal
ſi chriſtiani penas varias habuere. Heu q̄ʒ miſerabiles rugitꝰ ⁊
clamores dabāt lamētabiles. ita vt ſola viſiōis hꝰ afflictio oēm
penā mūdi quodāmō excedē videret̄. Nā ⁊ multitudo vrſoꝝ ī
fernalium ⁊ audaces leones ⁊ noui generis aīalia ira plena. ig-
noteq̄ʒ beſtie vaporem igneum ſpirātes. odorem fumi ꝓferētes
et horrēdas ſcintillas ab oculis emittentes morſu amariſſimo
eos dilaniauerant. Tandem multi ex his in puteum abyſſi. de
quo fumus horribilis ⁊ fetor intolerabilis exibat ꝓijciebātur.
aſpectꝰ eorum velut ferrum cādens in modum fauillaꝝ exarde
bant. et a demonibꝰ reimpingebātur cōmanducātes līguas ſu
as pre dolore. ⁊ blaſphemabāt deum celi pre doloribꝰ ſuis ⁊ vul
neribꝰ. ⁊ non egerūt pn̄iam ex operibꝰ ſuis vinculis tenebraꝝ.
et lōge noctis compediti. in obſcuro ac tenebroſo obliuiōis ve-
lamēto tenebātur. Sonitus deſcendēs cōturbabit eos. ⁊ pſo-
ne triſtes apparentes pauorem eis incutiebāt nec ſiderum lim
pide flamme illuminare poterāt noctem illam horrendam. vna
enim cathena tenebrarum omnes colligati erāt. Omnis orbis
terrarū limpido illuminabatur lumine ſolis. illis autem ſuper-
poſita erat grauis nox imago tenebrarum. Ipſi autem ſibi erāt
grauiores tenebris fumꝰ tormentoꝝ ipſoꝝ aſcēſurus eſt in ſecu
la ſeculorum. Poſt hec vox quedā deſuper quaſi tonitruū au-

diebat que inſultãdo ⁊ q̃ſi exprobrãdo dicebat Ubi nũc ſunt hi
qui ab initio a dieb⁹ antiq̇s mũdo huic toto ſeruierũt deſiderio
qui voluptuoſe viuẽtes varijs deſiderijs ſe ſubdiderunt. Eya
quid ꝓſunt illis nunc oĩa q̃ tanq̃ vmbra velociter ꝑtrãſierunt
q̃ breuis delectatio tã longã reſtem poſt ſe trahit etne miſerie.
O ſtulti ⁊ vecordes. vbi nunc ỽba illa q̃ cum leticia tãta ⁊ cor
dis tripudio dicẽ ſolebatis. veite ⁊ fruamur bonis q̃ ſunt. ⁊ vta
mur creatura tanq̃ in iuuẽtute celeriter. Quid iuuãt nunc dul
cia vniuerſa q̇b⁹ tam celerit̃ ꝑfruiti eſtis. Siquidẽ nũc a cõtra
rio plangẽ vobis ꝯuenit ⁊ plangẽdo exclamare ac dicẽ. Ue ve
nobis iã nunc ⁊ ĩ eternũ. qꝛ nati ſum⁹ nec vltra mori valemus
Ue qꝛ male torq̃mur nec a tormẽtis vnq̃ liberabimur. O q̇s
eſt q̇ iſta recogitet ſupplicia ⁊ nr̃a ad cor ponat tormẽta. Hec ei
talia ſunt vt quicq̇d in mũdo horribile excogitari poſſꝫ his ꝯpa
ri nõ valẽt. o q̃ felix incoinq̇nat⁹ qui poſt gaudia h⁹ mundi nõ
abijt. q̇ nõ reſpexit in vanitates ⁊ ĩſanias falſas. nos ĩſenſati vi
tã illoꝝ eſtimabam⁹ inſaniã ⁊ finẽ illoꝝ ſine honore q̃nõ ꝯputa
ti ſunt int̃ filios dei ⁊ int̃ electos ſors illoꝝ eſt. Ergo errauim⁹
a via veritatis. ⁊ iuſticie lumẽ nõ illuxit nobis. ⁊ ſol ĩtelligentie
nõ eſt ort⁹ nobis. laſſati ſum⁹ in via iniq̇tatis ⁊ ꝑditiõis. ⁊ am-
bulauim⁹ vias difficiles. viã autem dñi ignorauim⁹. Quid no
bis ꝓfuit ſupbia. aut q̇d diuitiaꝝ iactãtia ꝯtulit nobis. tranſie-
rũt oĩa illa tanq̃ vmbra trãſijt qđ tp̃ale fuit, ſꝫ pcb dolor nũc re
mãſit qđ in eternũ manebit. O eternũ nunq̃ finem habituꝝ ꝑ
petuũ mortis ſuppliciũ. O finis ſine fine mors grauior oĩ mor
te ſp̃ mori. ⁊ tñ non mori poſſe. O mi p̃r dilecte q̇ me in hũc mũ
dũ genuiſti. O dulcis mr̃ que maternis vberib⁹ me lactaſti. O
vos oẽs amici mei ⁊ ſocij dilc̃i. valete nũc viſcera mea. qꝛ hec eſt
hora illi⁹ ſepatiõis amariſſime q̃ amarior ẽ omni morte, vale tel
lus. valete ſocij q̇s tã benigno fauore colui en ducimur ad horrẽ
dũ infernale ſuſpendiũ ad ſuppliciũ trahimur metuendũ. nun-
q̃ vos de cetero cũ gaudio viſuri. O lachryme ĩceſſant̃ ꝓfluite
oculi plorate. ⁊ oĩa viſcera mea vlulate. ſuper hac ĩfeliciſſima ſe
paratione q̃ eſt a ſummo bono a facie illa glioſa. et a cõſortio an
gelico. necnõ illo feliciſſimo electoꝝ numero. ponẽdiq̃ ſum⁹ ad
illã miſeram ⁊ maledictã ⁊ crudelẽ dãnatoꝝ turbã ſine fine cru
ciandã. O manuũ ꝯploſus ſonit⁹. O cordiũ multoꝝ gemitus

intimi. O stridor dentiũ ⁊ fremit⁹ spirituũ immēsus. O plora tus ⁊ vlulat⁹ multus. O in eternũ pmāsur⁹ clamor q̇ semp du rabit ⁊ nunq̃z finē habebit. q̇ semp renouabit ⁊ nunq̃z exaudiet. oculi nr̄i miseri nunq̃z aliud videbūt nisi miseriā. aures nihil ali ud audiēt nisi ve ve atq̃z tristiciā. O pia corda istud itermiābile et crudele ac in eternũ ve respicite. lugete ⁊ flete. O mōtes cadi te sup nos. colles opite nos q̇d sustinetis. q̇d expectatis. abscō dite nos a facie illa tribili furoris dn̄i. a vultu ire glē dei. heu heu cur nō hec maxīa mala futura nobis pueniem⁹ cũ robur affuit. cũ temp⁹ aderat oportunũ. vtinā de illo tp̄e toto iutilit expēso supesset nobis vna horula tāte pene in remedium cōcessa. s; heu sentētiante diuina iusticia pclusa ē nobis salutis via negata mi sericordia spes oīs ablata. o dolores ⁊ miserie ⁊ ī eternũ pmāsu re angustie ī terra hac obliuiōis vbi nullus ordo. s; sempitern⁹ horror inhabitat. Quid plura nos miseri ⁊ miserabiles tm̄ affli gimur. ⁊ dolem⁹ de illo ve etn̄o. vt q̄lisciq̃z termin⁹ excogitat⁹ dũmodo finit⁹ esset nobis solaciosus Vn̄ posito p ipossibile q esset aliq̇s lapis molaris adeo magn⁹. q vbiq̃z circũferentiā celi cōtingeret. ⁊ q aliq̇ auicula mīme quātitatis post centũ milia ā noꝝ veniēs de lapide pdicto solũmodo tm̄ p rostꝝ suum auelle ret quantũ est ps decima milij. Et iteꝝ post centũ milia annoꝝ curricula sicut pri⁹. sc; vnā pticulā de decē. ⁊ sic p singulas ptes. Itaq̃z in decies centenis milib⁹ annis nos pl⁹ diminueret quā titas lapidis. nisi quātum h; in magnitudie granũ vnius milij En proch dolor nos miseri multũ grati essem⁹. q post talē lon gā ⁊ plenam cōsumptionē toti⁹ lapidis. finem haberet sn̄ia nr̄e eterne damnatōis. sed heu hec eadē consolatio miseris a diuīa iu sticia penit⁹ est negata. Hucusq̃z miseroꝝ v̄ba damnatoꝝ. Ta liter igit o fili ibi flagellabunt qui hic a flagell' excipiunt

¶ Discipul⁹. O iudex tremēde. ecce nunc aīa mea ex hac q̄z vi siōe horribili territa pstrata ē. ⁊ genua dissoluta vt vix subsistē possum. O de⁹ meus adiutor me⁹. O mi de⁹ eterne auerte obse cro furorē tuũ a me. Absit a me hec etn̄a damnatiōis sn̄ia formi dolosa. Q̄d si aduersa me oportet sustinē. fiat volũtas tua hic. ī me hui⁹ a me licētiā; plenissimā habeto. hoc solum facias. vt me a te in eternũ separi non pmittas.

¶ Inferni penas vidēs petr⁹ monach⁹ grauissimā pn̄iam pegit

¶ Petrꝰ quidā monachꝰ ex regiōe ortꝰ hibernie loco vaſte ſo-
litudis cui euaſſa nomen eſt inhēbat hic prius ꝙ heremū petēt
moleſtia corpis interueniēte defunctꝰ eſt. Sed ꝓtinus corpi re
ſtitutꝰ inferni ſe ſupplicia atqꝫ īnumera loca flammaꝝ vidiſſe te
ſtabat. Qui etiā quoſdā huiꝰ ſeculi potētes in eiſdē flammis ſu
ſpēſos ſe vidiſſe narrauit. Qui cū iam deductꝰ eſſet vt in illo iā
et ipſe mergeret ſubito angelū coruſci habitꝰ apparuiſſe fateba
tur. q̄ eum in ignē mergi ꝓhiberet Qui etiā dixit Egredere. ⁊ q̄
liter tibi poſt hec viuendū ſit cautiſſime attēde. Poſt quā voce
paulatim recaleſcētibꝰ membris ab eterno mortis ſomnio eui-
gilās cuncta q̄ circa illum fuerāt geſta narrauit. tātiſqꝫ poſtmo
dū ſe vigilijs ieiunijſqꝫ reſtrixit. vt īferni eū vidiſſe ⁊ ptimuiſſe
tormēta. ⁊ ſi tacēt lingua cōuerſatio loqueretur.

¶ Infernales penas diuerſi diuerſimode
pro meritoꝝ qualitate patiūtur

¶ Dicebāt de eodē abbate maiore Machario. ꝙ dū ambularꝫ
aliqn̄ in heremū inuenit caput hoīs in terra iacēs. Et cum mo
ueret virga palmea quā habebat ī manu locutū eſt caput illd ad
eum. Cui dixit ſenex. Quis es tu? Rn̄dit caput illud ad ſenem
Ego erā ſacerdos gētiliū qui aliqn̄ cōmanebāt in loco hoc. Tu
vero es abbas Machariꝰ qui habes ſpūm ſcm̄ dei. Quacūqꝫ er
go hora miſertꝰ fueris eoꝝ qui ſunt in tormētis ⁊ oraueris pro
eis. tūc ꝯſolant̄ puſillum. Dicit ei ſenex. Et q̄ eſt iſta cōſolatio?
Rn̄dit illud caput. Quātū diſtat celū a terra tm̄ eſt ignis ſub
pedibꝰ nr̄is ⁊ ſup caput nr̄m. Stantibꝰ autē nobis ī medio ig
nis nō eſt vt q̄s facie ad faciē videat ꝓximū ſuū. Ait ergo ſenex
cum fletu. Ve illi diei in q̄ natꝰ eſt hō ſi eſt hec cōſolatio ſuppli-
cij. Rurſus dt ſenex. Eſt peiꝰ tormentū ab his? Rn̄dit caput il
lud. Maior pena ſubtꝰ nos eſt. Dicit ei ſenex. Et q̄ ſunt in ipſa?
Dicit illi caput illud. Nos q̄ ignorauimꝰ deum vel aliqd modi
cum miſedie habemꝰ. qui vo cognouerūt deum ⁊ negauerūt eū
nec fecerunt volūtatem eiꝰ. hi ſunt qui ſubtꝰ nos ſunt. Et poſt
hec ſumēs ille ſenex caput illud ſepeliuit

¶ Infernales penas ſentiēs clericus mū
do relicto monaſterium intrauit

¶ In Mannetis ciuitate tpe Henrici quarti impatoris. erant
duo clerici nondū patientibꝰ annis pſbyteri ſci lris affatim in-

ſtructi int̃ ſe multū amici ſibi pactū inierūt int̃ ſe vt vter eoꝝ pri
or moreret̃. alij vigilāti vel dormiēti appareret infra trigita dies.
Data acceptaqꝫ corꝑali fide nō multū poſt vnus obijt. ⁊ triceſi
ma die alteri vigilāti aſtitit. neſcio q̇d opis molliēti ⁊ vultu ex
angui ⁊ pallido ad eū ait. Agn̄ſcis ne me? Agn̄ſco ille ait. ⁊ miror
ꝙ tā diu morat⁹ fueris. Ille pri⁹ morā excuſans tādē ait. Et ad
uēt⁹ me⁹ ſi voluer̄ꝭ tibi fiet cōmod⁹ mihi oīno īfructuoſus Nā
ſempit̃nis dānat⁹ ſum ſupplicijs. Ego ait alt̃ iuuabo te p̄cib⁹. ie
iunijs. ⁊ elemoſynis multis. At ille rn̄t Sine pn̄ia ſunt iudicia
dei ī inferno. Dū rotat aſtra pol⁹ dum pulſat littora pōtus ꝓ
crimib⁹ meis puniar. ſi tot⁹ mūd⁹ mihi remedia exq̇rēt et̃na tn̄
et īnumera penaꝝ genera patiar. Et vt aliquā ex meis irreuo
cabilib⁹ penis ꝯgn̄ſcas. en vna. Protēditqꝫ manū lanioſo vlcere
ſtillantē. Videt̃ ne ait tibi leuis? Cū ille leuē ſibi referret vide
ri ip̄e mortu⁹ curuatis ī volā digitis tres guttas defluētis tabi
ſuꝑ eū iaculat⁹ eſt q̄ꝝ due tp̄a vna ⁊ frontē ꝯtingētes cutē ſicut
ignito iaculo penetrauerūt foramen nucis capax efficiētes. illo
magnā penā eē doloris ꝓteſtāte clamore. Hoc inq̇t mortu⁹ erit
tibi q̄ꝫdiu vixeris ⁊ penaꝝ meaꝝ graue documentū. ⁊ niſi negle
xeris ſalutis tue ſingulare monumentū. Vade ḡ dum licet mu
ta habitū ſimul ⁊ aīm. ⁊ eſto monach⁹ redonis apud ſcm̄ Mela
niū. Cūqꝫ viu⁹ ad hoc rn̄dē nollet. mortu⁹ eū oculi vigore pſtri
gēs Si dubitas inq̇t cōuerti miſer. lege lr̄as iſtas Et hoc dicēs
manū ꝓtendit tetris notis īſcriptā. q̇b⁹ ſathanas ⁊ oē ſatellici
um inferoꝝ omni eccleſiaſtico cetui gr̄as de tartaro emittebāt.
Nō cū ipſi ī nullo ſuis voluptatib⁹ deeſſent. tm̄ numeꝝ ſubdi
taꝝ aīaꝝ paterētur ad īferna deſcēdere p̄dicatiōis incuria quā
tum nunqꝫ viderāt retroacta ſcl̄a. His dictis loquētis aſpect⁹
diſparuit. Audiēs hec. oīa vendēs ⁊ dans paup̄ib⁹ ſcm̄ Mela
niū adijt. ⁊ monach⁹ ibi fact⁹ optie cōuerſat⁹ eſt.

¶ Infernalis ignis q̄ꝫ acerbus ſit. ⁊ de
woltero cui apparuit diabol⁹

¶ In villa que in territorio Bunnenſi eſt ſita miles quidā no
bilis ⁊ deuotus walterus nomine habitans erat tam dn̄e nr̄e
q̄ꝫ ordini ſatis obſequioſus. Hic cum tp̄e quodā grauiter infir
maret̃ ſoluſqꝫ iaceret. diabol⁹ illi ad pedes lectuli viſibilit̃ appa
ruit. Erat autē ſicut ipſe nobis retulit facies ei⁹ adinſtar ſimee

diſpoſita cornua hñs caprina. In cuiꝰ aſpectu cum terreretꝛ po-
ſtea cōfortatꝰ ait. Quis vel qd es. vnde venis vel qd q̄ris. Rñ
dit monſtꝝ. Diabolꝰ ſum. aīam tuam tollē veni. dicente milite.
Recede leccator. aīam meam nō tolles. chriſto me commendo.
Subiunxit ille. walteree ſi mihi cōſenſeris homagiumq̄ȝ feceris
nō ſolum incolumitati te reſtituam. quin etiam ſupꝫ oēm tuam
progeniem te ditabo. Rñdit miles. Satis habeo de diuitijs tu
is fallacibꝰ non curo. Vñ ergo tibi theſauri. infra terminos in-
quit curie tue infiniti occultantꝛ. Cum q̊ cum miles iam loq̇ dele
ctaretꝛ. ait. Dic mihi vbi eſt anima dñi mei willhelmi comitis iu
liacēſis nupꝫ defuncti: Tunc rñdit diabolꝰ militi ⁊ dixit illi. No
ſti caſtra vicina wolckenborch ⁊ drachenvelt. Noui inqt. Et il
le. Per fidem meam tibi dico. ſi ferrea eſſent tam caſtra q̄ȝ eorū
mōtana. ⁊ in illo loco mitterentꝛ vbi aīa willhelmi eſt anteq̄ȝ ſupꝫ
ciliciū ſuperiꝰ inferiori iungi poſſet liquefierēt. Quo dicto mox
cachinnādo ſubiunxit. Ardor iſte balneum lacteum eſt ei. In fu
turo quādo corpꝰ ſuum aīa reſumet. tunc primū penam debitā
recipiet. Requiſitꝰ de aīa Henrici comitis Seynēſis. Rñdit.
Certe illam habemꝰ. De pena tamē illiꝰ nihil expreſſit. Adiecit
etiam intrrogare illum de p̄re ſuo. Ad qđ rñdit ille. Viginti an-
nis ⁊ vno illum habuimꝰ. ſed monocula illa ⁊ caluꝰ ille atq̄ȝ pe-
diculoſus q̇ in ſolario iacet nobis eum abſtulerūt. Monoculaȝ
vocauit vxorem eiꝰ iugiter q̄ lachrymādo oculum vnum pdide
rat. Caluū dixit filium eiꝰ Theodericum monachum nr̄m qui
ad vidēdum germanum eodē tpe aduenerat Interrogatꝰ vero
de predicta matrona. Rñdit. Nunq̄ȝ ptāti nr̄e addita eſt eo q
mulier eſſet bona ac ſancta. Frēm autem tuū Lambertum ſic ſel
lauimꝰ vt nr̄m ius euadē non poſſit. qui añ paucos annos de-
functꝰ eſt vir auarꝰ ⁊ pecunioſus. Dicēte iterꝝ milite. Dic mihi
de q̊ loco veniſti nunc ad me. Rñdit demō. Ego ⁊ ſocij mei era
mus i exequijs cuiuſdam abbatiſſe nigri ordis egreſſum aīe eiꝰ
preſtolantes. Tunc miles. q̊t eratis ibi: Rñdit demon. Noſti
nemus in Cortinforſt. Optime inquit noui. Et ille. Nō ſunt
tot folia in arboribꝰ quot illic fuimꝰ congregati. nō eſt tam grā-
dis ſilua in p̄uincia nr̄a. Et qd obtinuiſtis ibi: Rñdit. Heu ni-
hil. femina fuit religioſa. ſed et Michael archāgelꝰ ſupueniēs cū
fuſte ferreo ſic nos cecidit ⁊ cedēdo fugauit vt diſpgēmur. quem

admodum puluis qui a turbine impellit̃. Requiſitꝰ etiã ſi eſſet
in obitu dñi Gerardi abbatis nr̃i tunc recenter mortui. Rñit.
Nõ eſt tm̃ arene ĩ littore maris quot ibi fuimꝰ. Sꝫ modicũ ibi
obtinuimꝰ. qꝛ pediculoſi illi more porcoꝝ in humo iacẽdo gruni
entes nõ ſinebãt ꝓpius nos accedẽ. Habẽt p̃terea domũ quandã
ſuſurrij capitulum notãs in q̃ oĩa nobis quecũqꝫ delinquũt ſub
trahunt̃. Et dixit miles. Quõ ſtultiſſime auſus fuiſti ad obitũ
viri tam iuſti venire? Auſus inq̃t. Ego p̃ns fui vbi dei filius ex
pirauit ſedẽs ſuper brachium crucis. Hoc ṽbum a demone pro
latum ⁊ a laico recitatum maxime mihi fidem fecit dictoꝝ eo ꝙ
in gloſa legat̃ ſuper Tobiam. Dicẽte waltero Que fuit portio
vr̃a in chriſti morte? Rñdit. Nulla. Malo nr̃o illuc venimus.
qꝛ ṽtute moriẽtis turbati ⁊ exagitati detruſi ſumꝰ in ĩfernum.
Multa alia cum demone quotiẽs ſolus erat cõferebat. q̃ poſtq̃
cõualuit multis recitauit. Vis nunc audire qualis p̃dicti wil
helmi finis fuerit ⁊ pena.
¶ Infirmatꝰ in caſtro ſuo Nithiecken ꝓ quodam cõtumelia
ſibi illata veĩt Coloniã. Qui cũ rediret ĩ via defectũ cordis in-
currit ⁊ aĩe dicẽs. Oh nunq̃ꝫ de cetero videbo Coloniam. Cui
in terram deposito cum medicꝰ eius dicẽt mortem eſſe in ianu-
is ſubiecit. Cõſulo tibi vt vxorem tuam recipias. Rñdẽte illo.
Nõ faciam. ſupplicauit ei ꝓ quodaꝫ milite quem diu incarcera
uerat. Nequaq̃ꝫ inquit egredief̃ me viuẽte. Tunc medicꝰ. Er-
go añ diem craſtinum egredief̃. Qð ita factum eſt. Cum vero
moriturꝰ eſſet in ſinu eiuſdẽ matrone quam viro ꝓprio tulerat
iacebat. Cui cum illa dicẽt. Dñe quid faciã poſt mortem veſtrã
Iuueni inq̃t nubere debes militi. Hec eñ verba vltima fuere.
Eadem nocte ſicut mihi retulit abbas quidaꝫ ordĩs nr̃i ſancti-
monialis quedam ſcĩ Maricij Colonie in loca penarum trãſ-
poſita eſt. in quibꝰ puteum magni horroris igneo tectum oper-
culo inter flammas vidit ſulphureas. De q̃ cum ſuũ ductorem
interrogaſſet. Rñdit ille. Due tm̃ anime in illo ſunt aĩa videlꝫ
Maxẽtij impatoris. ⁊ aĩa wilhelmi comitis Iuliacẽſis. Mane
viſum recitãs cum eadẽ die rumor inſonuiſſet Colonie de mor
te eiuſdem comitis viſionẽ fuiſſe veram intellexit. Propt̃ ſimi-
lem culpã iuſtum fuit. vt q̃ pares erãt in culpa cõformes fierẽt
in pena. vtriuſq̃ꝫ vitam noui Maxentij ex lectione. wilhelmi ex

multoꝝ relatiōe. Uterqꝫ tyrān⁹. vterqꝫ ſup̄ modū luxurioſus Sicut legit̄ in chronicis nulla fuit in vrbe romana ſiue extra vr be matrona tā nobilis tā pudica. dūmō oculis Maxētij placet. quin de domo mariti ſublatā corrūperet. Silia faciebat de vgi b⁹ ⁊ viduis Uiderūt iſta viri ⁊ īgemuerūt parētes ⁊ tacuerūt Tāta erat illi⁹ crudelitas. vt cū nimio dolore cordis afficeretur triſticiā tn̄ diſſimularet. Tāta ei⁹ extitit tyrān⁹ vt paſſim ſena⸗ tores ciues milites occidēt. de qb⁹ aliq̄ habebat̄ ſuſpicio. wilhel m⁹ vero nō diſſilia opabat̄ his. ⁊ ſi nō pari ptāte non tn̄ impari volūtate. ſicut audiui ita dedit⁹ erat luxurie ⁊ īceſtui. vt vix ali⸗ quē hr̄et miſterialiū cuius vxorē aut filiā nō attētaret violare. nullā hn̄s drām int̄ mrēm ⁊ filiā. int̄ legitimā ⁊ abſolutā Quā⸗ te fuerit circa ſubiectos ſiue cōprouinciales crudelitatis oīs no uit epat⁹ colonieñſis. Maxēti⁹ vxorē ꝓpriā occidit. iſte īcluſit Il le pſecut⁹ eſt eccīam multos ꝑ fidē occidēdo. Iſte tp̄e ſciſmatis i perij romani pſecut⁹ eſt ſedi ap̄lice obedietes ſacerdotes de ſuis ſedib⁹ eijciendo q̄ſdā mutilādo ⁊ bona eccīaꝝ diripiēdo Hec acta ſunt in tp̄ib⁹ Innocētij pape

¶ Infernales ⁊ horrēdiſſimas penas q̄dā diues ſu⸗ ſtinuit ⁊ ꝓ q̄litate delectationū q̄litates penaꝝ recepit

¶ Refert Petr⁹ cluniaceñ qꝫ monach⁹ q̄dā cū in extremis vi⸗ te ſue eſſet aīa ſua ducta fuit an̄ infernalē portā. q̄ cum ibi tot di uerſitates penaꝝ ꝯſpicēt vltra q̄m dici p̄t tremē cepit Nō ne fa cēt angel⁹ ꝓhibuit. Ibi vo aliq̄ꝫdiu morāte eo vidit demōes q̄ſ dā ꝑcurrētes ⁊ nimiū cachīnātes de ꝑditiōe aīe cuiuſdā diuitis quā ſocij ſui ſecū in barat̄ꝝ dānatiōis attraxerūt. Uenietes āt ad principē demonioꝝ dixerūt ſe aīam amici ſui cū gaudio ma⸗ gno attrahē. Quib⁹ congaudēs ſi gaudiū infelicitas dici p̄t ait Recipite ⁊ pōpoſe ſicut ſolit⁹ erat ī cathedra ſua ſedē facite īduē tes eū ſicut ſolit⁹ erat veſte hōrifica. Et ſedē eū fecerūt ſup ſedē ita īextiguiblr ardentē. qꝫ ſi totū mare ſupfunderet̄ nullatenus extingueret̄. palliū vo q̄ eū circūdederunt nō minoris flagrātie erat. Illo ī ſede miſerablr collocato ⁊ īfelici⁹ veſtito pricepa ad ſuos mīſtrātes ait Ite ⁊ ſicut decēs eſt tali amico nr̄o poculū nr̄e delectatiōis ꝓpinate. Tūc tanq̄ꝫ ereū liq̄rē candētem oī genere fetoris mixtū ori ei⁹ appoſuerūt. ⁊ appoſit⁹ ꝑ oīa mēbra ei⁹ in flāmas diffuſus effundebat̄. q̄ potato ioculatoēs demones q̄ ei

iocularētur admiſit. Qui accipiētes duo cornua ignibus plena
auribꝰ eius appoſuerūt. ⁊ corniculari incipiētes ſcintillas ꝑ ocu
los eiꝰ ⁊ ꝑ nares ⁊ ꝑ oīa foramina eiꝰ emittebāt. Deinde ī came
rā miſit vbi cōtra delectatiōes carnales q̄s ſolebat cum puellis
dū adhuc viuēt exercere īfernales pateret̄ amaritudies. q̄ oīm
ſerpentiū generibꝰ erat repleta ⁊ ita nimio calore incēſa. ꝙ can-
dētis ferri ſatis euincēt ardorē. a q̇bꝰ exceptꝰ q̄ꝫ horribl'r ample-
xatꝰ. quāqꝫ doloroſe oſculatꝰ. quāqꝫ miſerabl'r ſit cōtrectatꝰ ⁊ ꝑ
oīa mēbra diſcerptꝰ a nobis pius pr̄ remoueat ꝙ nunq̄ꝫ experia
mur. Et cōtra queqꝫ oblectamēta carnalia q̄ priꝰ habuerat vi-
uēs ſingula tormēta īfernalia inferebāt. Hoc viſo aīa monachi
ad corpꝰ rediJt. ⁊ qđ viderat ob vtilitatē audientium plurimis
enarrauit.

¶ Exemplum.

¶ Erāt in ſchola duo īſolētiſſimi ſcholares adoleſcētes q̇ nō ſo-
lū non pati volebāt correctiōes mgr̄i: verūetiā ⁊ ad īſolētias ⁊
diſſolutiōes alios ſtudē volētes ſepiſſime cōpellebāt. ⁊ hoc q̇dē
mgr̄ emendare nō poterat nec audebat. Cōtigit ergo magiſtꝝ
mori ⁊ tercio die aut q̄rto in media ſchola ī effigie mgr̄i diabolū
cum vga ferrea corā oībꝰ apparē. Nec mora cū nigro vultu in
adoleſcētes dictos exurgēs ⁊ cum vga illis mortē intētans re
pēte diſparuit. Moxqꝫ illi pre pauore in furiē verſi poſt dies ali
quot obierūt. Ex hinc ergo ſcholares diuinū aduertāt iudicum
et mgr̄is ſuis ſubdi diſcāt. nec vnq̄ꝫ refugiāt corrigi ne eis con-
tingat poſtmodū cum vga ferrea vapulare.

¶ Refert Petrꝰ cluniacēſis ꝙ apud caſtꝝ Lizimacum qđ in
pictauienſi pago eſt ſituatū nuꝑ quidā preſbyter erat q̇ ſacerdo
talis ordinis ſuꝑceleſtē dignitatē miſerrime vite ꝯuerſatiōe de
turpās nō ad aīaꝝ quibꝰ preerat curā ſed ad carnis voluptatē
explendā ſacro miſterio vtebat̄. Territꝰ tn̄ ꝯſcie malo ſicut ali
q̄n ⁊ mali ad horam cōpungunt̄ familiaritatem quorundam bo
noꝝ viroꝝ expetiJt. ⁊ abbati Boneuallis ⁊ fratribꝰ eiuſdē mo
naſteriJ ſe ī amicicia ſpecieteñ copulauit. Qui lōgo tꝑe eum de
vite emēdatione cōmonētes. ⁊ vt ſeculo renūciaret aſſidue ex-
hortātes. nihil ab eo īpetrare p̄ter inanem ſpem potuerūt. Nā
libēter q̄ dicebāt audire ſe fingens. ⁊ ſemꝑ eos de ꝯuerſiōe ſuſpē
dēs de ſocietate ſanctoꝝ illoꝝ gloriabat̄. nec ammonitiōe vl' ex-
emplis eoꝝ a malo retrahebat̄ In his itaqꝫ ꝑdite vite ſue actibꝰ

perdurās. ⁊ obſtinatiōe impia iram ſibi ī die ire theſaurizans in
morbū incidit. Quo poſt aliq̄t dies ingraueſcēte ad extrema ꝑ
uenit. Adierat eū prior viſitatiōis grā iam dicti monaſterij at⸗
q; cū eo ꝑ aliquātum diei ſpacium ipſo q̄z rogāte ꝑmāſerat. Et
nocte ſupueniēte cū cunctis diſcedentib⁹ ſolus lecto ei⁹ aſſidēt
clamare terribilit̄ eger ille ad priorem cepit. Succurre ſuccurre
ait ſuccurre. Ecce duo ſup oēm feritatē leones expauēdi in me ī
petū faciunt. ⁊ hiāti ore ac rictu feroci ꝑ fruſta me decerpūt. to⸗
tūq; ↄſumere volūt. Depcare cito dn̄m vt ab his eripiar ante⸗
q̄; eoꝝ morſib⁹ cōſumar. dicebat hec ⁊ tremebat ⁊ velut deuora
turos fugiēs timore defecto corpi vires addente retrocedebat.
Prior vocis ac geſt⁹ illius turbat⁹ terrore nō ſine multo ⁊ ipe
timore erat. ad p̄ces tn̄ ipſe neccitate impellēte ↄuerſus ꝓ miſero
illo vt poterat deum exorabat. Quo orante mutata voce eger
Bn̄ inq̄t bn̄ receſſerūt crudeles beſtie. ⁊ ꝑ orōes tuas iā nuſquā
apparent. Et q̄z vſq; ad vltimū ſpm̄ ſꝑ cōpos ſui extitit. nec vt
quidā morientiū ſolēt vel ī modico ſenſu imutat⁹ fuit ↄuerſus
ad priorē loqui cū ipſo de q̄buſdā vt ſaniſſim⁹ cepit. Cūq; tā de
his q̄; de alijs multa int̄ ſe v̄ba ↄferrēt. hore fere vni⁹ ſpacio elap
ſo rurſus iclamare lōge terribili⁹ q̄; pri⁹ exorſus ē. En inq̄t en
ignis de celo vt torrēs inundās deſcēdit. ⁊ ſuꝑ hunc lectū veni
ens iā iāq; me ī fauillā vſq; cōburit. Feſtina. adiuua. ora. ſi forte
et ab hac morte eripi valeā. Et hec dicēs manib⁹ ⁊ brachijs op
toria ſubleuabat. ⁊ ea velut aliq̄d iuuare poſſent īuiſibilib⁹ igni
b⁹ turbat⁹ opponebat. Sꝫ nequaq̄;. Nō em̄ corꝑalia tegmina
a ſpiritalib⁹ incēdijs tegē poterāt que celeſti vindicte ipia opa
exponebāt. Prior adaucto tiore denuo ad orōem ↄuertit̄ ⁊ q̄n
tū in tali caſu poſſibile erat dn̄i miam ꝓ eo depcabat̄. Illo vt ſu
pra orōi inſtāte p⁹ paululū patiēs ḡtulatiōis vocib⁹ p̄ces ei⁹ in
terrupit dicēs. Iā ab igne tut⁹ ſum. nā dū ſuꝑ me vt dixi cū ipe
tu deſcēdēt int̄poſit⁹ eſt lithe⁹ vſq; ad quē ignis ꝑueīt ſꝫ eū trāſi
re nō potuit. iā iā ab iſto piculo erept⁹ oro ne a me diſcedas q̄uſ⸗
q; q̄s illoꝝ finis futur⁹ ſit agnoſcas. Tūc prior q̄ tam timore quā
hoſpitādi neccitate recedē nolebat ſubſtitit. ⁊ ab orōe ſurgēs rur
ſum ei aſſedit. Cūq; cum tātis terrorib⁹ anxiū ↄſolaret̄. ⁊ vter
q; ad iuicē vt pri⁹ colloq̄ret̄. ſubito egrot⁹ ad īuiſibilia erept⁹ ob
mutuit. eū prior raptū ab hūanis ītelligēs rei exitū p̄ſtolabat̄.

Tum ecce poſt multũ noctis ſpaciũ hõ ad ſe rediȷ́t ⁊ miſerabilr̄
ingemiſcẽs ait. ha. ha. ad iudiciũ eternũ rapt⁹ ſum. ⁊ heu miſer
eťna morte dãnat⁹ ſum. Tradit⁹ ſum horrẽdis tortorib⁹. igne ĩ
extinguibili cũ diabolo ⁊ angelis ei⁹ ꝑpetuo cruciãd⁹ Et ecce ig
nita ſartago plena bulliẽti adipe quã corã me tormẽtoꝝ miſtri
detulerũt eãqꝫ ad me frigendũ vndiqꝫ ſuccẽderũt. Et cum ſepe
noĩat⁹ prior orõni ſicut iã bis fecerat tercio q̊ȝ incubuiſſꝫ ille ait
Ceſſa ceſſa oro ꝓ me orare. ne ꝓ illo vltra fatigeris ꝓ q̂ nullate
n⁹ exaudieris. Priore ãt dicẽte frater redi ad cor ⁊ miaȝ adhuc
viu⁹ a deo reqre. ille adiecit. Putas ait me vt inſanũ loq̈ Non
ait inſanio ſȝ ſana mẽte ea q̄ dixi cõfirmo Et cucullã prioris ma
nu tenẽs eũ introgauit. Nõne hoc qđ manu teneo cuculla tua
eſt q̊ rñdente eſt adiũxit. ſicut hec veſtis cuculla ẽ ⁊ ſicut hoc qđ
ſubſtractũ eſt mihi palea ẽ ſic ⁊ hoc qđ corã cerno ignita ſarta-
go eſt. Et dum hec loq̄ret̄ gutta inuiſibil' ignis de illa q̄ȝ videbat
ſartagie exiliẽs in manu ei⁹ priore vidente cecidit ⁊ mirabile di-
ctu cutem ⁊ carnẽ vſqꝫ ad intima oſſis cõſumpſit. Tũc ille acri
cũ gemitu. En inq̄t indubia rei ꝓbatio. Nã ſicut iſta quam vi-
des de ſartagie ꝓlapſa gutta carnis ptem ꝯſumpſit ſic cõfeſtim
me ignea vorago ꝯſumet. priore ad iſta ſtupẽte iteꝝ dixit. Ecce
ſartaginẽ ipam miſtri infernales ꝓpius afferũt. ⁊ vt me in illã
inĳciãt iam iãqꝫ man⁹ adaptãt. Et poſt modicũ. Ecce linteũ
in q̄ iaceo vndiqꝫ cõcurrẽtes accipiũt. ⁊ in igneã ſartaginẽ eter-
nãqꝫ frixurã ꝓiĳciũt. Hoc velut vltimũ vale mox vt priori atqꝫ
his q̄ ad hoc ſpectaculũ horrẽdum cõuenerant dixit. ſubtracta
voce ⁊ reflexa ceruice puniẽdum ſpm̄ condẽnatis ſpiritib⁹ tra-
didit. Tãtus ꝗ̃ terror oẽs inuaſit vt oẽs aufugerẽt. nec aliq̄ ĩ
domo vbi mortui cadauer remãſerat remanere auderẽt. Facto
mane miſerũ cadauer ſepulture traditũ eſt. Poſt aliq̄t ãt dies
cum ad vniuerſos circa poſitos hec tã terribil' fama ꝑueniſſꝫ rei
veritatẽ ꝓbare volẽtes tumulũ aperuerũt ⁊ foſſam illã quam
in manu adhuc viuẽtis pr̄ſbyteri gutta ꝑnũcia damnatiõis fece
rat ĩ mortui cadauere inuenerũt Que oĩa ſicut btũs Grego. dt
Nullo mõ ꝓpt̄ ſe infelix pr̄ſbyť vidit cui nihil ipa viſio contulit
ſed quãta cautela ſacerdotale officiũ amminiſtrandũ q̄ȝ reuerẽter
diuia myſteria ſint tractãda. ſupna ſup eũ diſpõ demõſtrauit
C Duo clerici vno corde intrabãt monaſteriũ. ⁊ tã exẽplarit̄

viuebāt vt oēs eos diligerēt. Poſt duodecī annos vnꝰ moritᷣ Cui minor ait. Tecum ꝓ deo parentes ⁊ patriā reliq̄. ſolare ergo meū exilium tuo reditu. vt ſciam q̄d meruimꝰ oīa relinquentes. Faciam inq̄t o dimidiū cordis mei deo ꝓpicio. Tu āt dilige mortuū. q2 viuꝰ te efficaciter ſicut matrē dilexi. Moritᷣ ergo q̄ſi dulciter dormiēs. Et ecce die ſeptīo redit mortuꝰ iocūda ⁊ ſplēdente facie dicēs. Mi frater henrice ſicut audiuimꝰ ſic vidimꝰ in ciuitate dn̄i ꝟtutū. Dudū iam centuplū recepi ⁊ ecce vitā eternā poſſideo. Preferebat āt in dextera eiꝰ eccleſiā aureā miri artificij ⁊ decoris. ſiniſtra ꝟo cordis locū tegebat. Ille ꝟo viuꝰ ſupra q̄ꝫ dici p̄t exhilaratꝰ ait. Cur mi dulcis fratᷣ gerardeī manu tua ita reuerēter geras ecciam. q̄re etiā cor tuū celes ſolita dilectiōe edicito. Intrepidꝰ ait audi q2 conſolari te reuerſus ſum. Noſti q2 ecciam a meis mihi ſumptuoſe ꝓcuratā cum eiꝰ honore ⁊ cōmodo amore ꝑfectiōis euāgelice ⁊ timore periculi q̄d eſt in cura aīaꝝ reliq̄. Quare ſup oēs reges tre ⁊ cūctas ſeculi diuitias cū beatis eternalitᷣ exulto. Cui āt amore cor meū celo. q2 ip̄m p̄cioſo lapide tāti ſplēdoris decoratᷣ. vt viſus tuꝰ mox ex illo cecaretᷣ q̄d cōſecutꝰ ſum a dn̄o meo ieſu chriſto. q2 eiꝰ paſſiōis ⁊ incarnatiōis bn̄ficiū quotidie deuotꝰ ruminari ſolebā. Si me diligis inquit tolle cito manū libēter ꝓ hoc vidēdo vnū oculū expendam q̄d dixit ⁊ fecit. Cū autem nimis ardentᷣ ꝓ tāto gaudio etiā altero priuari deſiderabat ait illi btūs. Mea intuētione triceſima die mihi iungeris. ⁊ gaudium nr̄m nemo tollet a nobis. Interī dic fratribus q2 magna eos premia manēt nemo tepeſcat. Frater ꝟo ſic diſponebat domui ſue. i. ꝯſcie vt nihil liberet niſi cibus aīe. Flentibꝰ autem pre amore frībꝰ eius triceſima die iocunde eiſdē vale dixit atq3 migrauit

De Quarto nouiſſimorum quod eſt regnum celoꝝ.

Quartū nouiſſimoꝝ q̄d valde ⁊ p̄cipue debet hoīes a pctīs retrahē eſt glīa celeſtis. Si hō ſe refrenat ab homicidio vel cōſimili ope crimioſo ne ꝑdat tpalia quāto magis debet ſe cohercere ab oī actu illicito. ne amittat gaudia ſempiterna Vn̄ Augꝰ in libro ꝯfeſſionū. Et gaudiū q̄d nō datᷣ

impiis. ſz eis q̄ te colūt q̄r gaudiū tu ipſe es. Et ergo ſcribit pri
mo ad Corin. vi. Iniq̄ regnū dei nō poſſidebūt. imo cū maxia
cōfuſione repellent ab eodē. ſicut goliardi ꝛ nebulones viliſſimi
indignant repelli ſolēt ab imꝑatoris curia. Nec illic ſedeant cū
regibꝰ ꝛ principibꝰ in tā excellēti ꝛ ſolēni menſa. Dicit eñ Caſ
ſiodorꝰ ſuꝑ illud Pſal. Expelle eos qm̄ irritauerūt te dn̄e. Hic
diſcimꝰ ꝙ tm̄ vnuſq̄ſq; repellit. quantū eiꝰ pctā cumulant. Nū
quid ḡ qnilibet pctā vitabit ꝛ tanq̄ꝫ mortiferꝝ celeriꝰ abhorrebit
qui ꝑ hec celeſte gaudiū ſe nouerit amiſſuꝝ. De hac aūt incōpre
henſibili glīa. ego pauꝑ ingenio q̄d loquēdo ꝓferā. Si eñ oculꝰ
nō vidit. nec auris audiuit. nec ī cor hoīs aſcēdit q̄ preꝑauit deꝰ
diligētibꝰ ſe. Sicut ſcribit primo ad Corin. ij. de illis q̄ tunc re-
ferā. Certe q̄ſi balbutiēdo ſicut cecꝰ natus diſputās de coloribꝰ
nō confidēs de ſenſu ꝓprio. ſz multiplici ſcripturaꝝ teſtimonio
pauliſꝑ inde dicā. Eſt igit notādū. ꝙ q̄uis ī regno dei ſunt val
de multa imo īnumerabilia eius felicitatē tangētia. ꝛ gloriā ple
niſſime atteſtātia. Ipm tñ quo ad pn̄s ſpecialit a tribus cōmen
dat. Primo a ſumma pulchritudie ſiue claritate. Secūdo a bo-
noꝝ oim copioſitate. Tercio a maxima leticia iugiter durāte ī
eternitate. Nā ibi eſt īmenſa pulchritudo ſiue claritas. bonoꝝ ī
finita copioſitas. ſummūq; gaudium ꝛ ſtabilis eternitas De q̄
bus hic ꝑ ordinem breuit dicetur.

¶ De pulchritudie regni celoꝝ

IN primis igit regnum dei cōmendat a ſumma pulchritu
die ſiue claritate. Nam vt dr̄ Sap. v. Ipm dr̄ regnum decoris
Hinc eſt q̄d Pſal. dr̄. Dn̄e dilexi decorē domꝰ tue. Vñ Tobie
xiij. Btūs ero ſi fuerit reliq̄e ſemis mei ad videndā claritatem
hirlm. Porte eius ex ſaphiro ꝛ ſmaragdo edificabunt ꝛ ex lapi
de pcioſo. Ois circuitꝰ muroꝝ eiꝰ ex lapide cādido ꝛ auro mū-
do. oēs platee eiꝰ ſternent. Apoca. xxi. Ipa ciuitas auꝝ mūduz
ſilē vitro mūdo fundamēta muri ciuitatis ſunt lapide pcioſo or
nata. ꝛ duodecim porte duodecim margarite ſunt ꝑ ſingulas. ꝛ
ſingule porte erāt ex ſingulis margaritis. ꝛ platee ciuitatis auꝝ
mundū tanq̄ꝫ vitꝝ perlucidū ꝛ tēplū nō vidi in ea. Dn̄s eñ de
us oipotēs templū eiꝰ eſt ꝛ agnꝰ. Et ciuitas nō eget ſoleneq; lu
na. vt luceāt in ea. nā claritas dei illumiabit eā ꝛ lucerna eiꝰ eſt

agnꝰ ⁊ ambulabūt gētes ī lumīe eiꝰ. Itē Apoca. Nox vltra nō
erit ⁊ nō egebūt lumīe lucerne neqꝫ luīe ſolis. qm̄ deꝰ illumina-
bit illos ⁊ regnabūt in ſc̄la ſc̄loꝝ. Cum q̄ videt cōcordare illud
Eſa. lx. Nō erit ibi ampliꝰ ſol ad lucendū ꝑ diē. nec ſplēdor lune
illumīabit. ſꝫ erit tibi dn̄s in lucē ſempiternā. Ipſe em̄ eſt ſpecu
lū ſine macula. ⁊ cādor lucis eterne. Sicut ſcribit Sap. vij. Itē
ſplēdor glīe. vt habet ad Hebre. primo. Nam ſplēdor eiꝰ vt lux
erit. Abacuc. iij. Ab hoc ſplendore oēs ſcī in regno celoꝝ recipi
unt lucē ⁊ fulgorē ſempiternū quo aſſidue felices letant. vn̄ Iu
dicū. v. Qui diligūt te ſicut ſol ī ortu ſuo ſplēdet ita rutilēt. Et
ergo dr̄ Sap. iij. Fulgebūt iuſti ⁊ tanqꝫ ſcī illi in arūdineto diſ-
currēt. Mat. iij. Fulgebūt iuſti ſicut ſol in regno p̄ris eoꝝ. O q̄ꝫ
glorioſum ē hoc regnum. ⁊ q̄m dilecta tabernacula tua dn̄e vtu
tū. quā magnꝰ decor. quā ingēs ſplēdor in ciuitate dn̄i. quā mi-
ra claritas. ⁊ quā ſumma amenitas ī celeſti p̄ria. Vn̄ Augꝰ in
li. de libero arbitrio ſic inq̇t. Tāta eſt pulchritudo iuſticie. tanta
eſt iocūditas lucis eterne. vt etiā ſi nō licēt ampliꝰ in ea delecta
ri quā vniꝰ diei hora ꝓpt̄ hoc ſolum innumerabiles huiꝰ vite di
es pleni delicijs ⁊ affluētia bonoꝝ tp̄alium recte ⁊ merito deſpi
cerent. Nō em̄ falſo aut ꝑuo affectu dictū eſt. Q̄m melior ē di
es vna in atrijs tuis ſuꝑ milia. Quare idē Augꝰ in li. de ci. dei
exclamās ita dr̄. O celeſtis hirl'm domꝰ illumioſa ad te ſuſpirat
peregrinatio mea ⁊ poſſidet me in te q̇ fecit ⁊ me et te. Bern̄. in
omel'. tercia ſuꝑ miſſus ē. O q̄ꝫ glorioſum eſt regnū illud in quo
reges cōgregati ꝯuenerunt in vnū ad laudādum. ſcꝫ ⁊ glorificā
dū. eum q̇ ſuꝑ oēs eſt rex regum ⁊ dn̄s dn̄antiū. de cuiꝰ ſplendi-
diſſima cōtemplatione fulgebunt iuſti ſicut ſol ī regno p̄ris coꝝ
Hinc ꝓpheta dr̄. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. Vn̄ Iob
xiij. Videbit faciē eiꝰ in iubilatiōe. Hāc faciem oēs inſpicient q̇
dn̄o fidelit̄ ſeruierūt in humilitate cordis. ī laboribꝰ plurimis ac
operibꝰ virtuoſis. Vn̄ Apoca. vl. Serui eiꝰ ſeruiēt illi. ⁊ vide
būt faciē eiꝰ. Et ideo dr̄ Eſa. xxxiij. Regē ī decore ſuo videbūt
O quā piū ⁊ q̄m gratū. quā ſuaue ⁊ q̄m beatū erit tunc Ieſum
videri his q̇ eū dilexē. Tūc certe exclamādo dices illd̓ Abacuc
iij. Ego āt in dn̄o gaudebo. ⁊ exultabo ī deo ieſu meo. O quātū
gaudebūt q̊s gaudia ſumma replebunt. q̊s illuſtrabit. q̊s ſemꝑ
gl̄ificabit. Viſio ſcā dei. ſplēdorqꝫ ſue faciei.

¶ De copioſitate oīm bonoꝝ regni celeſtis.

REgnum celeſte cōmendet' ſecūdo a bonoꝝ oīm copioſitate. Vn̄ btūs Aug⁹ in de ciui. dei ſic dt. Nō de⁹ preparauit diligenti b⁹ ſe Spe nō attingit'. charitate nō cōprehendit'. deſideria ⁊ vota tranſgredit'. Acqri pt. eſtiari non pt. Itē Bern̄. Merces ſcōrū tam magna q̄ non pt mēſurari. tā multa q̄ non pt numerari. tā copioſa q̄ nō poteſt eſtiari. De his ſupabundantib⁹ bonis et diuitijs ipſi⁹ regni celeſtis. ita ſcribit' Deutro. viij. Dn̄s deus tu⁹ introducit te i terrā bonam terrā viuoꝝ aquarūq; ⁊ fontiū in cui⁹ campis ⁊ mōtib⁹ erumpēt fluuioꝝ abyſſi. Terrā frumēti ordei ⁊ vineaꝝ in q̄ fic⁹ malagranata ⁊ olīueta naſcunt' terrā olei ⁊ mellis. vbi abſq; vlla penuria comedes panē tuū. ⁊ rerū oīm abundātia pfrueris. ¶ Certe hec t'ra fertilis copioſiſſime fluens lacte ac dulcedīe mellis. Hec ē terra ad quā explorandā miſſi ſunt filij Dan. ſicut ſcribit' Judicū. xviij. Qui redeūtes dixerūt Vidim⁹ terrā valde opulentā ⁊ vberem. nolite negligē. nolite ceſſare. eam⁹ ⁊ poſſideam⁹ eā null⁹ erit labor. Tradetq; dn̄s nobis locū in q̄ nulli⁹ rei eſt penuria Nā omne qd moleſtat ibi deeſt. Aug⁹. Eterna btitudo ɔſiſtit in duob⁹. ſcʒ in nccāria abſentia oīs mali. ⁊ nccāria pn̄tia oīs boni. Si em̄ q̄ris q̄d ibi eſt. aliter non pt rn̄deri niſi quicq̄d boni ē. ⁊ quicq̄d mali ē nuſquā eſt. Et ergo dt btūs Grego. Nihil exteri⁹ qd ibi appetat'. ⁊ nihil interi⁹ qd ibi faſtidiat'. Jō ſcribit' Apoca. vlti. Nō eſurient neq; ſitiēt ampli⁹. ⁊ nō cadet ſup eos ſol neq; vll⁹ eſtus. quoniā agn⁹ dei qui i medio throni eſt reget eos. ⁊ deducet eos ad vite fontes aquaꝝ. Et ibidē oñdit mihi flumē aque vite. q̄ ſitit veniat q̄ vult accipiat vite aquā gratis. Qui āt biberit ex hac aq̄ nō ſitiet iteꝝ. ſed fiet i eo fons aq̄ ſaliētis in vitā eternā. vt habet' Joā. iiij. O q̄ felix patria. q̄ btā terra. vbi de⁹ erit oīa in oīb⁹ ⁊ nulli⁹ rei ē penuria ſeu aliquis defect⁹. Certe hec patria loc⁹ eſt paſcue celeſtis vbi nihil deerit. in q̄ fideles ſuos dn̄s reficiet ſuauit' ac ppetue collocabit. Vn̄ Ezechi. xxxiiij. dt dn̄s. Inducam eas in terrā ſuā ⁊ paſcam eas in mōtib⁹ iſrl'. in riuis. ⁊ in viſceri b⁹ terre. i paſcuis vberrimis paſcā eas. ⁊ i montib⁹ excelſis erūt paſcue eaꝝ ibi requieſcēt i herbis virentib⁹ ⁊ in paſcuis pingui b⁹ paſcētur ſup mōtes iſrl'. Ipſi em̄ ſci paſcent' in ɔgnitiōe ſumme veritatis. ⁊ illa erūt paſcua vberrima ſiue igrediant' ad ɔtē-

plandū diuinitatē. ſiue egrediatur ad ꝯſiderādum humanitatē vtrobiqꝫ inueniēt plenam ſocietatē. Vñ Joā. x. Ingredietur et egredienṫ. ⁊ paſcua iuenieṫ. Itē paſcētur in delectatiōe ⁊ frui tione ſumme ſuauitatis. ⁊ illa erunt paſcua pinguia. Vñ dr in pſal. Ex adipe frumēti ſaciat te. Adeps hui⁹ frumēti ē delecta tio. ⁊ ſuauitas q̄ cauſaṫ ex amore dei. Hoc ergo amore ſicut adi pe ⁊ pinguedine repleaṫ aīa mea. paſcētur etiam in eṫnitate ꝑpe tue ſecuritatis. ⁊ illa paſcua erūt virētia nunq̄ꝫ eñ areſcent ſed ſemꝑ vireſcēt ⁊ in pulchritudīe ꝑpetua durabūt. Ecce q̄lis pa tria ⁊ q̄ꝫ bona terra vbi tā vberrima pinguia ⁊ virētia erunt pa ſcua beatoꝝ. Hec eſt vere terra viuētium in q̄ credim⁹ tot ⁊ tan ta vidē bona dñi. Vñ dr in pſal. Replebimur ī bonis dom⁹ tue. et q̄ ſunt in illa bona q̄b⁹ ſancti replebūtur. niſi illa incōprehenſi bilis gloria beatoꝝ? Nam vt dt Bern̄. in ſmone de dedicatiōe Ad imaginē dei facta eſt aīa rōnalis ceteris oīb⁹ occupari pt re pleri non pt. Capacitatē eñ dei quicq̄d deo min⁹ eſt nō imple bit Hac ineffabili grā non ſolū implebimur. verūetiam vſqꝫ ad ſummū inebriamur. Vñ Hiere. xxxij. Inebriabo ſacerdotū ani mas cum pinguedīe hoc faciet ī cena magna fidelib⁹ preparata. Tūc eñ precinget ſe ⁊ faciet illos diſcūbere. ⁊ trāſiēs miſtrabit illis ferculū ſue glorie. ⁊ vinū mire ſuauitatis ⁊ leticie eis exhibē do. Tunc diceṫ illud diſcūbentib⁹. Canti. v. Comedite ⁊ bibite amici ⁊ inebriamī chariſſimi. Hic ſcribiṫ Eſa. xxix. Inebriamī et nō in vino. Et vnde tūc inebriabūtur. Certe a gaudio multi plici ⁊ gloria celeſti O de⁹ eterne q̄ꝫ dulciter ⁊ plene tunc fideles tui inebriabūtur ab vbertate dom⁹ tue ⁊ torrēte voluptat̄ tue Qm̄ apud te ē fons vite. fons ideficiēs beatitudīs ⁊ glorie. vti qꝫ hāc domū decet ſanctitudo in longitudīe dieꝝ. Ipſa eñ eſt do m⁹ dñi diuitijs referta ⁊ ciuitas dei nr̄i oīb⁹ bonis adimpleta. Quapropṫ ſcribitur Eſa. xxxiij. Oculi tui videbūt hirlm opu lentā ciuitatē. Hui⁹ ciuitatis opulētia ſeu bonoꝝ maxia abun dātia nō ſolum ꝑter ꝑdictis. ſꝫ etiam ſpecialiṫ ex multitudine ei⁹ pacis in q̄ delectabūtur māſueti q̄ hereditabūt illam terrā ſu peri⁹ expreſſam. Eſa. lv. In leticia egrediemī ⁊ ī pace deducemī O quāta ipſi⁹ hirlm abūdātia pacis cui⁹ in ꝑpetuū nunq̄ꝫ erit finis. ſicut ſcribiṫ Eſa. xi. Itē eiuſdē. xxxij. Sedebit ppl's meus in pulchritudīe pacis in tabernacul' fiducie. in requie epulantes.

Et ergo bene dr Tobie.xiij. Hierusalē ciuitas dei beati oēs qui diligūt te.⁊ gaudēt sup pacem tuā Nā sicut habet̄ Ezechie.xiij In te vidēt sancti visiōes pacis ibi pax sup pacem.ibi pax summa q̄ exsuperat oēm sensum necnō antecedit humanū itellectū Qui tāte pacis voluerit esse particeps cū sanctis in celis.discat nunc humilit̄ pati ī terris.nā vt scribit̄ in aurora ad tā preclarā requiē patiēdo puenit̄.nec nisi p penā sapiēs hac luce potitur

De maxima ⁊ stabili leticia regni celestis.

Postremo regnum dei cōmendat̄ a maxima leticia iugiter durāte in eternitate. Vñ Grego.in omelia. Que lingua dicere vel q̄s intellect⁹ cape sufficit illa supne ciuitatis quāta sint gaudia angeloꝝ choris inesse cū beatissimis spiritib⁹ glorie cōditoris assistē.pñtem dei vultum cernē.incircumscriptum lumē videre.nullo mortis metu affici incorruptionis ppetuitate letari Certe hec ē ciuitas dei nr̄i hirl'm. vrbs beata hirl'm q̄ vt ciuitas edificat̄. O ciuitas ciuitatū in q̄ sunt tāta gaudia ⁊ leticie beatorum. Esa.vlti. Letami cum hirl'm ⁊ exultate in ea oēs qui diligitis eam.gaudete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugebatis sup eam ⁊ fugiebatis.⁊ repleami ab vbere cōsolationis ei⁹ vt mulgeatis ⁊ delicijs affluatis ab omnimoda gloria ei⁹. De imēsa hui⁹ ciuitatis glia sic dt Aug⁹ in li.de ciui.dei. Quāta erit illa felicitas vbi nullū erit malum.nullū latebit bonū vacabit̄ dei laudib⁹ q̄ erit oia in oib⁹. Esa.lxiiij. Ocul⁹ non vidit de⁹ abs te q̄ prepasti expectantib⁹ te.q̄ sanctis de natur⁹ es ī maxia leticia ppetue possidēda. Et eiusdē.xxxv. Venient in syon cū laude ⁊ leticia sempiterna sup capita eoꝝ. Hinc est q Ps.dt. Nouit dñs dies immaculatoꝝ ⁊ hereditas eoꝝ in eternū erit. Vere sicut scribitur Tobie.xiij.magnus es dñe in eternum.⁊ in oia scl'a regnū tuū. Aug⁹.in li.de ciui.dei. Vacabim⁹ ⁊ videbim⁹.amabim⁹ ⁊ laudabim⁹ ecce q̄d erit ī fine sine fine. Nam q̄s nr̄ ali⁹ erit finis.nisi puenire ad regnū cui⁹ nullus erit finis. Verissime regnū tuū dñe regnum oīm seculoꝝ.⁊ dñatio tua in omni generatiōe ⁊ generatiōe. Et ideo scribit̄ Tobie.xiij. Bñdictus dñs qui exaltauit hirl'm vt sit regnum ei⁹ in secula seculoꝝ sup eam. O q̄ȝ gloriosum est hoc regnum in q̄ cum christo gaudēt oēs sci. amictiq;

ſtolis albis ſequūtur agnū quocūq; ierit. De q̄ regno dr Augꝰ
in libro de ꝯflictu vicioꝝ ꝛ ꝟtutū. Recedat amor pn̄tis ſcli in q̄
nullꝰ ita naſcit̄ vt nō moriat̄. ꝛ ſuccedat amor futuri ſcli in quo
oēs viuificātur vt non moriant̄ deinceps. vbi nulla aduerſitas
turbat. nulla necc̄itas anguſtat. nulla moleſtia inq̄etat. ſed ꝑhē-
nis leticia ibi regnat. Hinc eſt ꝙ dr in pſal. Juſti epulent̄ ꝛ exul
tēt in cōſpectu dei ꝛ delectent̄ in leticia. Itē Eſa. xxxv. Gaudi-
um ꝛ leticiā obtinebūt. ꝛ fugiet dolor ꝛ gemitꝰ. Vn̄ Apoca. xxi
Abſterget deꝰ oēm lachrymā ab oculis eoꝝ. ꝛ mors vltra non
erit neq; luctꝰ neq; clamor neq; dolor erit vltra q̄m prima abie-
rūt. Eſa. xxv. Auferet deꝰ oēm lachrymam ab omni facie. ꝛ ob
probriū ppl̄i ſui auferet de vniuerſa t̄ra. ꝛ dicēt in die illa. Ecce
deꝰ noſter exſpectauimꝰ eum exultabimꝰ ꝛ letabimur in ſaluta
ri eiꝰ. O quāta leticia q̄n nō ſolum in aīa. ſ; etiam ī corꝑe fuerit
gloriādum. Eſa. lxi. In terra ſua duplicia poſſidebūt. Et Pro
uer. vlti. Oēs domeſtici eiꝰ amicti ſunt duplicibꝰ. i. duabꝰ ſtolis
quaꝝ vnam ſc; aīe iam poſſidēt. ꝛ reliquā ſc; corꝑis exſpectant
accepturi. Item q̄n non ſolū erit eis gaudiū de bonis oꝑibꝰ pro
prijs. ſ; etiam de meritis ſingulis oīm beatoꝝ. Vn̄ dr dn̄s Hie
remie. xxxij. Habitare eos faciam ꝯfident̄. ꝛ erūt mihi in popu-
lum ꝛ ero eis in deū ꝛ dabo eis cor vnū ꝛ aīam vnā. nō vnitate
ſubſtātie. ſ; vinculo charitatis. Ecce chariſſime ſi aīa martyris
cōfeſſoris vel ꝟgis. ꝛ aīa tua tūc erunt vna. ꝯſequēs videt̄ ꝙ il-
loꝝ gaudiū etiā erit ꝛ tuū. Sic eſt de aīa apl̄i vel cuiuſlibet alte
riꝰ ſancti. Hinc Grego. dr Tāta eſt vis charitatis vt oīa ſociet
vt bonum qd̄ quis ī ſe nō ſuſcipit. in alio gaudeat accepiſſe. Cer
te illud admirādum ꝛ multiplex gaudiū in cor hoīs nō aſcendit.
Et ergo quilibet totꝰ ipm gaudium ītroibit. ꝛ ſic gaudium ſuū
plenū erit. Nā intus ꝛ extra. ſubtꝰ ꝛ ſupra īmo circūquaq; mi
rabilit̄ gaudebit. intꝰ de puritate ꝯſcīe. extra de corꝑis glorifica
tiōe. ſubtꝰ de celo ꝛ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudīe ꝛ innouatiōe
ſupra de dei viſiōe ꝛ circūcirca de angeloꝝ ꝛ oīm ſcōꝝ iocūdita
te ꝛ delectabili aſſociatione. Vere vere vere nemo pt cogitare
quātum erit exultare tūc in celis habitare ꝛ cū angelis regnare
Et ergo bene dr Mat. xxv. Intra in gaudiū dn̄i tui. intra in ho
ſpicium gaudij. nam nō poterit ītrare cor tuū de īmēſitate gau
dioꝝ celeſtiū. Sic dr btūs Bern̄. in libro meditationū ſuarum

Ibi totum leticia. totum exultatio poſſidet. hoīeſqꝫ angelis ſo-
ciati ſine vlla carnis infirmitate imꝑpetuū manebunt iocundi
tas īfinita. beatitudo ſempiterna. in q̄ qui ſemel ſuſcipit̄ ſemꝑ te
net̄ ibi reqes a laborib⁹. pax ab hoſtib⁹. amenitas de nouitate. ſe
curitas de eternitate. dulcedo ⁊ ſuauitas de dei viſiōe. Et q̇s il-
lic habitare vehemēter nō deſiderat ⁊ ꝓpt̄ pacē ⁊ ꝓpt̄ amenita-
tem. ⁊ ꝓpt̄ eternitatem. ⁊ ꝓpt̄ dei viſionē. Item dı̄t alibi adhuc
idem Bern̄. Tanta eſt iocūditas ⁊ ſuauitas illi⁹ patrie celeſtis
ꝙ ſi nō licēt ibi eſſe niſi ꝑ vnius hore ſpacium oēs dies hui⁹ vite
pleni delicijs merito cōtemnerent̄ Cui cōparata oīs aliūde ſua
uitas dolor eſt. oīs iocunditas meror. omne dulce amarꝫ. omne
decorꝫ fedum. ⁊ omne aliud quicq̇d delectare poſſꝫ moleſtuꝫ cū
dei bonitas in īfinitum excedat oēm aliam bonitatē. O bone de
us q̇d mihi eſt in celo. et a te q̇d volui ſuꝑ terram cū hec oīa ſunt
deſiderabilia ſuꝑ aurꝫ ⁊ lapidem p̄cioſum multū. ⁊ dulciora ſu-
per mel ⁊ fauū. O q̇d dicem⁹ de hac patria. q̇d de hierlm̄ vrbe tā
beata. Per hui⁹ em̄ viros ſicut ſcribit̄ Tobie. xiij. Inceſſanter
iocūde ⁊ dulciter cantat̄ alleluia. Vn̄ Eſa. li. Gaudiū ⁊ leticia
inuenietꝰ in ea. grāꝫ actio ⁊ vox laudis in tēplo ei⁹ oēs dicēt glo
riam. Et vere merito vox exultatiōis ⁊ ſalutis reſonet ī taber-
naculis iuſtorꝫ. Nam ī ciuitate dn̄i ibi ſonāt iugit̄ organa ſcōꝫ
qui tribulationū ⁊ penaꝫ laborūqꝫ ⁊ oīm miſeriaꝫ penit⁹ iā ob
liti ꝑfruūtur ⁊ iubilo celeſti. O q̄ꝫ letabūde. q̄ꝫ ſuauiter ⁊ p̄clare
tunc canet in Delaſol. qui ī gamaut fleuit ⁊ are. De hac ciuitate
loquit̄ adhuc Bern̄. in li. de meditationib⁹. O ciuitas celeſtis
māſio ſecura. patria totum ꝯtinēs q̇d delectat ibi incole quiet⁹
popul⁹ ſine murmure. q̄ꝫ glorioſa dcā ſunt de te ciuitas dei ſicut
letātium oīm habitatio ē in te ibi Pax. pietas bonitas. lux. vir
tus. ſplēdor. honeſtas. Gloria. laus. reqes. amor ⁊ cōcordia dul
cis Gaudium. leticia. dulcedo. vita ꝑhēnis. De hac āt ꝑhēni vi-
ta certi erūt ⁊ ſecuri ꝙ nunq̄ꝫ imperpetuū erit amittēda. Eſaie
xxxij. Securitas erit vſqꝫ ī ſempiternū. Ezechie. xxxiiij. Habi-
tabunt ꝯfident̄ abſqꝫ vllo timore. Et Prouer. primo. Qui me
audierit abſqꝫ terrore. reqeſcit ⁊ abundātia ꝑfruet̄ maloꝫ timo
re ſublato. Vn̄ Aug⁹. Btītudinē oīm bonoꝫ celeſtium ꝑficit
ſecuritas et̄na q̄ ſi ſola deeſſet oīa bona celeſtia q̄ātumcūqꝫ dul
cia vaneſcerēt ⁊ vileſcerēt ex timore amittendi Et ergo aſſecu-

tādo dͭ dñs Joā. viij. Gaudiū vr̄m nemo tollet a vobis. O do
m⁹ dei. ciuitas regis magni q̄ꝫ innumerabilia. quā grandia ꝛ et
nalia ſunt cūcta tua gaudia. q̄ꝫ multe tue leticie. q̄ꝫ felices tui ico
le. Uere vere. Bt̄i qui habitāt in domo tua dn̄e. nā in ſc̄la ſecu-
loꝝ laudabunt te. Quis em̄ ignorat cōpos mētis ſue. ꝙ cet⁹ in
excelſis te laudat celic⁹ oīs. Hui⁹ autē leticie ſeu celeſtis glīe ꝑpe
tuitas indeficiēs ex hoc ꝑpenditur q2 oliue ꝯpaꝛ̄. Unn̄ Oſee. xiiij.
Erit q̄ſi oliua glīa eius. Oliua em̄ indeficiēter tam in hyeme q̄ꝫ
in eſtate ſemper vireſcit. Et ideo indefectibilem eternam iſtius
glīe ꝑmanētiam deſignat. q̄ ex diuturnitate nō deficit ſꝫ magis
innouaꝛ̄ De hac eterna glīa ſic dͭ Chryſ. in libro de repatione
lapſi. Que erit voluptas q̄ leticia erit cū chriſto cū aīa ad ꝓpriā
generoſitatē regreſſa cum fiducia iā ceperit dn̄m ſuū vidē. Ex-
plicari non p̄t illi⁹ leticie magnitudo. Nō em̄ ſolum ꝓ his exul
tat qb⁹ ꝑfruiꝛ̄ tunc in p̄nti. Sꝫ multomagis ꝓ eo gaudet ꝙ bo-
noꝝ ſuoꝝ ſcit nullū finem futuꝝ. Et q̄s erit ꝑticeps tāte glorie
ſine fine ꝑmāſure. Certe glīa hec ē omnib⁹ ſc̄is ſuis. Nam ſc̄i ex
ultabūt in gloria letabunꝛ̄ in cubilib⁹ ſuis Unn̄ qui chr̄i veſtigia
ſecuti fuerit in terris cū ipſo regnabūt in glīa ꝛ honore corona-
ti eternaliꝛ̄ in celis. O dilcē mi q̄ꝫ ineffabiliꝛ̄ tunc gaudebis ſi ad
illa gaudia i eterna glīa fueris trāſlat⁹ Tūc vtiqꝫ dices exclamā
do illud Eſa. lxvi Gaudēs gaudebo in dn̄o ꝛ exultabit aīa mea
in deo meo. q2 induit me veſtimētis ſaluti. Uleriſſime ſicut ſcri
biꝛ̄ Job. xxij. Tūc ſup oīpotētem delicijs afflues. ꝛ eleuabis ad
deum faciē tuam. ꝛ i vijs tuis lumē ſplēdebit De q̄ habeꝛ̄ Eccī.
xi. Dulce lumē ꝛ delectabile eſt vidē ſolē. i. chriſtū. quē ꝯgnoſcē
et intueri excellit omne gaudiū hui⁹ mundi. Nec miꝝ q2 ei⁹ vi-
ſio ꝛ noticia eſt ſanctoꝝ gloria ꝛ vita ſempit̄na. Unn̄ Joā. xvij.
Hec ē vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deum ꝛ quē miſiſti
ieſum chriſtū. Qui ad cognitionē hāc ꝑuenerit ipm deum facie
ad faciē videbit. ꝛ ꝯgnoſcet eū ſicuti eſt ſc̄dm eſſe diuinū qd erit
gaudiū excellētiſſimū. fons ꝛ origo oīm gaudioꝝ. Hinc ē quod
Bern̄. dͭ in ſmōe. Reuera illud eſt veꝝ ꝛ ſummū gaudium qd
nō de creatura. ſꝫ de creatore cōcipiꝛ̄ qd vtiqꝫ fiet qn̄ tibi faciem
ſuā oſtēderit. Et ergo ꝓpheta exoptādo dͭ. Faciē tuam dn̄e req̄
ram. Faciē inquā gratioſam oībus gaudijs plenam. Heu mihi
q2 incolat⁹ meus ꝓlongat⁹ eſt q̄ꝫdiu carebo tāto bono ꝛ vſque-

quo ſic ſubtrahor a deo ſaluatore meo. Fuerunt mihi lachryme
panes die ac nocte dum dr̄ mihi cottidie vbi eſt de⁹ tuus. Quā-
do videbo ⁊ apparebo añ faciem dei mei q̇ letificat me in gaudio
cum vultu ſuo. Vere hec viſio q̄ de⁹ facie ad faciem videt̄ terciū
celum ē. Et ſi dici p̄t paradiſus eſt centū miliū paradiſoꝝ. Vbi ex
fonte limpidiſſimo ⁊ ex aq̄ viua ſic vita labit̄ beata. Hinc eſt q̄d
ſcribit̄ Eſa. lx. Tūc videbis ſupple faciē dei ⁊ afflues delicijs ⁊
gaudijs ſempiternis ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabit̄ cor tuū. O q̄ꝫ bonus
iſrl̄ de⁹ his qui recto ſunt corde q̇ tot ⁊ tāta gaudia ipis q̄ſi gra-
tis vult cōferre. O amice p̄dilecte. Illa libēs audis ⁊ ad hec pia
gaudia gaudes. Nō tamē ignores ꝑ magnos iſta labores. ſan-
ctis acq̄ri nec fortuitu repiri. Vñ Gre. in omelia. Delectat mē-
tē magnitudo p̄miorꝝ ſed nō deterreat certamē laborꝝ. Ad mag-
em̄ premia ꝑueniri non p̄t niſi ꝑ magnos labores. Vñ Paul⁹
egregi⁹ p̄dicator dr̄. Nō coronabitur niſi q̇ legitime certauerit.
vnuſquiſq̄ꝫ em̄ ꝓpriā mercedē accipiet ſm̄ ſuū laborē. Sꝫ pleri-
q̄ꝫ ſunt q̇ nolētes bene viuē. tñ deſiderāt bene mori. Sciunt em̄
ꝙ p̄cioſa ē in ꝯſpectu dñi mors ſcōꝝ ei⁹. Etiā q̄ꝫ cognoſcūt ꝙ cū
dederit dilectis ſuis ſomnū. ecce hēditas dñi ⁊c. Sili̇ ⁊ ipſi ſci-
unt ꝙ bt̄i qui in dño moriunt̄ volūt eſſe ꝑticipes cū eis q̇b⁹ dñs
dixit. Vos eſtis q̇ ꝑmāſiſtis mecū in tentationib⁹ ⁊ tribulatio
nib⁹. Volūt regnare cū chriſto. ſed nolūt ſecū pati. Talis erat
balaā ariolus qui ꝯſiderās caſtra filiorꝝ iſrl̄. ⁊ intelligēs eterne
beatitudis ꝓmiſſionē ꝫ eis a dño factā dicebat. Moriat̄ aīa mea
morte iuſtorꝝ ⁊ fiant nouiſſima mea horꝝ ſiliā. Finem eorꝝ appe
tens glorioſum. ſed labores abhorrebat q̇b⁹ gloria mēbat̄. O bo
ne ieſu volum⁹ tibi oēs cōregnare. nolum⁹ autem ꝯpati ⁊ tecū
laborare. Tu elegiſti paupꝛtates ⁊ miſerias. nos vero volupta-
tes ⁊ delicias. Tu q̄d carni aſperi⁹. nos āt quod cōmodi⁹. Vñ
Bern̄. Naſcit̄ dei filius in cui⁹ arbitrio erat quodcūq̄ꝫ vellet eli
gē temp⁹ elegit q̄d carni eſt moleſti⁹. preſertim ꝑuulo ⁊ paupis
mr̄is filio q̄ vix pānos hr̄et ad inuoluendū preſepe ad reclinan-
dū ⁊ cum tāta eſſet neccitas nullā audio fieri pellin̄ mentionem
Chriſt⁹ itaq̄ꝫ q̇ nō fallit̄ elegit q̄d carni moleſti⁹ eſt. id igit̄ meli⁹
id vtilius. ⁊ id poti⁹ eſt eligendū. Et quiſquis aliud ſuaſerit vel
docuerit. ab eo tanq̄ꝫ a ſeductore ē cauendū. Ipe eteni frēs eſt ꝓ
miſſus olim ꝑ Eſaiā ꝓphetā. Paruul⁹ ſciēs reprobare malum

et eligē bonū. Malum igit̄ voluptas corꝑis. bonum ꝟo afflictio
eiuſdē eſt. ſiqdē ꝛ hāc elegit. ꝛ illā reprobauit puer ſapiēs ꝟbū
ſanctū. Hec oīa Bern̄. O dilecte puer tu ab initio elegiſti affli-
ctiōes corꝑales ꝛ patiēdo voluiſti ītrare gloriā tibi ꝓpriam. ſed
nos in delicijs viuēdo volum⁹ intrare gloriā alienā. O q̄ʒ ſtulti
ſum⁹ ꝛ tardi corde ad credēdum. volum⁹ hic gaudē cum ſc̄l'o. et
poſtea regnare cū chriſto. Dn̄s nud⁹ ingredieṫ. ſeru⁹ ſuꝑfluita-
te veſtiū auri ꝛ gemmaꝝ onuſt⁹ introibit? Ille ieiunus. iſte cra
pula ꝛ luxuria pleu⁹. ille in cruce ꝑiſto moriēs. iſte ꝑ illo ī lecto
delicate dormiēs. Qđ dn̄s nō fecit. faciet hoc ſeru⁹? Certe non
nec etiā videṫ cōſonum rōni. Audi qd loqtur Poeta. In cru-
ce ſudauit dn̄s. ſeru⁹ ne quieſcet. Tolle tuam. tulit ip̄e ſuam gu
ſtauit acetum. facqʒ idē nō maior erit reuerētia ſerui q̄ʒ dn̄i. Si
vis eſſe ſuus ſecutor oportet tormēta tormētis ſeq. non itur ad
aſtra delicijs. Iō mortem quam ſoluē debes nature ꝑſolue deo
moriaris in illo. rumpe moras. igiṫ impone ſilētia carni. Delici
as ſuſpēde tuas ꝛ curras ad arma prompta manus plāgas ſic
rumpaturqʒ voluptas. Nam ſicut dt Hiero. in ep̄l'a ad Julia-
num. Difficile īmo īpoſſibile eſt vt ꝛ p̄ntib⁹ quis fruaṫ bonis et
futuris vt hic ventrē ꝛ ibi mētem repleat. ꝛ de delicijs ad delici
as trāſeat ꝛ in vtroqʒ ſeculo prim⁹ ſit ꝛ ī terra ꝛ in celo appare-
at glorioſus. Item dt idem ī alio loco. Impoſſibile ē delicijs af-
fluere ꝛ chriſtū ſequi natura denegat vt cōtraria miſceanṫ. Nō
poſſum⁹ deo ſeruire ꝛ māmone. aut ego fallor aut ipi in fine de-
cipiētur q mihi mō non credūt. credēt cum diuitie ſue trāſierūt
in egeſtatē. diues epulabaṫ quotidie ſplēdide. hic indut⁹ purpu
ra ꝛ byſſo. ſed mortu⁹ qđ moyſi noluit credē. poſtea in tormen
tis poſit⁹ ſenſit. Iſtud etiā innuere videṫ beatus Bern̄. in collo
quio. Simoīs petri ꝛ ieſu vbi taliṫ inqt. Abrahā ait diuiti epu
loni. Tu recepiſti bona ī vita tua. ꝛ lazar⁹ ſilr̄ mala. nunc autē
cōſolaṫ. tu ꝟo cruciaris. Quid dicem⁹ ad hec. Si talis ē finis ꝛ
tale iudiciū vbi extrema gaudij luct⁹ occupat. nunqd p̄ferenda
ſunt ī hoc ſc̄l'o mala bonis. quippe nec illa ꝟa bona. ſʒ iſta ꝟa poti
us ſalomonis ſn̄ia. meli⁹ eſt ire ad domū luctus q̄ʒ ad domū cō-
uiuij. Ceteꝝ ſi ſic cruciādi ſunt qui in vita ſua bona receperūt. et
h̄ntib⁹ cōſolationē p̄ntem: ve īpoſitū eſt ſempiternū. quiſnā eo
rum poterit eē finis ſi ſcd̄m multitudinē ꝯſolationū ſuaꝝ dolo-

res apphẽderit aīas miſeroꝝ. Cõſequẽs eñ videtur vt bona oīa ⁊ omnem ſeculi hui⁹ recipiẽtes cõſolationem. nihilominus vniuerſum ve ⁊ vniuerſi maneāt cruciat⁹ At vero illud eque ⁊ eadem abrahe ſnīa cõijciendum videt. Oẽs qui cõtrario ducti ſpū: vite pñtis oīa bona reſpuūt ⁊ mala eligūt: õnia bona dñi ⁊ omnem habituros cõſolationẽ. Hec oīa Bern̄. vbi ſupra. Renuat ergo cõſolari aīa tua in hoc mūdo in hac lachrymaꝝ valle. in terra laboris ⁊ miſerie. Nam ve omnib⁹ qui hic recipiūt conſolationem ſuam Cõtemne trāſitoria. fugeqꝫ delicias ⁊ gaudia mūdana. Tibi eñ abſit gloriari niſi in cruce dñi nr̄i ieſu chriſti Vñ Petr⁹ bleſenſ ſup Job ad regem anglie ita dt. Putaſne aliqs in pñti vita gaudeat ⁊ futura: ſi tamẽ gaudium debeat dici qđ turbat aſſidue ⁊ reſpergit amaritudīe pñti nimis delicat⁹ es. ſi vtrūqꝫ pſumis. vti ſeculo ⁊ frui chriſto pñtis mundi delicias cape. ⁊ nihilomin⁹ celeſtis glorie diuitias obtinẽ. Audi qđ dictum ſit illi diuiti in euāgelio q̄ cruciabatur in flamma. ⁊ lingue ardẽtis refrigerium poſtulabat Fili recordare qꝛ recepiſti bona in vita tua. ⁊ laſar⁹ ſilr mala. Hic igitur ꝯſolat. tu vo cruciaris. O q̄ꝫ diſſimile premium. merito poſſum⁹ reputare inſanos ſanctiſſimos reges ac ꝓphetas. apl̄os. martyres. confeſſores. teneras ac delicatas vgines. qui oẽs ſpretis diuitijs ac conculcatis delicijs hui⁹ mundi ſeipos ꝓ chriſto tribulatiōib⁹ ⁊ morti obtulerūt. ſi gloriam ⁊ honorem quam adepti ſunt ī anguſtia ⁊ dolore potuiſſent in voluptatib⁹ ⁊ delitijs obtinuiſſe. Hec ille Petr⁹ bleſenſ. Vere frat vere quicqđ dicat. firmiter hoc tene ꝙ celum nõ aliter ſcandes. niſi qđ docuere apl̄i teneas ore. morib⁹ et fide. Et qđ docuerūt illi: Nõne ſobrie ⁊ iuſte viuẽ. humilitatez et patiam. charitatem ⁊ cõſtantiam ac ceteras vtutes totis virib⁹ obtinere. mūdum ⁊ q̄ mundi ſunt deſpicẽ. diuitias ⁊ delicias fugẽ. pñiam agere. in tribulatiōib⁹ ⁊ miſerijs letari ⁊ gaudere. Tu q̄ꝫ fac ſilr ⁊ viues. eſto q̄ꝫ forti aīo in omnib⁹ laborib⁹ anguſtijs ⁊ penis. In ꝓrimo eñ eſt ꝙ a dño cureris. labora fortiter ſicut bon⁹ miles chriſti. Et ne cogites ītra temetipm aliqñ ſic dicẽs. Mult⁹ ⁊ immẽſus eſt labor me⁹. ego āt ſum mīm⁹ ⁊ infirm⁹ valde. nec valeo hoc ꝓpoſito finalit pſeuerare. Audi vba Hieronymi in epl̄a ſic dicẽtis. Null⁹ labor dur⁹ nullum temp⁹ longū videri debet q̄ eternitatis glīa acquirit. Vñ Chryſ. ſup

Matthei. Si q̊s viã laborioſam exiſtimat ſue deſidie eſt accuſa
tor. Si em̄ minaces pelagi fluctꝰ nautis. ſi tempeſtates atq; hy
ems agricolis ſi vulnera cedeſq; militibꝰ. ſi grauiſſimi ictus pla
geq; pugilibꝰ leues videnť ⁊ tolerabiles ꝓpt̄ ſpem tꝑalium ⁊ p̄-
tereūtem cõmodoꝝ. multomagis cum celum ꝑparať in p̄mium
nihil ex p̄ntibꝰ aſperitatibꝰ debeat ſentire. ac maxīe labores mi-
tigať in benignum venire finē. Ne aſpicias ꝙ via ē aſpera ſed q̊
ducit. ⁊ aliam q̄ lata eſt. ſ; vbi deſinit. Certe iã video ꝙ dormiē
tibꝰ non ꝑuenit regnum dei. nec ocio vel deſidia torpētibꝰ beati
tudo eternitatis ingeriť. Sicut dt̄ Leo papa in ſmone. ſ; ſicut
ſcribiť Mat. xi. Regnum celoꝝ vim patiť ⁊ violēti capiūt illud
Vñ quidã. De regno celi nõ credit mēte fideli. Inſipiēs ⁊ ebes
ſ; tu bñ credē debes. Chriſto dicēti rapiūt illud violēti. Scz au
ſteri ſe caſtigãdo ſeneri. Mollia ſpernētes ⁊ carni vim facientes
Item ſuꝑ hoc dt̄ aliꝰ poeta. Aſper erit victꝰ aſper labor aſꝑ ami
ctus. Aſpera cuncta tibi ſi vis ſuꝑ ethera ſcribi. Ecce iã pt; ma
nifeſte ꝙ ſicut ſcribitur Actuū. xiiij. Per multas tribulatiões
oportet nos ītrare regnum celoꝝ. O q; bene attēdebat hoc bea-
tus Augꝰ ꝙ non niſi tormētis itur ad aſtra dei. Vñ dt̄. O aīa
mea ſi q̊tidie oꝫ nos tormēta ꝑferre. ſi ipam gehēnã lõgo tꝑe to
lerare. vt chriſtum ī ſua gloria vidē poſſemꝰ ⁊ ſanctis eiꝰ ſociari
Nõne ergo modo dignum eſt pati omne triſte. vt tãte bonitatꝭ
et glorie ꝑticipes habeamur. Inſidienť ergo demones. parēt ſu
as tētationes. frangãt corpꝰ ieiunia. premãt veſtimēta cilicina.
labores grauēt. vigilie exiccēt. inclamet me iſte. inq̄et me ille vł
ille. frigꝰ contrahat calor adurat. caput doleat. pectꝰ areat. infle
tur ſtomachꝰ. palleſcat vultꝰ. infirmeť homo totꝰ. deficiat in do
lore vita mea. ⁊ aīa in gemitibꝰ. Ingrediať putredo in oſſibꝰ me
is. ſubter me ſcateat vt requieſcam ī die tribulatiõis. ⁊ aſcendã
ad pplm̄ accinctum nr̄m. Item Petrꝰ bleſenſis. Fatiſcãt mem
bra mea vigilijs. extenuētur ieiunijs. labore frãgãtur. liqueſcãt
in lachrymis oculi. imo ſi totum cerebꝝ ⁊ medulle corꝑis in fle-
tum effluãt. nõ ſunt tamē cõdigne paſſiões huiꝰ tꝑis ad futurã
gloriam q̄ reuelabiť in nobis. O ſi ſciret homo q̇d ⁊ ipſe ⁊ q̇d de
us eſſet. mille pati mortes credēt eſſē nihil. Ecce q̄ ⁊ quãta ſunt
hilariter ꝓ deo ſuſtinēda. libēter ergo ſuſtine ⁊ gaudēter patia-
re. Exemplum accipe ī latronibꝰ ⁊ maleficis ad mortem diiudi

catis qui gauderēt ſi ꝑ abſcidenda auricula poſſent euadē mor
tem aīe. ⁊ acquirē gloriam eternalem. Vñ Eccl'. vi. Exiguū la
boris ecce pn̄ie paruitas ⁊ cito edes de generationib⁹ illius vide
licet de fructib⁹ glorie q̄ generātur ex labore pn̄ie. Item Sap. iij
In paucis vexati ecce laboris exiguitas. In multis bene diſpo
nētur. Ecce magna remuneratio ⁊ premium que exinde ſequū
tur Vñ beat⁹ Effrem. Si inq̄t modic⁹ eſt labor inſtitutiōis no
ſtre frēs chariſſimi ⁊ magna eſt requies. parui tp̄is afflictio. ſed
retributio ei⁹ videlꝫ delicie paradiſi ⁊ exultatio ⁊ leticia in ſcl'm
ſeculi ꝑmanebūt. Ideo dt ſapiēs Eccl'. vltimo. Uidete oculis
veſtris qꝛ modicum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiē. Et
ſic clare ptꝫ ꝙ breuis eſt iſte labor. ⁊ premia multa laborum. Fac
ergo libēter atqꝫ volūtarie immortalis futur⁹ pro vita ꝑpetue
duratura q̄ gratāter facēt homo moritur⁹ pro tp̄ali vita ad mo
dicum differēda. Et ergo finaliter cōcludēdo ptꝫ aliq̄liter ex ſu
peri⁹ allegatis. ꝙ hec nouiſſima videlꝫ mors. iudicium. gehenna
et gloria omnes qui cōtinuam ⁊ iugem habēt eoꝝ memoriā val
de ⁊ multiplr̄ reuocāt a pctīs. Sed pauci iſta ponderāt ⁊ rariſ
ſime ea cogitāt ſeu cōſiderant. omnes putāt diu viuere ⁊ in ſene
cta vberi penitere. iudicem placare infernum fugē. ⁊ ſic celeſtem
gloriam in delicijs viuēdo ⁊ ocijs acq̄rere tādem ⁊ eternalit̄ poſ
ſidere. Nō ſic impij nō ſic. hoc argumētum nō concludit. immo
fallit ⁊ illud prout ſatis lucide ptꝫ per p̄dicta. Et igit̄ omnes ſe
ducimī ⁊ niſi pn̄iam egeritis ſimul peribitis. ⁊ moriemī in pec
catis. Vñ ſcribitur Eccl'. ij. Si p n̄iam non egerim⁹. incidem⁹
in man⁹ dei ⁊ non in man⁹ hominum. Sꝫ proch dolor quis peni
tet. quis pctā deflet quis ſubuenit paupi. quis miſeretur inopi.
quis compatit̄ miſeris. quis cogitat de futuris? Penit⁹ nemo
nam fere tota generatio praua eſt atqꝫ ꝑuerſa que nō direxit cor
ſuū in bonum. imo poti⁹ in malum. Omnes terrena ſapiūt ⁊ q̄
ſua ſunt querūt. non q̄ Jeſu chriſti. Munera diligūt. v̄tutes fu
giunt. ⁊ ſicut iumēta in ſtercoribus. ſic ⁊ ipſi in pctīs multiplici
bus miſerabilit̄ computreſcūt. Corrupti ſunt abomīales facti
ſunt in iniq̄tatib⁹ ſuis. Iam domin⁹ de celo proſpexit ſup filios
hominum. vt videat ſi eſt intelligēs aut requirēs bonum. Sed
omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. nec eſt q̄ faciat bo
nū. vix etiā vſqꝫ ad vnū. Ecce iā impletū eſt tp̄s. iā aduenit miſe

rabilis ille mūdi ſtat⁹. De quo Michee. vij. ita ꝓphetat. Perijt ſanct⁹ de terra ⁊ rect⁹ in hoib⁹ non eſt. Omnes eñ in ſanguine inſidiātur. vir frēm ſuū venatur ad mortem. malū manuū ſuarum dicūt bonum. Qui optim⁹ eſt i eis q̄ſi paluri⁹. ⁊ qui rect⁹ quaſi ſpina de ſepi. Quid plura? Nolūt ſcire ⁊ intelligē vt bene agāt. nec oculos aperire vt clare videant. ſic excecauit eos malicia ipſoꝝ. O ſtulta malicia. O mala ſtulticia voluntarie vitā fugere. mortem diligē. ſpernere bonum. agē malum. deumq̧ contemnere. ⁊ demoni obedire. Chariſſime cur ꝓprium caput enſe ſecas? Cur ſponte cathenas demōis incurris? Cur ſua iuſſa facis? Exurge exurge euigila ⁊ vide. Relinque diabolum fuge demonem ne poſtea cum ipis eternalit̄ cōtemnaris. Miror ⁊ ammiror ꝙ homo q̄ pre ceteris eſt creatura rōnalis in nullo q̄ſi ſeq̄tur iudicium rōnis ſpernēs ſalubria. affectās noxia. querens ⁊ deſiderās mortifera ⁊ nociua. O de⁹ eterne q̄ cauſa talis demētie. que rō tante fatuitatis ⁊ inſanie. Cur aīa mortem tam prono corde reqrit. Cur ſibi qđ tollit viuē captat homo. Vere vere gens abſq̧ cōſilio eſt ⁊ ſine prudētia Ac vtinam ſaperēt ⁊ intelligerent ac nouiſſima prouiderent

Finiunt Quattuor nouiſſima

Sequūtur Exempla de gaudijs regni celorum.

De gaudijs regni celoꝝ Ex libro Apum

Vidi in Brabātia mulierem diuitem ⁊ honeſtā poſſeſſam a demonio. Quam cum rogāte preſbytero religioſo viſitarem inuenim⁹ eam a vexatiōe demonis quieſcētem ⁊ ſenſate loquētem vt ſanam. Tūc occulte nemine aduertēte vſum cantici moyſi in Deutro. ſcđm ꝙ olim a ſancto q̄dam viro audieram tercio repetiui ad ꝓuocādum demonem ī obſeſſa. Deum qui te genuit dereliq̄ſti ⁊ oblit⁹ es dñi creatoris tui. Nec mora mulier pallere cepit labijs atq̧ vultu et due vene ī collo ei⁹ ad groſiciē pollicis intumeſcē. Tūc ego inquio q̄re peſſime vexare feminā preſumpſiſti. Mortuo inq̄t viro ſuo ꝯpaſſa. in ſubſidium illius

aīe cōtulit quicqd boni fecerat ī hac vita. ⁊ ex hoc nacta occaſiōē vas vacuū mox intraui. Cui ego. Mentiris miſerrie ex hoc em̄ qđ dedit mediāte charitate cumulatū eſt bonū ei⁹. Et ille cum cachino. Mēdax inqt ſum nec mirꝫ ſi mētior. Mox ego. Eſt ne illa tā pulchra ſicut dr̄ celeſtis patria quā pdidiſti? Et rn̄dit In infinitū pulchrior q̄ꝫ dicit̄ Et ego. velles ne redire ad illā patriā ſi poſſes? Et ille. Vellem inqt ꝙ poſſem vſqꝫ ad diē iudicij oīa excogitata ſupplicia ſuſtinē. Cui dixi. Et ego pmitto tibi in periculū ſalutis mee pmiſſe ſi mēdax inueniar illā pditā gloriā recupare te poſſe ſi tm̄ hec dixeris. Dn̄e deus me⁹ peccaui ignoſce mihi. Et mox ille contorto collo exclamauit honorifice. Dn̄e domine. Cūqꝫ hoc ſepi⁹ cum clamore valido pſonaret. nec vltra in ꝟbis pcedēt. Impoſſibile em̄ ſciebā illi vt deum ſuū dn̄m recognoſcēt. ⁊ ſe fateret̄ peccaſſe atqꝫ ſibi precaret̄ ignoſci tandē ſubiunxit. Dn̄e de⁹ margrete ſic em̄ obſeſſa mulier vocabat̄ deū recognoſcē dn̄m ſuum indignat⁹. Tunc ego ad illū. O īfeliciſſime oīm creaturaꝝ ſupbia eliſit te. ⁊ de celo depulit te redire inexpiabilis ſupbia non pmittit Nec mora ꝯfuſus obmutuit. Et poſt paucos dies non tn̄ tunc feminā dereliqt.

¶ Ex vita ſancti Franciſci

Quidam iuuenis valde nobilis ac delicat⁹ venit ad ordinē ſci Frāciſci. qui indut⁹ habitu fratꝝ poſt aliqt dies diabolo īſtigāte cepit hic in tāta abominatiōē habitū quē gerebat ꝙ videbat̄ ſibi portare ſaccū viliſſimū ⁊ ꝓptēa horrebat manicas abominabat̄ capuciū ⁊ ipſam longitudinē tunice ⁊ eius aſpitatem tanq̄ꝫ importabilē eſtimabat. Vn̄ factū eſt ꝙ creſcēte religiōis faſtidio deliberauit penit⁹ reijcē habitū ⁊ redire ad ſeculū Mgr̄ aūt ei⁹ docuerat eū ꝙ qn̄ ante altare cōuent⁹ trāſiret in q̄ ſeruabat̄ ſanctiſſimū chriſti corp⁹ cum magna reuerētia genib⁹ flexis et diſcoopto capite ⁊ cācellatis manib⁹ deuote inclinaret. Accidit autē illa nocte q̄ deliberauerat dimittē habitū ⁊ redire ad ſeculum ꝙ oportebat eum aū altare trāſire vbi ſicut ꝯſueuerat genua flexit. ⁊ ſtatim fuit capt⁹ in ſpū ⁊ oſtēſa ſibi fuit mirabil' viſio. Nam vidit q̄ſi multitudinez infinitā corā eo pceſſionaliter trāſeuntē. oēs ꝟo qui in illa pceſſione beata erāt bini incedebāt Et erāt veſtiti ornatiſſimis ⁊ pcioſiſſimis diaſperis. Facies āt coꝝ ⁊ man⁹ ⁊ quicqd apparebat de corpe ſole ſplēdidius radia

bat. ⁊ ibāt cum cantu ⁊ iubilo angeloꝝ ſolēniſſime ⁊ dulciſſime
decantādo. Int̄ quos duo nobiliores ceteris incedebāt tāta cla
ritate velati ꝙ mirandū ſtuporē aſpicientibꝰ ingerebāt. ⁊ quaſi
circa finē ꝓceſſionis p̄dicte. vidit etiā quendā tanta glīa decora
tū ꝙ videbat̄ quaſi nouꝰ miles ab oībꝰ ſingularit̄ honorari. Di
ctus aūt iuuenis hoc vidēs mirabat̄ valde ⁊ neſciebat quid hoc
eſſet. nec int̄rogare trāſeuntes audebat. nec poterat nimia dul-
cedīe ſtupefactꝰ Sed cum ꝓceſſio ptrāſiſſet ⁊ ipſe adhuc vidēs
extremos reſumēs audaciā cucurrit ad illos ⁊ iterrogās dixit.
O chariſſimi. rogo vos ꝙ dicē placeat q̄ ſint iſti tā admirabiles
quos cōtinet hec venerāda ꝓceſſio. Illi ꝟo ꝯuertētes ad eū ſplē
didiſſimas facies dixerūt Nos oēs ſumꝰ frēs minores. qui mō
venimꝰ de paradiſo. Et ille rurſum interrogās. q̄ ſunt illi duo
qui tm̄ excellēter iuter alios rutilāt. Rn̄derūt. Illi duo ceteris
clariores ſunt ſcūs Frāciſcꝰ. ⁊ frater Antoniꝰ. Ille āt vltimus
tm̄ honoratꝰ eſt quidā ſcūs frater nouiter mortuꝰ. quē qꝛ valē
ter cōtra tētatiōes pugnauit ⁊ vſqꝫ in finē pſeuerauit in ſcō ꝓ-
poſito ad gaudia eterni regni cū gloria ⁊ triūpho pducimꝰ. non
ſolum comitantibꝰ ſanctis. ſꝫ etiā letantibꝰ angelis. Iſta ꝟo ve
ſtimēta diaſperi q̄ nos tam decora portauimꝰ data ſunt nobis
ꝓpter aſpas tunicas q̄s in religiōe patiēter detulimus. ⁊ gloria
claritas quā tu vides data ē nobis a deo ꝓpter humilē patiam
quā fecimꝰ ⁊ ꝓpter ſcām pauptatem ⁊ obediētiam ⁊ caſtitatem
mūdiſſimā quā vſqꝫ in finē hilari mēte ſeruauimꝰ. vn̄ fili nō ſit
tibi duꝝ ſaccum religiōis tam fructiferꝝ deportare. qꝛ ſi in ſacco
Frāciſci amore dn̄i nr̄i ieſu chriſti mundū ſpernēdo. carnē mor-
tificādo ⁊ ꝯtra diabolū dimicādo viriliter te habueris nob' īſcum
ſili veſte fulgebis. Et his dcīs Iuuenis ad ſe rediit ⁊ cōfortatꝰ
ex ipſa viſiōe oēm tētationē abiecit. culpam coram gardiano ⁊
aliis fratribꝰ recognouit aſperitatē pn̄ie ⁊ indumēti: vt diuiti-
as de cetero cōcupit Et ſic imutatꝰ in meliꝰ in ſcā vita finiuit

¶ Aliud exemplum

¶ Anno dn̄i. M. cccc. iiii. Quidam clericꝰ de vēdepera cum ſtu
deret in ſcholis apud lugdunū vidit in viſiōe noctis vallē quan
dam ſub q̄dā monte ſup quē ciuitas q̄dā pulcherria ſita erat. cꝰ
aſpectus nimiū delectabat intuētes. ita vt quiſqs eam videt de
aſpectu illiꝰ ſaciari nō poſſet. ⁊ oībꝰ modis laborauit quō ad eā

peruenire valēt. Intēa vidit fluuiū quendā ſub pede mōtis īm
mo circa pedē currētem. Quē dum circuiret querens artē quō
eum trāſmearet. vidit ſup ripā flumīs duodeci lauātes ī flumīe
tunicas ſuas. Inter q̄s erat q̇dā veſte candidiſſima induṫꝰ mul
tū aliȷs diſſilīs q̇ adiuuabat illos in tunicaꝝ ſuarū ablutiōe qui
poſtq̄ȝ iuuerat vnū ibat poſtea adiuuare aliū. Tūc clericꝰ q̇ hoc
videbat acceſſit ad illū qui ceteros adiuuabat ⁊ dixit. Que gēs
eſtis vos. Qui ait. Iſti paupes hoīes ſunt pn̄iam agētes. ⁊ ſe a
pctīs ſuis lauātes. ⁊ ego filius dei ieſus chriſtꝰ ſine cuiꝰ auxilio
nec iſti nec aliȷ pn̄t bn̄ facē. Ciuitas hec pulchra quā vides ꝑadi
ſus ē vbi ego maneo ⁊ qn̄ quis tunicā ſuam lauerit. i. pn̄iam ꝑe
gerit in illā intrabit. Turpē ſatis diu q̄ſiſti viā qua itur ad illā.
ſȝ nulla alia via q̄ȝ iſta ducit ad eā. His dcīs clericꝰ a ſomnio eui
gilauit ⁊ mirari cepit de viſiōe. Cūq̄ȝ non multo poſt rediſſȝ de
ſcola in patriā ſuā narrauit epō cabilonēſi viſionē hāc cui fami
liaris erat. Qua audita epſ ſuaſit ei vt ſcl'm relīqret ⁊ religio-
nē intraret cōmendās ſuꝑ oēs ordīes nouellū illū ordinē ciſter
cienſiū. Ille venit ciſterciū ⁊ īuenit locū incultū ⁊ deſertū ⁊ fra
tres inť beſtias cōmorātes. Ad portā ṽo monaſteriȷ q̄ de vimi
ne facta erat pēdebat malleꝰ ferreus. cuiꝰ ſonitu ad portā porta
riꝰ cōpellebať ab intro ire volentibꝰ. Hoc ṽo ſonitu portariꝰ vo
catꝰ venit ad eū foras ⁊ inclinās ſe ad eū Quē clericus intuens
cognouit ſtatim ſe eundē vidiſſe inť eos qui tunicas ſuas iu flu
mīe lauabāt. Rogauit eū vt ad ſe adducēt abbatē. Abbas igiť
et totus cōuentꝰ venit ad eū ⁊ recognouit clericꝰ oēs ſe vidiſſe
tunicas ſuas ī flumīe lauātes. Statimq̄ȝ cecidit ad abbatis pe-
des rogās eū cum lachrymis vt ſuſciperet. Qui ſuſceptus non
multo poſt factꝰ eſt prior

¶ Ex ceſario aliud

¶ Egrotabat ī Hemmerode cenobio ſacerdos Iſenbrandꝰ no
mīe cuſtos eccl'ie plus q̄ȝ triceſimū annū agēs in ordīe ⁊ ad extre
ma ꝑductꝰ eſt. Media nocte cū ſuꝑ eū miſtroꝝ vigilaret diligē-
tia audierūt cum leui ſuſurro ṽba ſonare. Timētesq̄ȝ ne morti
proximꝰ aliena loq̄reť ori loquēt aure adhibita. intellexerūt ṽ
ba ſublimia edificationis plena de glia celeſti ⁊ inenarrabili leti
tia ſanctoꝝ. Dignū ergo iudicantes teſtem his idoneū adhiberi
nunciauerūt hec abbati. qui ⁊ ipſe graui laborabat infirmitate.

Vocatꝰ abbas affuit Interim cecinit horologium ⁊ occaſione
ſumpta ſic fari cepit. O q̄ʒ ſuauē noctem exegi q̄ʒ delectabili ho
rologio operā dedi q̄ʒ dulces ⁊ ſuaues cōcentꝰ audiui choris i ce
lo pſallētium interſui. O q̄ʒ cōcorditer ⁊ delectabilr̄ pſallebant
In nr̄o cantu ſolet eſſe diſſonātia tediū laſſitudo. ibi lōge aliter
eſt In vnam oēs cōueniūt melodiam ſup̱ omne qḋ delectat dul
ciorē. Infatigabiles laudare nō ceſſant ⁊ quāto plꝰ laudāt tan
to plꝰ creſcit amor laudādi. ⁊ mirabili atqʒ ineffabili mō hoc ꝑ-
uenit. in vſum gratiſſime quietis ꝙ nunq̄ʒ vacāt a laude creato
ris. Ibi qui magis hic humiliati ſunt mediocribꝰ vel mīmis cō
tenti glorioſiꝰ exultāt abundātiorem recipiētes cōſolationē fa
ciem ſplēdidiſſimā ſtatura celſi veſte glorioſi Cum his familia-
riter cōuerſatꝰ ſum ⁊ amico refectꝰ colloquio. Tanta gloria ve
ſtium delectatꝰ ſollicite q̄rebā ſi talem ego habiturꝰ eſſem ⁊ dixe
rūt. Qui viuit irrep̄henſibilit̄ talem veſtē ſperare p̄t. Si xp̄o vi
ciū latuerit in cōuerſatione macula apparebit in veſte. Culpa
em̄ vite maculā facit in veſte. Immaculatā ergo merebit̄ habe-
re veſtem q̄ ſe a maculis ſeruat imunē. Et dixi Que ſunt macu
le? Et illi. Murmuratio. detractio. inuidia. negligētia ⁊ quicq̄d
ſinceritatē cordis maculat ⁊ cōfundit. Qui talia agūt in gloria
veſtis maculā ponūt. Tu xp̄o pro multis laboribꝰ ⁊ vite hone-
ſtate ſimilē ſortieris veſtē. His dictis faucibꝰ arefactis viribuſ
qʒ exhauſtis loquēs poſt modicum inſtillata refocillatus aqua
reſumptoqʒ ſpū ad loquēdum ſe parās ſpem fecit auditoribus
et ait. Vtinam differret me dn̄s vſqʒ dum cōpleto ope dei do-
minis nr̄is loqui poſſem. O q̄ʒ leti nuncij baiulus eſſem q̄ʒ leta.
q̄ʒ ſtupēda narrarem q̄ vidi que audiui ⁊ ſenſi. q̄ parata ſunt di-
ligentibꝰ deum ⁊ in laude eiꝰ vigilātibꝰ. Et abbas Frater quo-
modo hec vidiſti? Et ille. Quater hac nocte raptꝰ ſum an̄ deum
pectꝰ meum apertum eſt. ⁊ aīa mea educta eſt. ⁊ ſtatim fui inter
choros angelorum ⁊ vidi dominam noſtram in immenſa clari-
tate cum ſuis ſacris virginibꝰ que ſe mihi promiſit in neceſſitate
affuturam. ⁊ ſanctum michaelē cum multo exercitu angeloꝝ p̄
paratum in auxilium mihi. Nā altari ⁊ memorie ſue. honorem
ſemp̱ ſolebā impēdere ⁊ innumerabilē multitudinē ſanctoꝝ et
quos antea nō viderā ſtatī agnoui Rurſumqʒ ſpū ⁊ viribꝰ defi
ciēs loq̇ ceſſauit. Cōpulſus itaqʒ de ſorbicula papillū accepit et

guſtās ait. O q̄ dulcis eſt dominꝰ guſtātibus. O quāta eſt eiꝰ
ſuauitatis abundātia q̄ larga ⁊ indeficiēs ⁊ oīm delitiarum co
pijs affluēs qua me in hac nocte reficē dignatꝰ eſt. O dulcedo il
la dulcedo gratiſſima optabilis ⁊ preſtātiſſima. O q̄ ſingularis
q̄ excellēs ⁊ ineffabilis. Intꝰ eram in corde vtrūq̄ teneo v̄bis
autem explicare nō valeo. Quam ſentire potui nō poſſum effa
ri rei nimietate victꝰ. Tam felici refectiōe paſtus hanc refectio
nem ſuꝑaddere ſuꝑfluū duco. Hec breue ⁊ modicum nutrimen
tum preſtat illa in ꝑpetuū reficit ⁊ ſaginat. O q̄ beati ſunt q̄ il-
la ſine fine fruituri ſunt. Iubēte abbate vocati ſunt quidam no-
uicij viri quondā in ſeculo clari v̄tute militari īſignes q̊s ita cō-
ſolatꝰ eſt vere felices eſtis ⁊ ter quaterq̄ beati q̄ de vana veſtra
cōuerſatiōe atq̄ mūdana vanitate ꝑ diuinā miam vocati eſtis
partem ī celis cum iuſtis habituri. Cōſtat em̄ de ſalute v̄ra ſi ta
mē ꝑſeueraueritis. Nam dn̄s dauid indeſinēter ꝓ vobis p̄ces
ad dn̄m fundit quatenꝰ qd̄ ſalubriter inchoaſtis feliciť complea
tis. Unum āt eoꝝ noīe exprimēs de eo dicebat niſi portas clau
ſtri ingreſſus fuiſſet mortis eterne portas nō euaſiſſet. Aderāt
et hoſpites cōuertendi gr̄a de ſedibꝰ ſuis euocati ſ; nimio adhuc
reꝝ tēꝑalium amore detēti rem arduam aggredi dubitabant
Qui fiducialiť accedētes ad virum dei mētis fluctuationē con-
feſſi ſunt q̄ videl; velle adiaceret eis ꝑficere āt bonum nō inueni-
rēt ſupplicabāt vt orōnibꝰ eius adiuti mererētur in bono ſtabi-
liri. Et ille. Quādiu mēte adheretis ſeculo nō poteſtis ꝑfcē pla
cere deo nec firmari in bono habētes volūtatem fixam in malo.
Quapropť recedite oīno ab his q̄ inutiliter amatis ⁊ nō deerit
vobis gr̄a ſaluatoris. Si vidiſſetis q̄ ego vidi oēm gloriā mū-
di vilem reputaretis. Deinde multa q̄rebant ille de patre ille de
fratre. ille de ſuo ſtatu futuro. ille de pn̄ti. Sed vir dei ita ſingu
lis reſpōſum temperauit vt ſecretoꝝ reuelator ⁊ cōſcientiaꝝ in
ſpector eſſe ꝓbaret. Mox vocāte deo ſcā illa aīa carne ſoluta eſt
ad dolores corporis vltra nō reditura. ſed vt credimꝰ immortali-
tatis luce veſtiēda ⁊ ꝑhenni gaudioꝝ ſuauitate reficiēda.
¶ Hieronymꝰ ad moniales. Angelicis choris ſanctorūq̄ ſocie
tatibꝰ hic ſtudeatis intereſſe vt oēs poſtmodū in corporis exitu
vobis gaudētes ⁊ leti tanq̄ notis occurrāt. ſi ſic feceritis nihil
vobis dulcius. nihil iucūdius q̄ his intereſſe ꝯuiuijs. his pabu

lis ſaciari. Quibꝰ ſemel deguſtatis terrena oīa amara reddant
Experto itaqꝫ ſeni deuote cōſulenti credite filie. Scio qđ loq̄r
chariſſime. Nam vt ī inſipiētiam loq̄r. Ego homunculꝰ ſic ab-
iectꝰ ſic vilis ī domo dn̄i. Adhuc viuēs in corpe angelorum ſepe
choris interfui de corporeis ꝑ hebdomadā nihil ſentiēs.

¶ Itē Eterna beatitudo cōſiſtit in duobus ſcꝫ in neccāria abſen
tia oīs mali ⁊ in neccāria pn̄tia oīs boni. Si em̄ queris q̄d ibi ē.
aliter non p̄t rn̄deri niſi quicquid boni eſt ibi eſt quicq̄d mali eſt
ibi non eſt. ¶ Et Gregorꝰ. Nihil exterius quod ibi appetat̄ ⁊
nil interiꝰ quod faſtidiatur

¶ Gregorꝰ. Que lingua dicē vel q̄s intellectꝰ capere ſufficit il-
lius ſup̄ne ciuitatis quāta ſint gaudia angeloꝝ choris intereſſe
cum beatiſſimis ſpiritibꝰ glorie cōditoris aſſiſtē. pn̄tem dei vul
tum cernere. incircūſcriptum lumen videre nullo mortis metu
affici incorruptiōis munere ꝑpetue letari.

¶ Augꝰ in libro de cōflictu vitioꝝ. Recedat amor pn̄tis ſeculi
in quo nullꝰ ita naſcit̄ vt nō moriat̄. ⁊ ſuccedat amor futuri ſcl'i
in quo oēs viuificātur vt deinceps non moriātur. Ubi nec ad
uerſitas turbat. nulla neceſſitas anguſtat. nulla moleſtia inqui
etat ſed ꝑhennis leticia ibi regnat.

¶ Hieronymꝰ. Si chriſtum dn̄m ⁊ regē cui eſt nomē ſup omne
nomē oportuit pati ⁊ ita intrare in gloriā ſuā quā iam fiduciā
habemꝰ nos ītrare ſine labore gloriā alienam. O q̄ꝫ ſtulti ſumꝰ
et tardi corde ad credēdum. Uolumꝰ hic gaudere cum ſeculo ⁊
poſtea regnare cum chriſto difficile eſt īmo impoſſibile vt ⁊ pn̄
tibꝰ quis fruat̄ bonis ⁊ futuris nec hic ventrē ⁊ ibi mentem re
pleat vt de delicijs ad delicias trāſeat ⁊ in vtroqꝫ ſeculo primꝰ
ſic vt ī terra ⁊ in ſcl'o appareat glorioſus. Impoſſibile ē delicijs
affluere ⁊ chriſtū ſequi Natura denegat vt cōtraria miſceātur
Non em̄ poſſumꝰ deo ſeruire ⁊ māmone

¶ Item O ſciret homo q̄d ipſe quid ⁊ deꝰ eſſet. Mille pati mor-
tes credēt eſſe nihil. O quāta erit ī celo leticia qn̄ non ſolum in
aīa ſed etiam in corpe fuerit gloriādum. Nā intus ⁊ extra. ſub-
tus ⁊ ſupra īmo circūquaqꝫ mirablr̄ iuſtꝰ gaudebit. Intꝰ de pu
ritate cōſcientie. Extra de corpis glorificatiōe. Subtꝰ de celi et
aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudīe. Supra de dei viſiōe. ⁊ circumcir
ca de angeloꝝ ⁊ oīm ſanctoꝝ iocūda ⁊ delcābili aſſociatiōe

O ciuitas celeſtis mãſio ſecura. patria totum cõtinens q̄d dele
ctat. Merces ſanctoꝝ tam magna eſt ꝙ nõ poteſt menſurari. tã
multa ꝙ nõ poteſt numerari. tam copioſa ꝙ nõ poteſt finiri. tã
precioſa ꝙ non poteſt eſtimari.

¶ Petrus bleſenſis ad regem anglie ſuper Job. Putaſne ꝙ
aliquis in pñti vita gaudeat ⁊ in futura. Si tamẽ gaudium de
beat dici quod conturbat aſſidue ⁊ aſpergit amaritudie pñti ni
mis delicat⁹ es ſi vtrũqꝫ preſumis vti ſeculo ⁊ frui chriſto pre
ſentis mundi delicias capere ⁊ nihilomin⁹ celeſtis glorie diuiti
as obtinere. Audi quid dictum ſit illi diuiti in euangelio. fili re
cordare quia recepiſti bona in vita tua. Merito poſſemus reges
ſanctiſſimos reputare inſanos ⁊ prophetas. apoſtolos. marty
res. cõfeſſores. teneras ac delicatas virgĩes omnes qui ſpretis
diuitijs ⁊ cõculcatis delicijs hui⁹ mundi ſeipſos pro chriſto tri
bulationi ⁊ morti obtulerũt ſi gloriam quam adepti ſunt in an
guſtia ⁊ dolore potuiſſent in voluptatib⁹ ⁊ delicijs obtinẽ.

¶ Hieronym⁹. Quotienſcũqꝫ te vana ſeculi delectat ambitio.
quotiens in mundo aliq̄d videris glorioſum ad paradiſum mẽ
te tranſgredere ⁊ eſſe incipe quod futur⁹ es.

Idem Omne opus leuius ferri ſolet cum eius precium excogi
tatur ⁊ ſpes premij ſolacium ſit laboris. Et nullus labor dur⁹.
nullũ temp⁹ longũ videri debet quo eternitatis gloria acquirit.

¶ Finiunt exempla de gaudijs
regni celorum. Et aliorum triũ
nouiſſimorum. Impreſſa Da
uẽtrie per me Richardũ paſfraet
Anno dñi. M. cccc. xciij. Deci
maſexta Decembris.

1856927

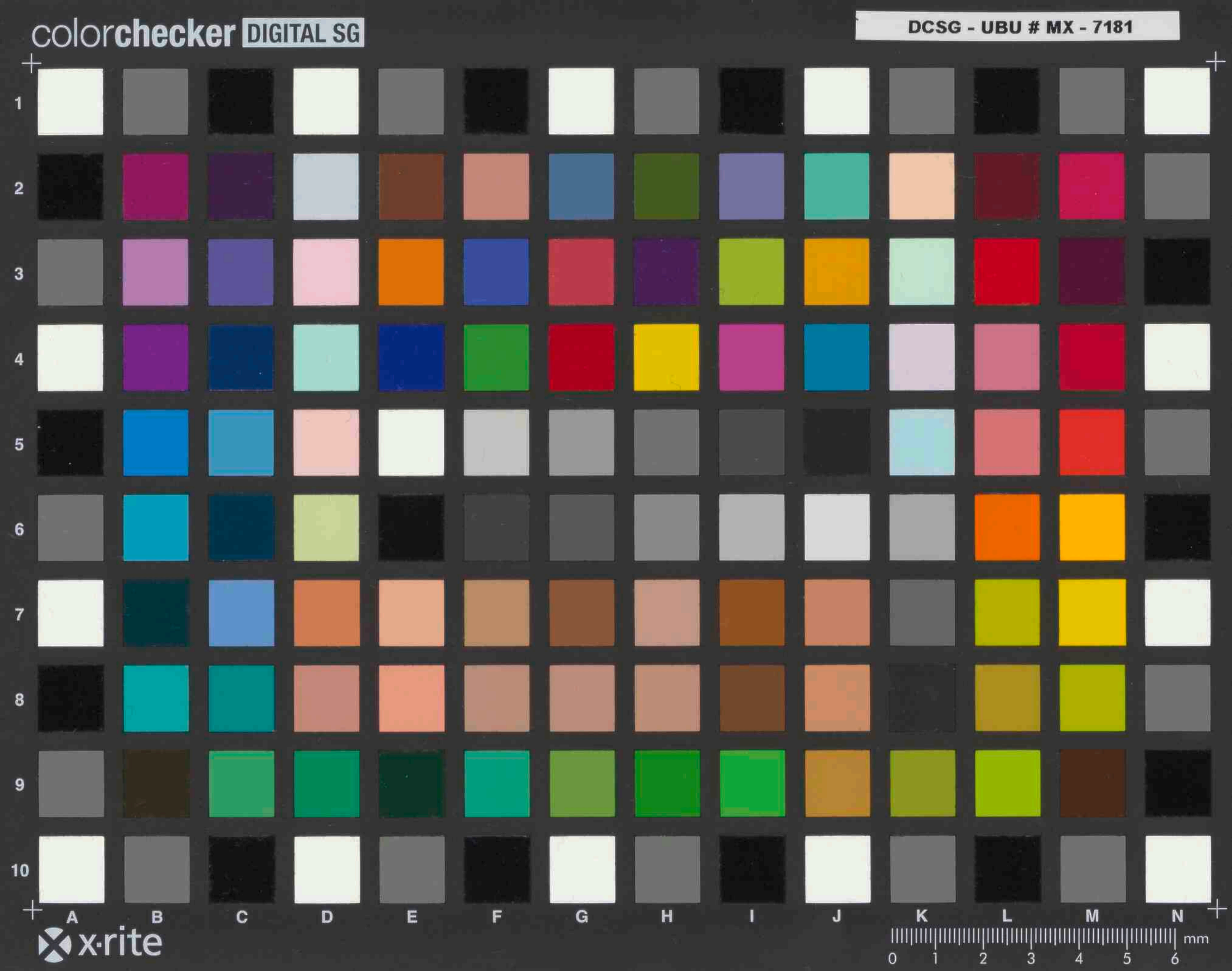
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm